CHIRVRGIA
SPAGYRICA
PETRI IOANNIS FABRI
DOCTORIS MEDICI
Monſpelienſis.

IN QVA DE MORBIS CVTA-neis omnibus Spagyricè & Methodicè agitur, & curatio eorum cita, tuta, & iucunda tractatur.

TOLOSÆ,
Apud PETRVM BOSC, Bibliopolam.

M. DC. XXVI.
Cum Priuilegio Regis.

DOMINO DOM.

DE BVET,

D. DELBERNET,

ET IN SVPREMA TOLOSATVM CVRIA,

Senatori clarissimo & integerrimo.

CHYMICO-CHIrurgicum opus, sacro diuinæ Themidis Antistiti, aduersùs huiusce temporis Zoilorum impetus, tuendum offerre, non solùm huius operis tenuitas, & imbecillitas; at etiam ratio ipsa, & decor, clarè admodum dictant, absonum esse, & incongruum. Nefas enim est, tan-

tum virum, à sacris iustitiæ exercitijs auertere, quibus adeò totus, totis datur & occupatur, vt momenta temporis maximo sint pretio: veri, tamen legitimíque (vt me decet) decoris ne sim oblitus, & æqui veríque penitus immemor, humanitatem immensæ literaturæ indissolubili vinculo conglutinatam, qua illum præstare præ cæteris prædicant omnes, supplicem habere cogar, vt hoc παράδοξον, tamquam veri simillimum, ne dicam ἔνδοξον, defendere mihi concedatur: Chirurgiam iustitiam veram esse: hæc enim cùm sit constans perpetuáque voluntas, ius suum cuique tribuendi, compescendíque violentos, & præter gentium leges, concitatos humani animi motus & impetus, extra lances æqui boníque libratos. Illa vero intemperatas naturæ humanæ constitutiones, soluta vnitate confusas, in temperatam erigere consonantiam & harmoniam nata sit: iure merito videtur Chirurgiam iustitiæ quamdam speciem esse, solutam enim restituit partium vnitatem, vitali nectare quo

viuunt hac ſolutione defraudatam, tamquam ius peculiare & naturale, partibus omnibus natum. Quod enim exterius hominibus ius & commodum dici poteſt, vitæ balſamum viuificumque nectar, quo viuimus & conſeruamur, meliori titulo ius noſtrum, verum & legitimum dici poterit, Chirurgiámque iuſtitiam veram eſſe, cùm deperditum illud balſamum tamquam ius noſtrum verum & legitimum nobis reſtituat, libratis æqualiter ſecundum naturæ leges & artis, cuiuſcumque partis, corporis noſtri menſuris & ponderibus. Non ergo diſſonum erit, SENATOR CLARISSIME ET INTEGERRIME, *Chirurgicam hanc iuſtitiam, ſacro tuæ Themidis templo recondere, vt ab inuidorum liuidis vnguibus defendatur: quamplurimi enim eorum turmatim in hanc ad vituperandum inſurgent, at concitato aëri ſimillimus, quæ me excitabunt ea ipſa frangam & diſperdam, tuo potiſsimum clypeo tectus, victoriæque iſtius ſpolia, ampla quidem, memoriæ per-*

petuæ templi tholis appendam, in laudem & gloriam nominis tui, téque Theseum verè meum, & Herculem, hîc & vbique terrarum proclamabo. Vale. Pridie Calendas Aprilis, anni CIↃ. DC. XXVI.

Tuæ H. M. Q. Deuotus
PETRVS IOANNES FABER
Medicus Philochymicus.

PRÆFATIO IN CHIRVRGIAM SPAGYRICAM.

CHIRVRGIA est pars Medicinæ adeò nobilis & præstans vt antecellat omnibus alijs eiusdẽ Medicinæ partibus, honorémque & titulum sibi vendicet, *primam inuentam fuisse*, primámque corpori humano opem tulisse. Nam quos primos medicos celebrat antiquitas, Chirurgos fuisse clarum est; Chiron, Podalirius & Machaon, diuini Æsculapij soboles, Chirurgi potius fuere aut Chi- *Antiquitas Chyrurgiæ.*

rurgiam exercuere artem, quàm aliam Medicinæ nostræ partem, vt videre est passim apud Homerum, qui carminibus eos Chirurgos insignes celebrat & decantat, vulnera Græcorum in Iliaco bello methodicè & dogmaticè curantes. Ratio etiam postulat hanc Medicinæ partem primò inuentam fuisse, humanóque corpori salubres & auxiliares intulisse manus, quòd morbos quos ipsa tractat manifestos prius fuisse, & intellectui humano prius patefactos & cognitos fuisse, alijs omnibus internis affectibus, quos tractat Diętetica & Pharmaceutica medicina, qui solo intellectu comprehenduntur. Alij verò quos Chirurgia tractat, sensibus externis percipiuntur, vnde necessitas ipsa, coëgit ipsos homínes indagare prius medelam cutaneorũ affectuum tamquam palpabilium, quàm inuisibilium, & ratione sola, & mentis vi com-

Chirurgia quare prius inuenta.

prehensorum, in quorum cognitione coniecturis certis semper vtendum est, quibus tanquam fallibilibus ipsa ars nostra, à Zoïlis vituperatur & contemnitur. At Chirurgia nullis hisce coniecturis ambiguísque subiectis intricatur, quia ea omnia quæ tractat visibilia sunt & palpabilia, ea etiam visibiliter curat & sanat, ideò mirabilis est *eius theoria* & *practica*. A quibus partibus miram definitionem eliciunt Medici Spagyrici his verbis: Chirurgia est scientia qua cognoscitur balsamum internum naturale corporis humani, quo partes omnes singulæ conseruantur, nutriuntur, & fouentur, quo cognito, docet applicationem externam alterius balsami illi *similis* & homogenei, ad curationem omniũ cutaneorum affectuũ qui vlceribus, tumoribus, vulneribus, fractionibus& luxationibus comprehenduntur: hæc definitio dogmatica excellit

definitiones, quòd in ea lateat arcanum certum & verum curandi omnes affectus cutaneos, & verum subiectum totius Chirurgiæ circa quod versatur, quapropter anteponenda est omnibus alijs, & Chrurgia Spagyrica summopere indaganda, tanquam Chirurgorum omnium decus & honor, & ægrorum vera salus & tuta. Insurget Zoïlus? me Hippocraticũ & Galenicum Medicum non debere tot laudibus & encomijs hanc nouam docendi methodum extollere, quæ cùm noua sit erroribus plenam esse non diffidendum, cùm certum sit Hippocratem scientiæ patrem, & Galenum Medicinę coryphęum non approbasse vllo pacto hanc scientiam cùm de ea nullam mentionem fecerint, & idcircò futilem & inanem eam existimasse credendum est: me autem prudentiorem & intellectu acutiorem Hippocrate & Galeno existimare vanitatis &

gloriæ ſummum eſſe ſymbolum. Reſpondeo hanc ſcientiam quæ Spagyrica dicitur, & quæ Medicinæ famulatur & arcana infinita ſubminiſtrat, nouam minimè eſſe, ſed antiquiſſimam, Hermete eius Profeſſore teſtante, & Democrito qui tempore florebat Hippocratis. Quòd ſi Hippocrates & Galenus hanc non nouerint ſcientiam, hoc eſt quòd in Ægypto nunquam peregrinarint in qua ſola terræ parte vigebat, tunc temporis ſcientia Spagyrica, & apud Ægyptios in arcanis & ſecretis erat, & cabaliſticè tantùm amicis & filijs demonſtrabatur. Adde etiam quòd hęc ſcientia rationibus perquàm maximis & experientijs abundet & veritate, veritatem potiùs, & rationem ſequar quàm authoritatem & fidem alicuius authoris, dictante Hippocrate & Galeno infinitis fere locis, veritatem & naturam in phyſicis eſſe ſequendam. Quapropter ſi Spagy-

ricam artem ſequar, & palàm argumentis defendam, hoc eſt, quòd in ea veritas & ratio eluceſcat quibus tueri meretur, non contemptâ vllo pacto Galenicâ & Hippocraticâ doctrina, quibus iunctis Medicus fit admirandus.

SECTIO I.

DE TVMORIBVS CONTRA NATVRAM.

QVID SIT TVMOR APVD Spagyricos Medicos.

CAPVT I.

APVD Spagyricos Chirurgos tumor prçter naturam in corpore natus dicitur: materialis intemperies balsami naturalis, quod corruptione primordialium suarum substantiarum salis, sulphuris & mercurij, dissoluit vnionem partium: & vitiat earum debitam magnitudinem figuram & naturalem situm: hæc definitio secum continet quidquid est necessarium ad cognitionem tumoris præter naturam & curam illius, & indicat necessariam fore cognitionem balsami naturalis omni Chirurgo qui laudem, & honorem

in arte sua quæritat; ideò antequam de tumoribus verba faciamus, balsamum illud naturale corporis nostri pabulum & fotum, inuestigabimus, & notum faciemus.

Balsamum naturale quid sit.

CAPVT II.

Balsamum naturale quid sit.

QVOD Chymici Philosophi balsamum naturale dictitant, Hippocratis, Galenus, & alij Medici omnes eiusdem sectæ, humidum radicale appellant partium proximum alimentum, humorem vitæ, substantiam vitalem, & alijs fere infinitis nominibus vtuntur, vt his virtutes, proprietates, & energias illius substantiæ indicare valeant, Chymici præterea communi illorum idiomate Mercurium vitæ illam substantiam vocant, quòd humorem omnem qui secum continet vitæ spiritum inclusum, mercurium dictitant, & quia balsamum istud naturale quod & aliud humidum radicale dicitur, turget spiritu vitę, ideò iure merito mercurius dicitur: hæc nomina humidum radicale, substantia vitalis, humor vitę, balsamum naturale & alia similia, non habent tantum significandi energiam neque possunt ostendere virtutes & proprietates istius substantiæ tam efficaciter, & energiticos quam vocabulum istud (Mercurius) quia cum Mercuri⁹ planeta cœlestis soli cōnectitur, est Sol, cum verò lunæ copulatur est luna, cum Ioui Iupiter, & sic de reliquis, cum communis sit omni-

bus & habeat easdem ferè virtutes & proprietates planetarum quibus connectitur; sic pariter humor iste vitę, quē cęlum & elementa constituunt, ad generationem & conseruationem rerum omnium, mercurius dicitur ob sympathiam quam habet cum mercurio cœlesti: dum enim carni annectitur caro fit, dum ossi, os generatur, & sic de reliquis corporis nostri partibus in quas per alimentum transformatur, habens virtutes & proprietates easdem, cum partibus quibus connectitur ad conseruationem earum & nutritionem: Et quemadmodum fabulosa & mysteriosa antiquitas mercurium deorum nuncium esse testatur, Iouísque filium & *Alumnum*: *Pari ratione* mercurius noster, est elementorum nuncius: mixtiones eorum & vniones sua compage constituens, filius est Iouis, hoc est, Dei veri, verus est filius, & vera creatura, ex qua omnia quæ extant in rerum natura per creationem in instanti facta fuerunt, hinc fit quod humor iste vitę, seu mercurius in omnibus rebus reperiatur, & in cœlo præcipuè, ex quo in terris descendit influentiarum radiorumque cœlestium ope, & miscetur præcipuè aëri quo animalia, vegetantia & mineralia opus habent ad conseruationem & generationem ipsorum, quod in aëre latitet plus spiritus vitæ, quàm in reliquis alijs omnibus elementis. Antiqui præterea poëtæ mercurium cœli & diei filium fecerunt, mercurius itidem noster substantia vitalis, & quod balsamum naturale dicimus, nonne filius est cœli & diei, cum indesinenti fluxu à cœlo descendat in elementa, & cum humiditas quæ reperitur in circumferentia mediæ regionis secum rapiat & con-

cludat illam vim vitæ, soléque, surgente, & aurora radiante, humiditas illa spiritu vitæ impregnata in rorem descendat super terram ad alimentum & conseruationem & generationem omnium rerum. Cœlum hanc vim vitæ spiritualiter ex se ipso elicit, elicitáque in aëris humiditatem immittit, quæ aurora surgente & sole, cadit in terram beneficio roris, hinc percipimus oculitus antiquos omnes Philosophos multa cum ratione & profunda rerum speculatione has mysteriorum naturæ fabulas excogitasse, eaque sic occultasse rerum mysteria: colligimus etiam Medicos chymicos substantiam vitalem & humidum radicale, rectissimè & optime Mercurium vocasse quod eo solo nomine, occultáque sua historia proprietates omnes & virtutes illus substantię percipi queant, & definitionem ipsam ipsius substantię valeamus colligere: Quam definitionem sic construemus, Mercurius est spiritus vitæ quem Deus creauit ad fabricationem mundi & conseruationem. Aut, Mercurius est quinta essentia omnium elementorum spiritu cœlesti impregnata ad generationem & conseruationem rerum omnium. Aut, Mercurius est humidum radicale totius mundi, ex quo omnia fiunt, nutriuntur, fouentur & conseruantur. Aut si ad solum hominem definitionem illius accommodare velimus, Mercurius erit substantia proxima ex qua immediatè partes corporis humani fiunt, nutriuntur & conseruantur in statu naturali.

Definitiones Mercurij.

Ex

Ex quibus substantijs balsamum naturale seu Mercurius vitæ componatur.

CAPVT III.

MEDICI Spagyrici constituunt, compositionem rerum omnium immediatè fieri ex tribus diuersis substantijs, quas vocant, sal, sulphur, & mercurium. Dixi immediatè, quod Chymici non negent, & improbent mixtionem rerum omnium mediatam ex quatuor elementis, hanc autem admittunt compositionem, ex sulphure, sale, & mercurio, non dispari ratione, ac Medici Hippocratici compositionem admittunt, corporis humani, ex sanguine, pituita & vtraque bile, Medicos Chymicos hac in re sentio, & iudico subtiliores, in rerum cognitione, quam alios, quia manifestum est, & omnibus apparet, in sanguinea massa mercurium, salem, & sulphur latitare. Mercurius apparet clarissimè, cum sit humor vitæ, ex quo viuimus, hunc autem humorem fatentur omnes Medici, in sanguinea massa latitare, sub alio tamen nomine, humidi nempe radicalis: sal autem apparet in vrina, in sudoribus, in saliua, in quibus omnibus maximè turget, & verum sal solutum est, in eorum substantijs. Sulphur verò manifestum apparet in Axungijs, & pinguedinibus, quæ in corporibus nostris reperiuntur, & in meteoris igneis, quæ ex corpore humano, & alijs animalibus, equis, & canibus, eliciuntur, qui be-

Compositio rerum omnium ex quibus fiat.

Mercurius vitæ in quibus reperiatur humoribus.

ne curata cute, ſolo frictu igneos radios, & flammas incomburentes emittunt, quod nunquam poſſet fieri, niſi actu & verè eſſet, in eorum corporibus ſulphur inflammabile, & combuſtibile, cuius ſubtiliores & tenuiores partes tamquam flores, circa cutem animalium effloreſcunt, ibique ſolo frictu excalefacti, in flammas abeunt, & ſic manifeſtæ ſunt hæ ſubſtantiæ ſal, ſulphur, & mercurius, in maſſa ſanguinea, in qua mercurius omnibus alijs prænitet, & præcellit, cum ſit vt diximus humor vitæ ex quo partes omnes nutriuntur, & conſeruantur. At inſurget aliquis? Eſt ne poſſibile vt mercurius componatur mercurio, & ſeipſo conſtet? ita eſt veluti humidum radicale componitur humido. Nam Chymici omnem ſubſtantiam aqueam mercurium dictitant, & ſulphur omne humidum ignibile, & ſal omne humidum quod frigido & humido diſſoluitur, & calido & ſicco congelatur. Facile iam eſt aſſerere, hanc ternam chymicorum, in ſubſtantijs omnibus compoſitionem, cum oculitus & manifeſtè reperiantur hæ ſubſtantiæ in mixtis omnibus, & cum natura ſagax & prudens, chymicis omnibus quotidie per experientiam, circa ſeparationem harum ſubſtantiarum prædicta oſtendat, vt ſeparet purum ab impuro, & vindicet humidum radicale & balſamum naturale ab omnibus rebus heterogeneis Nam illæ ſubſtantiæ quę ſeparantur ab humido mixti, non ſunt ſimiles in qualitate, his ſubſtantijs quæ remanent; nam hæ ſunt acres & mordaces, aliæ verò quæ remanent, vt partibus ſint alimento, dulces ſunt, nec differunt inter ſe eſſentialiter in compoſitione humidi radicalis. Etſi hanc

Mercurius ſulphur & ſal generaliter dicuntur.

compositionem ternā admittam & approbem, non propterea medicorū Galenicorum compositionem ex *sanguine*, pituita, bile, & melancholia improbare volo, at summopere probo, & tamquam excogitatu miram & doctam laudo. Attamen in illa ipsa compositione sanguinea pituitosa, biliosa, & melancholica, & in illa massa sanguinea vt aiunt, reperio meam ipsam, & chymicorum compositionem, ex sulphure, sale, & mercurio. Quamobrem ne in cognitione naturæ (quæ cum sit vna, varias scientias & cognitiones veras producere non potest) Medicos chymicos & Galenicos contrarios faciamus, dicemus compositionem balsami naturalis, *seu mercurij vitæ*, quatuor constare humoribus, sanguine, pituita, & vtraque bile, tamquam vehiculis harum substantiarum, mercurij scilicet, salis & sulphuris, quæ substantiæ latitāt in massa sanguinea, non secus ac alij tres humores, pituita, bilis & melancholia in sanguine. In venis nihil est manifestum, nisi sanguis, reliqui humores occulti sunt, massam hanc sanguineam chymica ratione mercurij nomine insignire possumus, propter mercurium in eo abundantem, & turgentem: bilem verò, quæ reperitur *separata in chystie* fellis, dicere possumus mercurium sulphuris, corrupti & adusti, nam humidum calidum & dulce, *forti coctione* mutatur in amarum, & alium colorem suscipit. Pituitam vocare possumus mercurium spiritu vitæ priuatum; ideò natura expellit illum, tamquam inutilem, & nimis aquosum: melancholiam verò dicimus, mercurium terrestrem & fœculentum & vnico nomine tartarum quod chymici omnes fæculentum, & scoriam tar-

Sanguis quid sit apud Chymico, Bilis, quid sit apud eosdem. Pituita, quid apud chymicos.

tarum dicant ad imitationem tartari vinosi, quod separatum dum spiritus vitæ vini, vinum ipsum depurat, & conflat in dolijs, fęcem & amurcam separando, & omne durum & terrestre excrementum, illud ipsum chymici tartarum dicunt, &ità non admodum contrarij videntur Medici Galenici, Chymicis.

De differentia tumorum ex chymica doctrina.

CAPVT IV.

Differentiæ tumorum secundum chymicos.

QVEMADMODVM Medici Galenici tumorum differentias definiunt ex humorum corpus constituentium differentijs. Alios enim faciunt sanguineos tumores, pituitosos alios, melancholicos & biliosos, sic & Chymici pari ratione secundum substantias quas constitüentes statuunt tumorum differentias desumere possunt. Nam flegmonas simplices tumores sanguineos chymici appellant mercuriales tumores, quod his mercurius prædominetur, Erysipelata verò dicunt sulphureos tumores, quod humor igneus & sulphureus ibi excellat, & œdematosos tumores faciunt salitos & ex sale suo ortos, quod in phlegmate & pituitoso humore, sal chymicorum comprehendatur: & scyrrhosos humores tartareos dictitant, quia quod illis tartarum est, est fęx, & amurca reliquorum humorum qui balsamum vitæ constituunt: hoc autem excrementum tartareum

humori melancholico Galenicorum perquàm optime quadrat, nam vt humor melancholicus est excrementum massæ sanguineæ, sic humor tartareus est excrementum balsami naturalis.

Obijciet Zoïlus, cum humor tartareus faciat & constituat scyrrhos deberet etiam ingredi compositionem balsami naturalis nostri, quem tamen omisimus. Respondemus nullum excrementum tãquam reiectaneum inutile posse & debere compositionem balsami vitę constituere. Attamen cum vitiatur, separatur, & incommodum malúmque vitæ adfert, potest adnumerari malis reliquis & morbis. En iam quatuor simplices differentias tumorum, quas chymici philosophi & medici possunt deducere ex his quatuor simplicibus substantijs, sale, sulphure, mercurio, & tartaro. Quæ substantiæ cum inuicem possint permisceri, permixtæ faciunt etiam permixtas & compositas humorum doctrinas, non dissimili ratione ac humores Galenicorũ permixti permixtos cõstituunt humores: nam mercurialis sulphureus tumor respondet quadam ratione phlegmoni erysipelatoso Galenicorum, & tumor mercurialis salitus tumori phlegmoni pituitoso quadrat, œdema verò scyrrosum respondet tumori salito tartareo chymicorum.

Obiectio an tartarus sit humor veralis.

Solutio.

Cùm particularium & singulorum tumorum notas & capita perquiremus, eorum etiam differẽtias maiori & longiori eloquio pertractabimus. Iam verò concludendo dicemus omnes doctrinas tumorum siue simplicium aut compositorum quæ à chymicis aut Galenicis Medicis possunt excogitari, in relatas differentias in præsenti capite

posse resolui, quod clarius in capitulis subsequentibus Deo dante exponetur.

De causis efficientibus tumorum omnium ex doctrina Chymica.

CAPVT V.

Causæ efficientes tumorum.

MEDICI Chymici admittunt, & concedunt, vt & Medici Galenici, internas & externas causas antecedentes & consequentes, ad generationem tumorum, ad doctrinam faciliorem: etsi enim causas materiales coniunctas admittant diuersas nomine & re, nihilominus tamen concedere necesse est alias similes causas, quæ concurrunt ad generationem tumorum. Alioquin falsam sustineremus doctrinam Hippocraticam quod absit, non enim Chymicam doctrinam sustinemus & amplectimur vt Hippocraticam abnegemus sed subtiliorem & acutiorem in arcanis naturæ indagandis Chymicum, ostendimus. Si tamen hæ doctrinæ diuersis loquantur terminis, non tamen contrariæ sunt, quòd diuersitas terminorum consistat tantum sæpissime nomine non re, vnde fundamentaliter & essentialiter consentiunt & in eamdem abeunt sententiam, Sermo enim & loquendi facultas, non est scientia ipsa, sed tantùm cortex & tegumentum, quo scientia inuoluitur. Homo vestibus holosericis tectus & ornatus, non differt essentialiter ab homine, attritis & vilibus tecto vestimentis, ambo enim sunt homines. Pari ratione se habent

Chymica & Galenica scientea non discordant.

ſcientia Chymica, & ſcientia Galenica, ambæ docent naturę centrum & naturæ purum, at vna facilius quàm alia & verbis efficatioribus, ſed in his omnibus latitat ſcientiæ fundamentum vnicum & ſolum quod ſummopere neceſſe eſt, vt ambæ ſint ſcientiæ, cum enim ſcientia vnica ſit, fundamenta etiam & principia illius vnica eſſe debent, quod Chymici obſeruant & verè dogmatici ſunt vt & alij, & in præſenti capite huius libri manifeſtum eſt, non eos contrariari medicis Galenicis quoad medicinæ fundamentum. Medici enim Hippocratici admittunt inter cauſas materiales coniunctas, omnes humores liquidos qui præter naturam *fluunt in partem affectam, ibique intumeſcunt*: *Medici* vero Chymici illum humorem fluentem in partes tumore affectas vocant balſamum naturale, mercurium vitæ, qui cum trinus ſit in eſſentia, conſtituit etiam tria genera tumorum quæ ex tribus ſubſtantiis materialibus coniunctis ortum habent, ex ſulphure ſcilicet, ſale & mercurio, & quia hæ tres ſubſtantiæ excrementum fundunt, quod tartarus dicitur, admittunt aliam cauſam naturalem coniunctam per accidens, conſtituentem vnum genus peculiare & particulare tumorum, & ſic quatuor cauſas agnoſcunt materiales coniunctas tumorum omnium. Vt & Medici Galenici qui humorem fluentem in partem, materialem coniunctam cauſam tumorum omnium dicunt, & hæc cauſa cum quaternis conſtet humoribus, ſanguine, pituita & vtraq; bile, diuiditur in quatuor cauſas materiales coniunctas tumorum, & ſic in re conueniunt, & quadrant hæ ſcientiæ, Chymica & Hippocrati-

Conferuntur ſcientiæ Galenicæ & Chymicæ.

ea, quamuis vocabulis discrepare videantur: humores Galenicorum admittunt Chymici; at in his latitare sulphur, sal & mercurium, omnino contendunt, & humores Galenicorum esse vehicula harum nostrarum substantiarum, tumores & morbos omnes constituentium, ex diuersitate corruptionis, & læsionis partium omnium, dum enim sal, sulphur, aut Mercurius corrumpuntur, aut alterantur, à causis præter naturam, liquores & humores, quibus coërcentur hæ substantiæ alterari & corrumpi etiam necesse est, ex qua corruptione & alteratione, in toto, aut in parte, sequitur morbus.

De Temporibus tumorum secundum Chymicam doctrinam.

Caput VI.

Medici Spagyrici, præter quatuor Galenicorum Medicorum tempora, principium, augmentum, statum, & declinationem, quæ in tumorum generatione constituunt, admittunt & alia tempora, quæ ab his aliqua ratione differunt, quæ tempora desumunt ex motu interni humoris, tumorem causantis, constituentes hac methodo, tempus peculiare definitum, & terminatum vnicuique tumori, vt curetur, & desinat in bonam aut malam crisim, modo sciant, prædominantem humorem, & substantiam tumorem facientem, ex hac enim materia dependet tempus illud, in quo

criſis fit tumoris. Vt enim perperacuti morbi, quarto terminantur, acutiſſimi ſeptimo, & acuti decimo-quarto, ſic & apud Chymicos, tumores ſinguli, ſtatutas habent criſes, & finita tempora, ſuæ coctionis, quæ diuerſa ſunt, ex diuerſitate tumorum: tempore enim longiori vni quàm alij finiuntur & terminantur tumores; Ignei ſiquidem, ſaliti, & ſulphurei, puri, & ſimplices, quarto terminantur, vel in ſalutem, vel in mortem: Si verò mixti ſint ſeptimo, veluti eſt gangrena, carbunculus & Antrax. At mercuriales, ſaliti, & tartarei, nulla ſulphuris portione dominantis per mixti, longo tempore terminantur, & tarde percurrunt ſua tempora, antequam maturentur, reſoluantur, indurentur, aut putreſcant, quibus modis, natura tumores omnes ad laudatam criſim reducit. In hiſce omnibus tartareis & ſalitis reſoluendis, & ad criſim perducendis Chymici Medici conſtituunt tempora longiſſima, ſæpiſſimè enim vni tribuitur annus integer, alteri verò quatuor, alijs ſeptem, vndecim nonnullis tribuuntur anni, quamplurimi verò nunquam reſoluuntur; at indurati ægris commoriuntur, propter copiam tartarei humoris, ſpiritu ſalis coagulati, qui impedit coctionem & maturitatem tumorum omnium, & eſt ſola indurationis eorum cauſa. Principium verò & fundamentum coctionis, & pepaſmi in tumoribus, eſt ſpiritus vitæ, qui permiſcetur balſami naturalis ſubſtantijs, quæ dum alterantur & immoderationem patiuntur, tumores præter naturam in corpore conſtituunt, & hi tumores, qui plus illius vitalis ſpiritus habent, citius ad pepaſmum perducuntur, qui verò minus, tar-

diùs etiam coquuntur. At verò hi, qui nullo vitali ſpiritu perfunduntur, ità indurantur, vt verè lapideſcant in corpore, quod hiſtorijs confirmatur quamplurimis: vidi enim & ipſe ſcyrrhos lapidoſos, & nodos arthritidis lapides factos, & audiui, & legi, apud optimos authores fœtum ipſum in vtero prægnantis mulieris, lapideum factum fuiſſe, & toto vitæ ſuæ tempore, hunc lapidem, pro fœtu in vtero mulierem geſtaſſe, quia cum ſpiritu vitali, & balſamo priuaretur, alterationem etiam ſubire non poterat, nec tempore legitimo, & à natura conſtituto ex vtero excludi, & ideò commortua eſt mulier illa, cum tali fœtu, quæ tamen poterat liberari, à Chirurgo prudenti, abſciſo vtero, & abſtracto tali lapideo fœtu. Pari etiam methodo, ſcyrrhi lapidoſi debent tractari, à prudentibus Chirurgis, indurati enim à natura, arte noſtra debent extrahi. Itaque tempora quæ Medici Spagyrici obſeruant in generatione tumorum omnium, ſunt tempora, & limites coctionis, & pepaſmi tumorum. Qui termini incerti ſemper reperiuntur, propter confuſam & permixtam humorum ſubſtantiam, quæ tumores generat, quæ cum ſimplex, & pura nunquam reperiatur in tumoribus conſtituendis, ideò etiam terminus, & finis vltimus coctionis tumorum, nunquam certus & verus eſt.

Dixi rationem huius rei in Paladio.

Tempus quale tumorum.

Quid agendum in curatione tumorum omnium ex chymicis.

CAPVT VII.

IN principio tumorum omnium calidorum, mercurialium & sulphureorum, Spagyrici Medici solent, vt dissoluere eos valeant & eorum accretionem impedire, ne in magnam molem extendantur, repercutione frigida & astringenti vti, purgato prius corpore, pilula vnica mercurij, seu aquilæ chymicæ, vel pilula panchymagogi, vt humores, qui sunt aliquando in motu & turgentes, & in partem tumore affectam defluentes, foras expellant, vel etiam prius misso sanguine ad eumdem scopum, & balsamum vitæ nostræ refrigerant, detracto (vna cũ sanguine) caloris febrilis foco, qui in omnibus præter naturam tumoribus, per sympathiam in corde excandescit: hæc autem repercutio frigida & astringens fit, appositione aquæ distillatæ, ex vitriolo, vel allumine, calore leuissimo balnei aquæ tepidæ, ne spiritus acres & mordaces vitrioli, & aluminis, calore fortiori exeant & aquam acriorem, quam postulat vsus repercutiendi, reddant; hæc verò aqua ex vitriolo & alumine distillata, subtilis admodum est, & penetrans interiora tumoris, eaque cum frigidissima sit, temperat internum tumoris calorem & sic partem tumore affectam roborat, & spiritu *In principio tumorum quid agendum.*

ſalis, quo mediocriter abundat, impedit ne balſamum partis ſubitò corrumpatur & ſequatur intenſiones coniunctarum cauſarum : ſalis enim ſolus ſpiritus, eſt cauſa conſeruationis rerum omnium, & dum ipſe integer manet, manet & mixtum integrum & à corruptione liberum ; ſi verò corrumpatur, corrumpitur & mixtum. Itaque dum ſpiritus ſalis integer & incorruptus aduenit alicui parti, ad corruptionem ruenti, tunc temporis ſpiritus illius partis roboratur ſimili ſpiritu, & impedit corruptionem balſami naturalis illius partis, propter vitales ſpiritus quibus turget & abundat: Hinc Cabaliſtæ omnes Ægyptij & Arabes communi omnium conſenſu aſſeruerunt in ſale latere omnia ſecreta, & vitæ conſeruationem, & morborum omnium curationem, per fectionem actionum & facultatum animalium, fertilitatem vegetantium, ſplendorem & radios lapidum pretioſorum, & rerum omnium vegetabilium animalium & mineralium perfectiones & proprietates, ab ſpiritu vnico ſalis dependere : & in Chirurgia ſummum & tutum arcanum eſt, ad curandos omnes morbos cutaneos, quod modo optimè præparetur, eſt balſamum homogeneum & ſimile noſtro interiori quo viuimus, & conſeruamur, cuius virtutes & miranda ſecreta detexi in Palladio Spagyrico, & præparationem docui in Myrothecio Spagyrico, capite vndecimo libri tertij. At quia multi ſales ſunt, diuerſi generis & proprietatis, diuerſi etiam erunt, & multi ſpiritus eorumdem ſalium, diuerſarum proprietatum nihilominus potentiſſimarum : Et qui extractionem alicuius illius ſpiritus perfectè ſciet, fixionem & dulcifica-

Quid impediat corruptionem in tumoribus.

tionem, perueniet ad summum naturæ arcanum.

Scopus præcipuus totius Chirurgiæ therapeuticæ, est extractio salis humani, & ex eo puro & puto, purum elicere spiritum, & hunc denuo sali suo fixo coniungere vt vnum fiant inseparabile, homogeneum & incorruptibile, quo Chirurgus gratias summas Deo poterit agere, tamquam habito medicamento diuino, quod erit morborum omnium cutaneorum tuta, cita, & iucunda cura. Docui præparationem huius medicamẽti in primo libro mei Myrothecij Spagyrici, octauo capite, cum proprietatibus illius, vsu, & dosi, quo poteris vti intrepide & audacter ad curationem vlcerum & tumorum omnium in omni tempore, exterius & interius, quo habito alia floccipendenda sunt. Attamen quia difficilimum paratu est, nec omnibus licet adire Corinthum, alia medicamenta docebimus paratu facilliora, quæ breui tempore fiunt nullis fere expensis, & potentissimæ sunt virtutis, vt ostendamus Medicinam Chymicam abundare medicamentis omnis generis Vulcano præparatis, ad subleuamen & curam morborum.

Scopus totius Chirurgicæ Chymicæ circa sua eligenda medicamenta qualis sit.

In principio ergo tumoris alicuius mercurialis, saliti, aut sulphurei poterit Chirurgus Chymicus vti, aqua aluminis, & vitrioli cum pari quantitate aquæ iusquiami papaueris, lentis aquaticæ, quibus poterit imbuere & madefacere stupas, quibus superponetur albumem oui in spumam agitatum spiritu tartareo irroratum, & hoc cataplasmate repercutere poterit, calorem natiuum partis, tumorem patientis, & frænare intemperatos balsami interioris spiritus, ne ruant in corruptionem,

In principio tumoris qualia medicamenta applicanda.

at sensim dissoluant materiam fluentem & per poros inuisibiliter expellant, vt sępius visum est.

In augmento qualia applicari debeant medicamenta.

Si hoc cataplasmate tumor non dissoluatur, at magis accrescat & inflãmetur, mutanda sunt remedia, & accipiendum est vitellum oui, cui admiscebis parum spiritus therebentinæ, parum olei ceræ, & olei de lateribus, & hisce permixtis facies basilicon Chymicum, ad suppurationem tumorum calidorum aptum, in statu addes aliquid olei caryophyllorum, aut cinnamomi, ad augendam coctionem & accelerandum pepasmum, & ad roborandum calorem naturalem partis. Suppuratum tumorem apperies scalpello Chirurgico, vel caustico potentiali, aut actuali: educto pure vlcus apertum tenendum est & detergendum ter in die, inductis penicillis oleo de lateribus, vel oleo myrrhæ, vel oleo ex vitellis ouorum, & iniecto in vlcus per siphonem extracto aristologiæ rotundæ, quod fit ex spiritu vini infuso in radicem contusam aristologiæ, donec coloretur vini instar: spiritu deinde balneo mariæ abstracto, manet in fundo alembici tinctura Aristologiæ rotundæ, quæ dissoluenda est in aqua plantaginis, aut linguæ serpentis ad vlcera detergenda, & tumores omnes apertos detergendos.

In tumoribus frigidis quid agendum.

In tumoribus frigidis, quos vocant Chymici tartareos & salitos, qui respondent tumoribus à Galenicis scyrrhosis vocatis & œdematosis, purgato corpore & præparato medicamentis è Chymico fonte desumptis, ad antecedentes causas tollendas, sudorificis demum medicamentis iterum præparandũ corpus, vt antimonio sudorifico, quod alij dicunt minerale bezoar, vel auro tonanti et su-

dorifico, aqua cinamomi permixto, & deinde super tumorem vnguẽtum hoc applicandũ. ℞. olei gummi ammoniaci vnciam vnam, olei de lateribus venciã semis, petrolei dragmas tres, olei caryophillorũ. ℥j incorporentur omnia cum sapone nigro, & gummi caramnæ, & reducantur in vnguenti consistentiam, quod erit potentissimum ad resoluendum tumorẽ tartareum & scyrrhosum tumori applicatum; ante tamen applicationem illius vnguenti siccabis tumorem diu linteis duris & perunges spiritu tartari: si ad suppurationem hac methodo deueniat, tractandum erit vlcus simili methodo, ac præcedentes tumores, si verò, post quindecim, aut *viginti dies applicato* vnguento non *suppuretur*, ad indurationem & *lapidificatio*nem deueniendum est, frigidis, astringentibus applicatis, vt salepetra in aceto stillatitio dissoluta, & linteis imbutis tumor madefaciendus, dum autem optimè indurerit, ferro & igne tollendus est, & vlcus, deinde communi methodo ad cicatricem perducendum est; cui operationi intensionis primę vacandum est, ni euidentissime pateat Chirurgo, suppurationis possibilitas, citius *enim hac* methodo curantur, *tales tumores*, *aliàs* verò desinunt in cancrum.

De Flegmone & eius cura secundum Chymicos.

CAPVT. VIII.

Flegmone quid.

FLEGMONE apud Chymicos potest definiri: materialis intemperies balsami naturalis alicuius partis, quod corrumpitur in suo sulphure & Mercurio lædens & vitians actiones naturales illius partis, & figuram sitúmque naturalem. Aut aliter: est materialis intemperies Mercurij vitæ alicuius partis, qui excessu suo intempetato lædit actiones naturales, figuram situmque vitiando naturalem corruptione salis sui & sulphuris. Diuersa sunt genera flegmonum quæ Spagyricè diuidi possunt in simplex & compositum, & hæc genera, in astralia & constellata, venenata & maligna diuiduntur. Astralia & constellata dicuntur quibus præter communem corruptionem balsami naturalis aduenit, peculiaris aliqua malignitas, & venenata qualitas ab astris dependens, vt bubonibus pestilentibus, carbunculis, & flegmonosis tumoribus variolarum & morbillorum, qui iure merito possunt deduci in numerum Mercurialium tumorum. Est enim hoc genus, ebullitio & excandescentia vniuersalis balsami naturalis & Mercurij vitæ, de quo Deo dante peculiariter tractabimus in pathologia Chymica, quàm breui tempore in lucem dabimus: in præsentiarum verò hoc

Diuisio flegmonis.

in capitulo agetur tantùm de flegmone communi, cuius cum duplex gen⁹ statuerimus simplex & compositum, vtriusque curam, pertractabimus, vna eademque methodo, aut saltem parum dissimili, flegmone enim quamuis simplex non sit; at alijs etiam substantijs, sale puta & sulphure æqualiter aut.diuersimode prędominantibus & corruptis componatur, medicamenta tamen quæ inseruiunt corruptioni harum substantiarum, possunt & inseruire corruptioni Mercurialis substantiæ simpliciter dominantis, habenda tamen est cautela in refrigerantibus repercutientibus adhibendis, plus enim in compositis flegmonis (vbi sulphur dominans *corrumpitur*) *refrigerandum* est,& repercutiendum,quàm in alijs.*In salitis*, vbi sale dominatur plus suppurandum quàm refrigerandum, ne in tartareos transeant tumores, hac cautela adhibita, sequens cura omnibus idonea erit. In primis laxata aluo emollienti &refrigeranti enemate, tundenda erit vena basilica ha brachij oppositi humori, vt secundum arabes medicos, debita fiat reuulsio,ad quantitatem virium,robori,ætati,consuetudini,tempori & regioni conuenientem, in senibus enim parum sanguinis est mittendum, in iuuenibus verò & adolescentibus,in maiori quantitate licet mittere sanguinem, laxata aluo,& misso sanguine,ad purgationem deueniendum erit, si tumore affectus cachochymus sit, & humoribus plenus, malignis, & tumoribus obnoxius. Poterit autem purgari syrupo rosato solu iuo Chymico, aut panchymagogo Chymico, aut antimonio præparato, sequenti. ℞. Antimonij & Mercurij sublimati an æquales partes, ponantur in retorte *Cura flegmones.*
C

ta & distillentur leuissimo igne, aqua egressa rectificetur ter aut quater, donec glaciei candorem imitetur, nam statim dum sentit aërem frigidum condensatur in glaciem claram, & pellucidam, hanc glaciem accipe, in aquam fontis clari & pellucidi proijce, donec tota glacies conuertatur in puluerem albissimum, & permisceatur aquæ fontis, & fiant ambo brodium album, seu lac, huic adhuc adde, magnam quantitatem aquæ fontis, & id omne fiat in vitreo vase magno & amplo, vt ambo possint agitari, & deinde quiescere possint, vt in fundo subsideant feces albissimæ: Deinde per inclinationem aqua clara & limpida, quæ supernatat fecibus, à recipiente tollitur & aufertur, hæc prima aqua *poterit seruari in vasis vitreis* ad dissotionem corallorum, margaritarum, & similium, & ad vlcera venerea curanda, & scabiem omnem, fecibus verò quæ supersunt in fundo, super addenda est aqua recentis fontis, & toties cum noua aqua recenti, lauandæ sunt feces & abluendæ, donec aqua quæ super imponitur dulcis egrediatur, & acrimonia omni priuetur, tunc temporis feces illæ albissimæ ponendæ sunt in crucibulo seu tigillo testaceo, & in leuissimo calore exsiccandæ, & seruandæ ad vsus varios, ad purgandos humores quoscumque sursum & deorsum: absque vllo periculo hypercatharsis, dosis huius pulueris est quindecim grana ad summum in pueris verò grana duo, aut vnum sufficiunt.

Purgato corpore, & sic dogmatice præparato, deueniendum est, ad partem affectam tumore correptam, quàm in principio refrigerabis aliquantulum vt calor naturalis, hac repercussione fouen-

tur, occlusis poris, & collectis suis viribus & ad centrum detrusis, vt ipsemet calor operationum omnium author, vel ad resolutionem insensibilem tendat, vel ad supurationem, quo cognito, sequendus est naturæ motus, si ad resolutionem insensibilem inclinetur continuandus est vsus refrigerantium, & repercutientium vti sunt butyrum saturni; aqua prima vitrioli, quàm rorem nonnulli dicunt, vel aqua aluminis: Si verò ad supurationem inclinet, parti applicanda sunt, supurantia medicamenta, qualia sunt oleum ceræ, oleum vitellorum ouorum, balsamum sulphuris, oleum ex lateribus, & galbani, vel ex his omnibus composita balsama, *cum spiritu therebentinæ*, cui dissoluta *fit* camphora, hæc omnia *simplicia*, vel composita medicamenta, possunt parti flegmone affectæ applicari, donec supuretur pars, quod breuissimo tempore fiet, aperto deinde tumore, continuenda sunt adhuc aliquandiu supurantia dicta, deinde cum extracto Aristologiæ, rotundæ & aqua salis & mellis æqualiter mixtis, ad cicatricem deueniendum est, & callositas, & durities quæ relinquntur post curationem tollendæ *sunt* hoc solo litu sequenti. ℞. Aquæ rosarum ℔i. salis communis vulgariјs culcinati ℥iij. mellis ℥ij. extracti Aristologiæ ℥iij. misce fiat litus, quo foueatur pars affecta donec dissoluantur, callositates & durities flegmonum.

Quod verò pertinet ad curationem flegmonum malignarum & pestilentialium tractatu de peste dicemus.

De Carbunculo ex Chymicorum Doctrina.

Capvt IX.

Realgar quid.

QVod carbunculus aut Autrax dicitur apud Galenicos, apud Chymicos tumoris Realgarini nomine afficitur, quod tumores Mercuriales malignos & pestilentes adurentes & causticos, ex Realgaro Mercurij ortum habere asserant, vocant autem Realgar, Mercurij excrementum terreum malignum & acre, & mordax, quòd excrementum seu realgar, in omnibus constituunt elementis Spagyrici Medici, in omnibus quidem elementis, tum macrocosmi, & microcosmi, imò & in influxu ipsorum astrorum regalgar constituunt: nam malignum illud quòd tempore pestis, ex astris dependet, Realgar astrale dicunt, Realgar autem cuiuscumque elementi, præter realgar terræ & aquæ inuisibile est, & solo conceptu mentis percipitur, nisi ab effectis, terræ vero & aquæ, inuenitur & palpabile est, & vt istud reperitur in macrocosmo, quod est excrementum Mercurij salis & sulphuris ex quibus metalla fiunt, maligna qualitate & venenosa præditum, ob imperfectionem & cruditatem suam, quódque applicatum partibus humanis adurit, vesicas excitat, & vitali spiritu priuat, sic pariter voluerunt Spagyrici Medici In microcosmo reperiri. Realgar, quòd à facultate expultrice & separatrice, ex tribus principijs suis electum &

in partes exteriores corporis detrusam, scarram, vesicas, inflammationem, & partium mortem inducens id ipsum pari Realgaris nomine notarunt, tumoresque corporis humani, in quibus hæc symptomata reperiuntur, tumores ex Realgare dixerunt. Et quatenus Mercurius macrocosmi, seu vitalis humidi substantia, suum Realgar habet: eatenus etiam voluerunt Chymici, viuifici nectaris substantia quæ microcosmum constituit, suum habere Realgur, quod similia in microcosmo ageret, habent enim ambo, macrocosmus & microcosmus inter se, simile symbolum, nihil in vno potest reperiri, quin & in altero potentia & virtute reperiatur, itaque cum in microcosmo reperiantur Autraces & carbunculi, qui sua maligna qualitate, superiora symptomata excitent, ex Realgare humani corporis ortum habere dixerunt, & similibus verbis, definitionem horum tumorum complexi sunt.

Carbunculus seu Antrax nihil aliud est, quàm tumor factus ex Realgare Mercurij humani corporis, quòd virtute excreticis facultatis, in partes ignobiles detruditur solutionem continui excitans sua fluxione, cum rubore maximo, liuido, nigro, calore, duritie, seu callositate & dolore, & scarra & vesicca, quæ omnia symptomata comitantur assiduè hos tumores. Realgar enim illud tumorem excitans, corrumpit partem in quàm detruditur, & in alienam naturam conuertit, vnde solutio continui, & reliqua sequntur symptomata. Antrax & carbunculus ex se non differunt, nisi secundum magis & minus: Antrax enim dicitur, dum scarram nigram excitat, vnde antrax, quòd *Carbunculus quid.*

ſatius carbo dicatur, & ſcarra nigra ſeu caro combuſta ſimilitudinem carbonis habeat, Autrax græcè dicitur, carbunculus verò dicitur, quod ſuo rubore & inflammatione ingenti, rutilantis carbonis & prunæ imaginem repræſentet, vel lapidis prætioſi, carbunculi dicti, nitorem & ſplendorem rubni imitetur.

Dolor eſt maximus in hiſce tumoribus, durities, & calloſitas, quod in Realgare tumores hos conſtituente, reperiatur ſal, maxime cauſticum & adurens, quòd pungit vellicat & lancinat partem affectam. Durities verò & calloſitas, ab eodem ſale dependent, quod coagulat & conſtringit partes Mercurij & ſulphuris, quæ vna cum ſale in partem affectam fluxerunt, *criſes ſeu termini*, quo terminantur & finiunt, vel in mortem, vel in *ſalutem*, hi tumores, ſunt ſeptimus, decimus-quartus, aut vigeſimus primus dies, in quibus ſolent terminari, & ſuum omne virus exercere, eo communicato *cordi per* arterias, quæ *in partem* affectant deſinunt, periculum conſiſtit in quantitate Realgaris, nam ſi copioſum ſit adeò vt non poſſit vinci & domari, à calore naturali, tunc temporis conclamatum eſt, de ſalute ægrotantis, ſi verò minimum ſit in quantitate, *ità* vt facilè vincatur, vacat *omni periculo* : *id* autem cognoſcitur breuitate & tarditate temporis, quo pars affecta ſymptomatis varijs afficitur, nam ſi in breuiſſimo tempore grauiſſima appareant ſymptomata, ſuſpicandum eſt, magnum eſſe & copioſum Realgar, ſi verò tarde & lente, ſymptomata naſcantur, minimum arguunt Realgar, & proinde in tuto eſſe ægrotantis ſalutem, quod tamen non eſt negligendum, nam

ſi optimis remedijs, intus & extra aſſumptis, & admotis non curetur affectus, creſcit virus ipſius Realgaris, & ex benigno fit malignus & periculo plenus Autrax, quòd tamen ſequenti methodo Deo dante, euitare poſſumus.

Si febis adſit ingens, & ægrotantis vires, temporis conſtitutio, ætas, & reliqua ferant, mittendus eſt ſanguis ex parte oppoſita parti antraci affectæ, & illico ſuccurendum eſt cordi, alexiterijs medicamentis, nec vllatenus purgandum vllo medicamento quamuis benigniſſimo, quòd virus ad centrum retraheretur. Alexiteria autem quibus opem afferre valemus, ſunt quàmplurima apud Chymicos, éaque potentiſſima & efficaciſſima, inter quæ ſunt *momia vitæ*, quæ *eſt* ſanguis florentis & bene *valentis* hominis, lento calore exſiccatus ſpiritu limonũ & acido vitrioli liquore impregnatus, & in trochiſcos cum pauca myrrha paratus, doſis huius medicamenti eſt dragma ſemis, in aqua cinnamomi, ſummo manè ieiuno ſtomacho. *Cura carbunculi.*

Eſt etiam ſummum alexiterium medicamentum, ſpiritus ſalis communis, ſi auri calcinati aliqua portio in eo ſoluatur, oleum etiam *aridum* vitrioli, ter aut quater rectificatum, & à ſuo phlegmate priuatum, tinctura auri impregnatum, ſummum *eſt* medicamentum, ad cor tuendum contra vim peſtilentis carbunculi: aqua theriacalis, ſuccus limonum coctus & à ſuo phlegmate vindicatus & in miuam, (vt aſſolet fieri in Cydonijs) redactus, antimonium ſudorificum, Mercurius ſudorificus, aurum tonans, aurum potabile, & auri tinctura, & corallum & margaritæ ſolutæ in ſpiritu ſalis, ſumma ſunt medicamenta alexiteria,

quibus venenum omne, & pestilentem auram è corpore fugare possumus, & irritam facere, sumuntur in iusculis assuetis, aut in aqua communi potabili, aut syrupis cardiacis, & acidis.

Postquam remedia ad internas partes attuleris, deueniendum statim ad externas, & præcipuè ad partem affectam, quàm statim multis scarificationibus paruis vellicanda est, vt citius foras venenum erumpat, deinde oleo Mercurij seu liquore ex antimonio & sublimato æqualiter mixto, profluente, centrum antracis inungendum est, & causticandum, postquam scarra deciderit, emplastro ex magnete arcenicali, pars tota tegenda est, vt virtute illius emplastri virus omne foras eliciatur, deinde aqua sclopetaria, *seu extracti* aristologiæ rotundæ, pars ad cicatricem conducenda est, quod breui fiet tempore.

De Bubone.

CAPVT X.

Bubo quid. BVBO est, ex Chymicorum doctrina tumor apostematosus in emunctorijs partium nobiliũ originem habens ex corruptione & alteratione Mercurij humani corporis, qui in hisce partibus per facultatem expultricem demandatur, cum pulsatione, tensione, dolore, vomitu defectu animi & cordis tremore, ex diuersa corruptione istius mercurij, in hisce tumoribus, variam sortiuntur bu-

bones diuisionem, nam si coniuncta est corruptio hæc, cum peculiari malignitate, malignos constituit bubones, si verò nulla malignitas & pestilens qualitas in hac corruptione insit, non maligni fiunt bubones, vnde diuiduntur in malignos & benignos, malignitas, seu pestilens aut venenosa qualitas bubonum, dependet ex peculiari corruptione & alteratione sulphuris & salis, quę vna cum Mercurio confluunt, ad partem bubone affectam, ibique corruptione suarum substantiarum, similem tumorem constituunt, excrementis suis turgentibus, excrementa enim harum substantiarum, similes tumores faciunt, non enim Mercurius sal & sulphur, *per se*, tumores constituunt vllos, at ratione *suorum* excrementorum, quæ cum præter naturam sint, harum substantiarum Mercurij puta salis & sulphuris, pugnant, & agunt in has substantias, & alterant & corrumpunt, & in eamdem naturam conuertere satagunt, vt moris est omnibus agentibus: id autem fieri nequit sine læsione partium in quibus fit hęc pugna, & actio, cum pręcipuè tota natura & virtus eius, suo calore viuifico, tendat, ad expurgationem horum excrementorum, vt amandet ea, ad *enunctoria*, tamquam ad partes minus nobiles, & *vitæ* minus inseruientes vt *ibi calor* naturalis ad pepasmum reducat, & eorum venenum extinguat, & domet. Excrementa Mercurij, non tantùm confluunt ad generationem bubonum: at etiam salis & sulphuris, dicuntur tamen bubones, Mercuriales tumores quòd excrementa Mercurij, in his prædominentur, cæteris salis scilicet, & sulphuris excrementis, sal in omnibus bubonibus suum colchotar constituit & ac-

cumulat ex quo durities, callositas, & difficultas resolutionis fiunt: sulphur verò, salsuginem suam, & nitromenphytim, ex qua inflammatio, rubor ingens, & colores varij omnes ortum habent & multa alia symptomata.

Materiales hæ omnes causæ & efficientes, ex centro Mercurij salis, & sulphuris nostri, originem ducere possunt, sunt enim ex se capaces & sufficientes, hæc omnia excitare, absque præsidio & auxilio causarum externarum. In bubonibus tamen malignis & pestilentibus, semper, hæc causæ internæ ab externis coadiuuantur. Cœlum enim & astra spiritualiter influunt, in hæc inferiora, spiritus mercuriales, quæ cum nequeant esse, sine excrementis, pariter ac *Mercurius vitæ noster*, ex quo viuimus, hinc fit, vt suis excrementis, excrementum Mercurij humani augeatur & crescat, vnde ineuitabilis est morborum ortus, cum & id quòd nobis vitam quotidianam, & cibum impertiat nobis etiam mortem *tribuat*, ità vt vna & easdem offa, vita & mors deglutiantur.

Aër etiam in quo viuimus & ex quo vitalem auram inspiramus, multis terræ exhalationibus, & vaporibus atris, vna cum influentijs cœlestibus, inficitur & contuminatur, quibus præcipuè conspurcatur, vitalis nostra substantia, & hinc varij oriuntur morbi, secundum variam & peculiarem corruptionem, in ea substantia existentem, præsertim bubones, & omnes alij maligni seu pestilentes tumores. Quin imò & venerei bubones ab aëre excitantur, & astris, vt videre est apud iudos meridionales, vbi magna gaiaci copia crescit, ibi enim sæpissimè morbus venereus fit epidemi-

cus & generalis, ità vt hic morbus non ab hominum venereis actibus, seu pollutionibus deditorum proluuie, & spurcitia ortum habeat, sed etiam ab aëre & astris, quæ peculiarem infectionem & contuminationem Mercurio vitali nostro infundunt.

Curatur bubo cuiuscumque sit generis, missione sanguinis, ex parte opposita parti bubone affectæ. Deinde verò si pestilens non sit bubo, at benignior, sit aut venereus, medicamento aliquo benigno Spagyrico, eoque cathartico ad purgationem deuenire possumus: dari poterit vncia semice syrupi rosati laxatiui in dragma vnica, aut duabus cremoris tartari, *si* verò *pestilens* sit & malignus ab*stinendum est*, ab *omni purgatione*, ne retrahatur veneum à circumferentia, ad centrum, at illico deueniendum ad sudorifica & alexiteria medicamenta, vt his cor foueatur, & defendatur à veneno interiori, poterunt autem omnia ad vsum reuocari, quæ superiori capite de carbunculo enarrata fuerunt; tum topica omnia, nisi quòd in bubone suppurandum est, & materia coquenda est & digerenda, vt ad supurationem laudabilem deueniat, præsertim in bubonibus *venereis* & benignis, in pestilentibus verò, *suppurandum* quidem *est*, at non expectanda est ab*soluta* & perfecta suppuratio, *sed* statim ad aperturam caustico actuali deueniendum est, propter venenatam qualitatem quæ in ibi latet ne intro recurrat, cui scopo poterunt esse in vsu cucurbitulæ sacrificatæ, circa partem affectam, & per totum corpus, vt attrahatur venenum, seu maligna qualitas, quæ in centro corporis latitat, & quiescit.

Cura bubonis.

De Gangrena, & Sphacelo.

CAPVT XI.

Gangrena quid.

GANGRENA, Sphacelus, estiomenos & sydeiatio Galenicorum, sunt eiusdem especiei, ac ea omnia quæ apud Chymicos dicuntur vitæ priuationes extinctiones spirituum vitalium, corruptiones substantiæ vitalis, mortificationes partium, & vltimo calcinationes salis balsami naturalis, Galenistæ asserunt hos morbos succedere & sequi inflãmationes partium tumoribus malignis, aut vulneribus correptarum Chymici vero Medici, Galenicis hac in parte, non refrangantur, & causam incognitam Galenicis indicant, asserendo, gangrenas sphacelos, & eiusmodi alios similes morbos, qui partes vitali spiritu & nectare priuant, dependere à calcinatione salis balsami naturalis, quòd violentia, sui sulphuris inflammati acquirit acrimoniam maximam, & virtutem adurentem, & causticantem, qua partes vitali nectare denudantur & vt mortuæ separantur à viuis.

Itaque definiunt Chymici, gangrenas & syderationes Galenicorum, calcinationes salis balsami naturalis, ad talem vsque acrimoniam, vt aduret & corrodat sua acrimonia, reliquas omnes partes quas antea, suo naturali esse fouebat, conseruabat, & in vitam custodiebat.

Causæ antecedentes internæ gangrenarum, ex definitione ipsa possumus colligere, nihil enim sal, excalfacere potest balsami naturalis, præter quàm febres omnes & inflãmationes omnes vniuersales & particulares, quæ virtute sulphuris inflammati salem sublimant & separant, & amandant in partem aliquam, quòd sal, sic separatum calore & sulphure ipsiusmet partis, in quam amandatum est; calcinatur iterum magis ac magis, & incineratur, donec virtutem acquirat adurendi, & causticandi, priuationem sui Mercurij naturalis, qui suo dulci humore ob eius acrimoniam temperabat, & sic partes adurit & vessicat, & tandem vita priuat. Sic sal istud in partem amandatum, & ibi calcinatum est causa coniuncta & immediata gangrenarum, sal verò quòd est in balsamo vitæ, antequàm separetur ab eo balsamo, est causa antecedens & mediata horum affectuum. Sunt & aliæ causæ antecedentes externæ gangrenarum, quæ disponunt salem ad separationem & calcinationem eiusdem, veluti sunt astra quædam, quæ peculiari suo influxu, calcinant & desiccant salem, balsami naturalis, vnde à latinis syderationes dictæ sunt gangrenæ, quòd ab astris & syderibus originem habeant, fulgura etiam & tonitrua aliquando gangrenas sæpissimè constituunt, suo nitroso spiritu, qui salem vitæ destruit & desiccat, magnum quoque frigus etiam gangrenas constituit, hac simili ratione, natura cum tendat semper ad conseruationem sui ipsius. & frigore magno, aliqua illius pars tentetur & affligatur, in eam ipsam partem natura calorem maximum immittit, tamquam frigoris hostem potentissimum, illo autem calore, sal ipsius partis

frigore affectæ, deficcatur & ad calcinationem reducitur. Experientia ipſa comprobantur hæ omnes rationes, nam videmus quotidie, ſalis quàm plurima genera reperiri, qui dum calcinata ſunt & humore omni priuata, adurunt partes & cauſticant quibus applicantur, dum verò adhuc ſoluta ſunt & in humore permixta talem non habent adurendi potentiam, vt in cauſticis potentialibus cernere licet, quæ fiunt ex ſale fabarũ, ficus, & tartaro calcinato & ſalepetra, ſunt tamen quàmplurima ſalium genera, quæ etſi calcinentur deſiccentur, & humore priuentur omni, nullam tamen adurendi facultatem habent, nec vllam potentiam gangrenas faciendi. *Vnde ſal in quibuſdam hominibus adeò dulce eſt*, vt quamuis deſiccetur, nullas gangrenas, imò nullas ſcabies excitare poteſt: vt cernere licet in quibuſdam hecticorum & tabidorum corporibus, in quibus nulla ſcabies, aut vlcus *reperitur*, *niſi ſola ariditas* & totius corporis marcor & ſiccitas, propter ſalis balſami naturalis deſiccationem & calcinationem. Sunt verò multi qui ſemper ſcabioſi ſunt, malignis herpetibus ſcatent & alijs abundant cutis exulcerationibus, *hi* omnes ſale acri & mordaci abundant, quòd ſi tumore *aliquo* & *ingenti* inflammatione tenentur, aut vlcere aliquo, aut vulnere, periculum eſt, ne in gangrenam incidant, propter ſalem hunc acrem & mordacem, quo turget eorum balſamum naturale, quod leuiſſima ſui ſulphuris inflammatione, ſalem illum calcinat & mordaciorem reddit, adeò vt adurendi & cauſticandi potentiam habeat; Alij vero homines qui numquam ſcabioſi, nec vllis cutis vlcuſculis ſcatent, numquam etiam

gangrena affligi possunt nisi causa aliqua externa violentissima coadiuuante.

Cura horum affectuum, consistit in extinguendo ignis salis calcinati balsami naturalis, ignis autem eiusmodi potest extingui medicamentis Chymicis & assumptis & admotis, quæ sunt interius assumenda, vt causas antecedentes tollamus istius desiccationis, & calcinationis vt sunt iulapia Chymica refrigerantia & hmectantia, quæ multum prosunt huic rei faciendæ, veluti sunt sequentia. ℞. Aquæ rosaceæ, plantaginis & nenupharis & acetosę, an ℔i. Syrupi violati syrupi nenupharis & de granatis acidis an. ℥ij. aceti sulphuris per componam *facti & olei vitrioli an.* ʒj. spiritus salis communis rectificati. ℥iij. misce fiat *Iulep* clarum, sumat sero & mane ad quantitatem. ℥vj. longo tempore à pastu, iuscula quibus vtitur æger alteranda sunt, lactuca & acetosa, & succo acido limonū, aut granatorum, vel spiritu salis, tota enim cura consistit in efficacia & virtute istius spiritus, nam eo liquore sal calcinatum & desiccatum reducitur ad suum naturale temperamentum, quod vnusquisque experientia cernere *potest*, nam sal quodcumque acre & mordax, *si in spiritu* salis rectificato soluatur, ad miram dulcedinem reducitur, imo *spiritus* iste salis optimè præparatus, externis *applicatis* gangrenis & vlceribus absque dolore narcoticum summum remedium est. Possunt & exterius applicari remedia ignea, qualia sunt caustica potentialia, oleum Mercurii, aqua fortis & stigialis, vt horum medicamentorum igne potentiali, extinguatur ignis potentialis salis gangrenæ, eo enim extincto, extinguitur & gangrena

nisi aliud sal causticans & adurens succedat à causa antecedente, postquam gangrena extincta est, ad cicatricem vlcus facillimè deducitur, oleo mirrhæ, vel oleo ex vitellis ouorum, vel balsamo sulphuris sequenti. ℞ florum sulphuris. ℥iii. olei violati. ℔i. bulliant simul in vase testaceo agitando bacculo, donec coloretur oleum violatum in rubicundissimum colorem, tunc auferendum est ab igne & addentur olei ex vitellis ouorum. ℥iiii. & reponendum ad vsus.

De Erysipelate & eius speciebus.

Capvt XII.

Erysipelas quid.

QVOD Galenistæ Erysipelatem dicunt, tumorem biliosum, ex subtilissima bilis parte, ad cutem amandata, tamquam ad vniuersale partium omnium emunctorium id idem ipsum dicunt Medici Chymici, tumorem sulphureum quem ità definiunt florem sulphuris balsami naturalis, ad cutem amandatum, inflammationem & dolorem causantem, huic sæpissimè flori, permiscetur flos balsami naturalis, differentias omnes & species Erysipelatis constituens, nam erysipelata sæpissimè coniuncta, sunt cum corresione aliqua cutanea, & vlcusculis, quæ non possunt dependere, & originem trahere à solo sulphuris balsami naturalis flore: at trahunt originem à flore salis balsami naturalis, qui vnà cum flore sulphuris, ad cutem sublimatur, ibique parit omnes differentias erysipelatum

tam: nam quod Medici vulgares miliarem erysipelatem asserunt, id ipsum Medici Spagyrici, ex tenuissima sulphuris parte & flore salis, originem trahere dicunt: tenuissima portio salis, quæ ad cutem, vna cum flore sulphuris sublimatur, constituit vlcuscula illa, milij granis simillima. Sic omnia erysipelatum genera quæ composita sunt, quæ vna cum inflammatione, & dolore vlcera pariunt, dependent à sale balsami naturalis, qui secundum variam sui ipsius acrimoniam & mordacitatem varia in cute generat vlcuscula superficiaria, vel profunda, varias producit erysipelatum differentias, siue sint hydroæ, Ephælides, phlyctenes, & epinyctides, & similes aliæ, quas Galenistæ fecerunt ob variam cutis excoriationem, quas itidem, Medici Spagyrici, ad variam & diuersam salis balsami naturalis, acrimoniam & mordacitatem retulerunt.

Causę Erysipelatum omnium, vel externę, vel internæ sunt. Internæ, vel sunt antecedentes & coniunctæ, antecedentes sunt (si erysipelata simplicia sint) tenuissima sulphuris balsami naturalis portio, quæ leuissimo calore ad cutem sublimatur ibique inflammationes illas parit, si verò composita sint, & vna cum inflammatione coniuncta sint vlcuscula quædam & cutis excoriationes, tunc temporis, flos salis balsami naturalis, vna cum flore sulphuris connectitur, & sunt causæ antecedentes internæ, erysipelatum compositorum: coniunctæ vero causæ horum affectuum, sunt hidem flores salis & sulphuris, si composita sint erysipelata, si simplicia, sunt flores sulphuris tantum, hæ causæ coniunctæ dicuntur seu immediatæ, dum

flores, hi ad partem tumore affectam incuneantur, & à balsamo naturali ad cutem particularem partem detruduntur, facultate expultrice dum turgent & abundant in eo balsamo naturali.

Causæ vero eorumdem affectuum externæ, sunt omnes res, quæ excalfacere possunt balsamum naturale in eoque producere possunt, copiam sulphuris & salis, quales sunt, vini potio copiosa, frequens & iterata, motus violenti, tum animi, tum corporis, vt ira, & excandescentia frequens deambulatio ad solem fortem, balneum calidum, & ciborum acrium & mordacium frequens vsus vt allij, cepæ, & similium, hæ omnes res possunt excalfacere præter naturam balsamum naturale, in eoque producere copiam sulphuris & salis, quæ deinde cum turgent in eodem balsamo, calore ipsius balsami ad cutem sublimantur ibique incuneantur, & pariunt diuersa erysipelatum genera secundùm variam salis & sulphuris sublimationem, vt ante dictum est.

Cura Erysipelatum. Cura omnium erysipelatum simplicium, vel compositorũ dependet à sequenti methodo, laxata aluo, clystere emolliente & refrigerante, mittendus est sanguis ex parte, opposita parti affectæ, & seruanda quantitas, ætati regione & viribus ægri proportionata, misso sanguine, præscribendus viuendi vsus refrigerans & humectans, vt temperetur calor excedens balsami naturalis, itáque iuscula omnia quibus vtitur æger, temperata erunt & alterata succo pomorum acrium, aceto, succo limonum, granatorum, acetosa, endiuia, & lactuca, interdicetur æger interim omni vini vsu, ptisana vtetur alterata aqua, lactucæ, acetosæ, &

posca veterum, vel aceto sulphuris per campanam facto, vel oleo vitrioli acido, quæ omnia possunt calorem præter naturam balsami naturalis, temperare, & acrimoniam salis extinguere. Instituto victus regimine, ad topica deueniendum est, butyrum saturni sufficiet ad curam absoluendam erysipelatis simplicis, frigide externis applicatum, fit autem butyrum saturni sequenti modo. ℞. Acetum distillatum in quo bullierit, frustulum litargirij aut minij, per horæ quadrantem agitando cum bacculo, postquam acetum deposuerit fecem & hypostasim suam, & clarum erit, & limpidum. ℞. huius aceti parum in paropside terrea aut alia, & cum oleo *violaceo cum digitis* simul agita, & incorpora *donec in* butyri albissimi consistentiam conuertatur, adde sæpe aliquid eiusdem aceti, sale litargirij, aut minij impregnati & aliquid olei violacei semper agitando, donec sufficientem habeas butyri quantitatem, quod butyrum reseruabis ad curam erysipelatum simplicium, si verò composita sint eodem etiam butyro, vti poteris, sed vt curam absolnas, & vlcuscula cures, oportet, vt aceto litargirij sale impregnato, *laues* vlcuscula, antequàm butyro saturni *vtaris*, vel etiam curantur hæc vlcera lacte saturni, quod fit hoc, & eodem aceto, cum oleo tartari simul mixtis & in vitreo vase agitatis donec in lac candidissimum conuertantur, hoc solo litu vtere.

De Oedemate & eius speciebus.

CAPVT. XIII.

Oedema quid.

OEdemata Galenicorum, sunt apud Spagyricos tumores præter naturam ex Mercurij excrementis ortum habentes, Mercurius enim apud Chymicos, vt anteà dictum est, lato sumpto vocabulo, est qualiscumque liquor & humor in corpore existens, vnde phlegma Galenicorum cum liquor sit, seu humor, Mercurij nomine indicari potest, & tumores ex phlegmate & pituita ortum ducentes, tumores Mercuriales dici possunt, & quemadmodum pituita Galenicorum, cæteris humoribus permiscetur, & composita & permixta œdemata constituit, sic & Mercurius Chymicorum cæteris constitutiuis substantijs permiscetur, & permixtis constituit Mercuriales tumores, nam aliquando coniunctus reperitur Mercurius cum sulphure, & constituit Mercuriales & sulphureos tumores, quæ dicuntur à Galenicis œdemata erysipelatodea, aliquando & cum tartaro connectitur Mercurius, & constituit tumores tartareos Mercuriales, qui dicuntur à Galenicis œdemata scyrrhosa, aliquando & coniungitur cum Mercurio vitæ, & constituit tumores à Galenicis nuncupatos, œdemata phlegmonosa, sic quatuor sunt species, œdematum compositorum ex compositione quadruplici humorum in corpore stagnantium, simplicia tamen aliquando repe-

xiantur œdemata in corpore humano vt & composita: composita tamen frequentiora ſunt, quam ſimplicia, quia ſemper Mercurius humanus ſiue excrementitius, ſiue alimentitius, connexas habet alias ſecum ſubſtantias, ſecum permixtas, quæ vna cum mercurio prædominium habent in conſtitutione œdematum, ſecundum quod prædominium in his œdematibus, dant nomen ipſis tumoribus. Simplex œdema poteſt definiri ex Chymicorum doctrina: tumor mercurialis ex congeſtione & fluxione *Mercurij aquoſi* ſiue excrementitij in partem aliquam corporis humani, in quàm amandatur ex balſamo naturali vitali, tamquam quid *inutile vitæ, ibi conſtituens*, humorem indolentem, *laxum*, & *mollem*, abſque inflammatione. Eſt indolens œdema ſi priuetur *ſale*, nam ſal in tumoribus dolorem conſtituit, inflammationem vero ſulphur, vnde œdemata ſimplicia ſeu tumores Mercuriales ſimplices, indolentes ſunt quod ſale priuentur acri & mordaci, à quo dolor ortum habet, tum in tumoribus, tum in vlceribus, vt videbimus in eorum tractatu, hi tumores ſimplices mercuriales ad ſuppurationem non deueniunt, quòd humor *mercurialis* excrementitius hos tumores faciens priuetur, ſpiritibus *vitæ*, aut *ſulphuris*, à quibus pepaſmus & coctio, ſeu ſuppuratio in tumoribus dependet, at reſoluuntur per inſenſibilem tranſpirationem per poros cutis, calidis medicamentis appoſitis, quæ ſuo innato calore & proprijs ſpiritibus ſulphureis, coqunt & ad pepaſmum deducunt crudam, & incoctam Mercurij aquoſi ſubſtantiam, aut inſenſibiliter reſoluunt quòd frequentius operâtur quàm aliud,

Cura œdemata.

Cura horum omnium affectuum, tam simplicium quàm compositorum consistit in regimine victus, & in appositione medicamentorum subtilium & calidissimorum, vt causa materialis œdematum frigida, cruda & incocta, tollatur & euanescat, aut saltem, ad pepasmum reducatur. Victus ergo calidus & subtilis erit, vino albo subtili & optimo vtetur; & iusculis aqua cinnamoni alteratis, & pane anisato, & carne euchyma, caryophillis condita, medicamenta autem quæ interius assumi debent, erunt cathartica & purgantia medicamenta, qualia sunt antimonium præcitatum quod ita fit. ℞. Antimonij & mercurij sublimati, an æquales partes reducantur in alchool, & imponentur retortæ vitreæ ad distilandum leuissimo calore: gumma seu liquor, crassus, egressus rectificetur ter aut quater. Deinde permisceatur aqua communi clara & munda, puluis qui præcipitatur in fundo albissimus, lotionibus multis aquæ communis edulcoretur, donec nullam habeat acrimoniam, sed dulcis penitus & insipidus sit, hic puluis erit catholicum chymicum summum, quo vti poteris ad purgationẽ omnium morborum, supra & infra purgat absque vlla læsione, dosis eius est quindecim grana, in vino optimo aut iusculo; Puluis hic albus si permisceatur æquali quantitati salispetræ, in tigilloque forti ambo comburentur, ter aut quater iterata combustione simili, postquam lotione aquæ communis salispetra sublata fuerit, & iterum edulcoratus puluis, tunc temporis non est purgans vllo pacto medicamentum, sed sudorificum medicamentum, cuius dragma vnica in aqua cardui benedicti as-

ſumpta, copioſos elicit ſudores, quo etiam vti poteris ad curationem horum œdematum, poſt purgationem, itaque ex vno & eodem medicamento, abſolutam habebis curationem iſtius affectus. Quod verò attinet ad medicamenta, parti apponenda, vt per inſenſibilem tranſpirationem reſoluatur tumor vel ad ſuppurationem raducatur, multa poterunt in vſum reduci, qualia ſunt ſpiritus vini ab omni phlegmate denudatus, vel oleum tartari, vel eſſentia roriſmarini, vel eſſentia ſaluiæ & ſtœcados, vel oleum philoſophorum quod & laterinum dicunt, vel petroleum. Quod ſi petroleum aut eſſentia aliqua alia ſupradicta, lateres imbibantur coctiles, & contuſi in retorta vitrea poſiti *diſtillentur*, ſecundum artem prodibit oleum, oleo philoſophorum communi & vulgari longe efficacius, ad curationem iſtius œdematoſi affectus. Poterit etiam regio hepatis inungi oleo cinnamomi, aut caryphillorum, aut eſſentia carabes ſeu ſuccini, quæ eſſentia potentiſſima eſt ad roborandum hepar, vt non ſeroſum producat mercurium & aquoſum, ſed vt ſpiritibus vitæ abundet, potens etiam hæc eſſentia eſt ad cerebri facultates omnes roborandas, vnde ſiſtit omnes catharrhoſas defluxiones, quæ ſunt fontes & origines œdematum omnium, vnde eius vſus frequens vtiliſſimus erit ad cauſas horum affectuum antecedentes tollendas, vt euaneſcant tandem. Ad hoc peculiare œdematum caput, poſſet referri tractatus de ſcrofulis, cum hæ œdemata ſint: Sed ad tractatum ſeu ſectionem de vlceribus, hunc tractatum remittemus.

De Scyrrho secundum chymicorum doctrinam.

Capvt XIV.

Scyrrhus apud Galenicos quid

SCyrrhvs qui & apud Galenicos Medicos dicitur tumor præter naturam ex melancholico humore natus frigidus & terrestris valde, quem naturalis calor, virtute & facultate excretrice, ad cutem pellit, & amandat ibique in lapidem aut lapideam substantiam mucilaginosam conuertit & permutat, vnde indolentes duri & suppurationis incapaces fiunt hi tumores, quod sua virtute & lapidea materia comprimat arterias & venas partis tumore simili affectas, adeò vt impediatur commercium & aditus vitalium & naturalium spirituum, qui sunt suppurationis & pepasmi vera causa efficiens, calor enim innatus horum spirituum massas illas & tartareas materias emollit nisi omnino extingatur.

Est autem tartarus apud chimicos excrementum fæculentum, seu magma cuiuscumque humoris vitæ inseruientis, quod excrementum priuatur omni fere vitali spiritu, vnde tumores fiunt omnes indolentes & duri, & curatu difficillimi quia materia est difficilis resolutionis & pepasmi incapax, ob rationem dictam. Hi ergo tumores præter naturam à tartaro seu magmate balsami naturalis ortum habentes, quod suo sale coagulentur in lapideam quasi substantiam, partem affectam inde efficiunt duram frigidam & absque vlla

inflammatione & sensibili dolore: hæc descriptio suo ambitu complectitur veros & legitimos scyrrhos, qui dependent à tartaro chymicorum, quod comparari potest pituitæ frigidæ Galenicorum, quæ cum sit ex sententia eorum excrementum frigidum massæ sanguineæ Sic & tartarus est excrementum balsami naturalis, quo viuimus nutrimur & sustentamur, Quia tamen balsamum istud naturale compositum est ex tribus substantijs, sale scilicet sulphure & mercurio, trina etiam erunt excrementa diuersa quæ nomine tartari possunt efferri, vnde tartarus erit mercurij, salis & sulphuris, que tartara differentiam constituent inter hos tumores, duros & scyrrhosos. Nam sæpissimè tartarei hi tumores sunt verè simplices, hoc est ex solo tartaro simplici compositi: vt sæpe tartarus salis permiscetur tartaro mercurij & sulphuris, & sic constituunt tumores dicti à Galenicis scyrrhi erysipelatodes, & hi absolute non sunt indolentes, quia propter salis portionem, quam obtinent, corrosionem quamdam habent, & vlcerationem internam carnis, partis affectæ: vnde à solutione continui, dolor quidam oritur, in hisce tumoribus; & nonnulla etiam inflammatio propter sulphuris portionem, à quo fit inflammatio, & leuis quædam suppuratio, non tamen vera & laudata, quia, quod suppuratur, in hisce tumoribus, crudum & incoctum est, & aquosum, quod calor naturalis sulphuris inflammati exprimit & separat, ex tartaro mercurij inutilis balsamo vitæ: ex partibus quidem mercurij non adhuc coagulati, ab spiritu salis, qui semper in scyrrhosis tumoribus reperitur, & duritiem & firmitatem,

Scyrrhus erysipelatodes.

horum tumorum causans. Si verò sal istud seu tartarus dominium habeat in hisce tumoribus, cæteris humoribus tartareis, ex ista combinatione, fiunt cancri occulti Galenicorum maligni, & curatu omnino difficiles, quam difficultatem noscens Hippocrates, *in Aphorismis* annotauit, hos non esse, curatione agrediendos, *quia citius* inquit pereunt curati, quam intacti. Ratio in promptu est huius rei apud Chymicos, quod in hisce tartareis tumoribus, & cancrosis, magna copia salis, acri & mordacis latitet, qui acrior & mordacior redditur medicamentorum curantium appositione, hæc enim medicamenta, cum calida sint, acriorem & mordaciorem, suo calore reddunt salem: vnde eo *modo efferatur*, magis ac magis morbus, vsque ad interitum.

Habes hæc medicamẽta descripta sine fraude, in 3. lib. myrothesij mei suis peculiaribus capitibus.

Non tamen incurabiles sunt, quod sal istud adurens & causticans edulcoretur, & eius ignis extinguatur, medicamento aliquo, ad hoc idoneo, veluti erit liquor Mercurialis *dulcis*, vel oleum lunę dulce, vel auri Chymici: his enim *certissimum* est, curari posse crudelem hunc morbum, vnde si Hippocrates horum medicamentorum notitiam habuisset, absolutum & generalem non fecisset de cancris occultis aphorismum, & omnes suos de morbis incurabilibus mutasset aphorismos: sunt enim hæc medicamenta morborum omnium verum, & vnicum remedium, existimo etiam posse curari oleo salis dulci rectificato, in cuius applicatione sola, extinguitur ignis salis calcinati, & dissoluitur eius durities, & coagulatio. Ex his paucissimis verbis posset Chymicus Philosophus, integram & absolutam habere tumorum scyrrhoso-

rum curam: at eam, in gratiam filiorum artis, amplioribus lineis, expandamus.

Cura ergo integra & absoluta tumorum scyrrhosorum omnium, sequenti fiet methodo; purgabitur imprimis ægrotus, puluere antimonij, supra descripti ter aut quater, diuersis in diebus seruato regimine, & custodia: Deinde per octo dies, sudabit in lecto coopertus, omni arte adhibita, assumpto puluere, eiusdem antimonij sudorifici, supra etiam descripti bezoar minerale dicti, & assumet ad quantitatem, dragmæ vnius, cum vncia vna, aquæ cardui benedicti, & inter sudandum assumet coclearia nonnulla spiritus vini, tartari sati, vt copiosius & abundantius sudet, tartareosaque materia vniuersi corporis dissoluatur, & in tenues dissipetur partes, & fricabitur scyrrhus & pars affecta, oleo laterino, vel oleo salis, interim præscribetur, victus regimen calidum & humidum & euchymum, cum moderata corporis exercitatione, vt incalescat corpus, & resocilletur naturalis calor, vt dissoluat per insensibilem, transpirationem humores illos crudos, & serosos. Balnea etiam thermalia, & lutum quòd in his aliquando sulphureum & nitrosum reperitur, post purgationes varias prædictas, multum conferunt ad curam absoluendam, propter salem solutum mineralium quem secum coërcent, qui multum confert, ad causas anecedentes & cõiunctas tollendas. Quantum ad topica attinet medicamenta, sequens vnguentum præstantissimum est. ℞. Salis armoniaci ter, aut quater, à sale communi decrepitato & calcinato, sublimati, vnciam vnam, floris salis vrinæ humanæ, vnciam semis, aquæ vitæ tar-

Cura scyrrhi.

tarisatæ, vnciam vnam misce, & agitando in phiala vitrea conuerte in butyri consistentiam, de quo vti poteris ad curationem scyrrhosorum, tumorum, vngendo partem affectam, ter aut quater, in die, superimponendo emplastrum gummi ammoniaci, aqua vitæ dissoluti.

Spiritus omnium lapidum, & ossium humanorum, qui extrahitur ex eorum sale, fortissima distillatione, vt artis est, mirandum prębet spectaculum in curationibus, horum tumorum, & præcipuè in curatione cancri occulti, nam absque dolore, & cutis apertione insensibiliter dissoluit & disperdit, lapideas & nodosas illas substantias, & omnis salis ignis extinguit ardorem; At aurum Chymicum dissolutum omnibus præstat intrinsecus assumptum & extrinsecus applicatum, Renouat enim totum corpus, & ad æquale reducit temperamentum: quicquid dicant hi, qui illud irrident.

CONCLVSIO SECTIONIS PRIMÆ.

TVMORVM infinitus est ferè numerus, qui corpus humanum infestant, quorum nulla fit mentio, in supradicta sectione, quòd omnes qualescúmque sint, referri queant, ad

tumores antea citatos & descriptos , quales esse possunt , verrucarum omnia genera, quæ ad tartareos tumores referuntur, & simili methodo curentur, nec pariter loqutus sum, de igne volatili, maculis , lentigimibus , natis, & similibus alijs, quæ possunt referri ad œdematum , aut erysipelatorum genus, & in eorum cura , obseruanda est similis, & eadem methodus, vt ægrotis satisfacere valeamus. Itaque transeundum est ad sectionem secundam huius operis, in qua vulnerum dabitur tractatio.

SECTIO II.

DE VVLNERIBVS.

QVID SIT VVLNVS, quæ ſint eius cauſæ, & differentiæ.

CAPVT I.

VVLNERVM tractatus, ſecundum Chymicorum doctrinam, differt aliqua ratione, à tractatu eorumdem vulnerum, ſecundum Galenicorum doctrinam: poſſunt tamen ambo conciliari, leuiſſima verborum explicatione, nam quod Medici Galenici, ſolutionem continui à cauſa externa violenta, in parte molli, cum effuſione ſanguinis dictitat, idque vulnus ſimplex vocant, id ipſum Medici Spagyrici, diuulſionem ſeu ſeparationem partium vnitarum per balſamum naturale, cum effuſione eiuſ-

Vulnus quid.

dem balſami, à cauſa violenta externa appellant. Quod ſolutionem continui cum effuſione ſanguinis dicunt Galenici, quadrare videtur & conuenire cum diuulſione & ſeparatione partium vnitarum per balſamum naturale, cum effuſione eiuſdem balſami, eſt tamen aliqua differentia in eo quod balſamum naturale, plus dicat quam ſanguis, & ea ratione, definitio Chymicorum plus indicat & oſtendit, quid neceſſarium ſit in curatione vulnerum, quam oſtendat definitio Galenicorum, nam oſtendit balſami naturalis conſeruationem debere fieri, ſi vnionem eius ſpectemus, quæ eſt cura totius continui ſolutionis, nam natura antequam vniat partes diuulſas & ſeparatas, oportet vt habeat copiam balſami, integri & illæſi, ex vtraque parte, vt partes ſe inuicem tangentes & ſe deoſculantes, vnire ſe valeant, nam ſi putreſcat & corruptum ſit aliqua ratione balſamum naturale, nunquam coaleſcet vulnus, quin prius euaneſcat illa corruptio, & ſeparetur. Vnde ſupurationem euitandam eſſe, in vulneribus curandis omni ſtudio indicat, hæc Chymicorum definitio; Quam ſupurationem euitabis per applicationem balſami alicuius externi, quod potentiam habeat & facultatem, arcendi & impediendi corruptionem omnem.

Cauſa vulnerum.

Cauſæ vulnerum communium externæ ſunt, etſi aliquando pars interior aliqua rumpatur & vulneretur, quod motu aliquo violento, & præter naturam, exterius facto, id oriatur, cauſa ſemper externa eſt, etſi effectus internus ſit, fluxione etiam aliquando interna poſſunt fieri vulnera.

Differentia vulnerum.

Differentiæ vulnerum deſumuntur ex varijs

causis, aliquando enim ex partibus, quas afficiunt: nam si neruos afficiant, neruosa vulnera, & punctiones, si carnes carnosa vulnera, & contusiones. Si ossa, ossea vulnera & fractiones dicuntur. Aliquando autem desumuntur eorum differentiæ, ex figura, vnde dicuntur profunda vulnera, lata rotunda & magna, aliquando verò habent differentiam ex rebus à quibus dependent vt sunt morsus diuersorum animalium, & scorpionum ictus de quibus omnibus in capitulis particularibus Deo dante dicemus.

De prognostico vulnerum & eorum cura in genere.

CAPVT II.

Vulnerum periculum vnde dependeat.

VERVM veroque verius est, ex communium medicorum doctrina, vulnera (& morbi alij omnes) periculosiora esse, quo nobiliores occupāt partes corporis humani, vitæ inseruientes, his omnibus vulneribus, quæ ignobiles occupant partes, nam vulnus bracchij, manus, pedis, carnis, & similium partium, non adeò periculosum est, ac vulnus capitis, cordis, hepatis, ventriculi, intestinorum & similium partium vitæ inseruientium, nam cum vita in hisce partibus fundamentum radicale habeat, & hæ partes sint fontes vitæ, à quibus dimanat & communicatur vita, cæteris partibus non potest fieri, quin vita læsa in ipso fonte, pereat in partibus, quibus communicatur. Itaque non

non caput læsum est, & vulnere aliquo affectum, si profundum sit vulnus, aut meninges lædantur aut substantia ipsius cerebri, grauissima sint symptomata, verbum amissum, conuulsiones, vomitus & stridor dentium adsit, sanguis effluat per nares aut aures, tunc temporis conclamatum est de salute ipsius vulnerati & stultus omnino esset Chirurgus; qui medicamenttis Chymicis hunc vulneratum curare vellet. Sic de reliquis partibus nobilibus aut vitæ inseruientibus; prognosticum faciendum est, cum magno vulnere & profundo tentantur, vt si ventriculus vulceretur, & statim sequatur vomitus, singultus, conulsio, dolor magnus, ventriculi, tunc temporis Chyrurgus certissimam mortem prædicere debet, & mente careret omni, si diceret bene est, hoc vulnus, ego curabo illud, intra paucos dies, balsama mea hæc efficient, & reliqua verba vanitatis plena, quibus solent vti circumforanei isti chymiculi, ardeliones, qui modo balsamum aliquod habeant, regna percurrunt omnia, & omnibus morbis vnico medicamento succurrunt & deludunt omnes & Chymicæ arti sunt dedecori, & veri latrones, & publici sycophantæ sunt, nec pœnas dant vllas, nec iustitia huic publico malo, dat remedium. Mittamus autem hos circumforaneos Chymicos, vt redeamus ad nostram Chirurgiam.

Si quæ pars ergo nobilis & vitæ inseruiens vulnere læsa magno, mors prædicanda est, & remedia quædam ad solatium parentum ægrotantis adhibenda sunt. Si verò partes aliæ ignobiles, lædantur, si magnũ non sit vulnus, & profundum, & valeant vires vulnerati & suadeat regio, ætas

constitutio temporis, & mos regionis, mittendus est sanguis ex parte opposita parti vulneratæ, vt fiat reuulsio, balsami naturalis tendentis ad partem vulneratam vt succurrat ei. At nimia quantitas nocet potius, quam prosit, quia eius quantitas & nimia copia opilationem parit & prohibet euentilationem natiui caloris, vnde corruptio oritur, & vt huic succurramus malo, sanguinem mittimus ad reuulsionem faciendam & retinendum istius balsami concursum; misso sanguine aqua frigida eluendum est vulnus, & detergendum ab omni sanguinis grumo. Deinde balsamo sequenti aglutinandum est vulnus, aut si sanguis effluat magna quantitate, compescendum est croco martis superimposito, antequam balsamum sequens applicetur. ℞. Decocti Aristologiæ rotundæ in vino albo tenui facti. ℔j. Olei communis & rubei hypericonis. ℔j. Therebentinæ venetæ. ℔ß. Succi consolidæ maioris ex eius radice extracti. ℔vj. misceantur omnia in testaceo vase & bulliant simul ad consumptionem decocti Aristologiæ & succi consolidæ maioris, & redeant omnia ad consistentiam balsami, de quo vulnera perungendo mirabiliter ad cicatricem perduces breuissimo tempore. Si verò vulnera sint composita & magna, auferendũ imprimis est, ante applicationẽ istius balsami, quicquid est heterogeneum vulneri, vt ossa, fracta, carnes contusæ, fragmenta vestitium tela, pilæ plumbeæ & similia, quæ in capitulis particularibus subsequentibus Deo dante videbimus, & de his copiosior erit sermo.

De Vulnere simplici.

CAPVT III.

CHYMICI vulnus simplex dicunt, cum superficies ipsius cutis, quàm græci ὁ ἑρμιν ϗ ἐπιδερμιν dicunt, cum carne subsequente læditur, solutione ipsius continuitatis, cum effusione balsami naturalis, quòd continuitatem constituit, & hæc effusio fit sine tumore, & inflammatione partium circumiacentium, aut cum vulnus factum est absque deperditione magna substantiæ, vbi nec os fractum est, nec neruus punctus, nec symptomata grauissima sunt, itaque duplici ratione vulnus simplex dici potest, primo, quod in eo vulnere fiat simplex effusio balsami naturalis, per solutionem leuem & superficiariam continui. Secundò quòd in eo non sint symptomata grauissima, & portentosa, at leuissima, & nihil mali prædicentia. Ità vt vulnus simplex sic breuiter definiatur, est deperditio seu effusio balsami naturalis, partium similarium per solutionem earum, absque magno detrimento ipsarum, & absque sequela symptomatum violentorum, & magnorum accidentium. Causæ efficientes, externæ sunt, omnes res quæ possunt diuidere, scindere & separare partes vnitas, humani corporis, quæ continent balsamum naturale ad sui nutritionem & conseruationem.

Vulnus simplex quid.

Differentiæ horum vulnerum simplicium su-

muntur, ex partibus quibus infliguntur, & ex figura externa, quàm habent, ex profunda scilicet figura quadrata longa, triangulari, rotunda, quadrata, longa, triangularia dicuntur vulnera, quæ figuræ & formæ externæ, variant eorum vulnerum curam, & prognosim, vt videre est in rotundo vulnere, cuius labia cum æqualiter inter se distent difficillimè coalescunt, propter eorum longinquitatem (& vt ità loquar) deosculationis difficultatem.

Cura simplicium vulnerum.

Cura consistit in vnione simplici harum partium, quæ separationem & solutionem continui passæ sunt: Nam modo ligamento aliquo inter se, deosculari se possint, superimposito balsamo superius descripto capite 2. Huius *sectionis*, ad cicatricem deducuntur laudatam breuissimo tempore, aut sola virtute ipsius ligamenti, quia balsamum naturale internum modo *ne* putrefiat & corrumpatur, hanc *aglutinationem* & *cicatrisationem*, per se facit & tentat, tamquam ad finem suæ conseruationis, poterit etiam inungi vulnus, ad eius aglutinationem sequenti balsamo, quod ad hæc est superiori præstantius, & citius aglutinat. ℞. momiæ optimæ. Vncias duas, mellis albi vncias quinque, mirrhæ vnciam vnam, radicis aristologię rotundæ, & symphiti maioris an. Vncias duas croci martis vnciam vnam, hæc omnia puluerata indentur in matratio vitreo, cum libris duabus aquæ ardentis optimæ, & maneant in digestione per duodecim, aut quindecim dies, quotidie agitando materiam, vt facilius spiritus vini extrahat tincturam rerum. Deinde per inclinationem extrahendus est spiritus tinctus & feces comprimen-

dæ & filtrandæ, nec clarescant liquores qui inde eliciuntur, & distillandi leuissimo calore, vt separetur spiritus aquæ ardentis, & maneat in fundo alembici balsamum, quo vti poteris ad vulnera quæcúmque aglutinanda, quòd balsamum dicetur, balsamum mumiæ compositum, nam ex mumia paratur aliud simplex balsamum, sequenti methodo. ℞. Sanguinis humani recentis ex homine sano, & valenti eliciti quantum volueris, ponatur in scutella terrea vitreata, & disiccetur super carbones, bacchulo ligneo agitando materiam, donec in puluerem siccum conuertatur, hunc puluerem coniunge cum sufficienti quantitate spiritus aquæ ardentis, & pone in matratio optime clauso in digestione, per octo dies, agitando quotidie naturam donec coloretur spiritus viui in sanguinem, deinde filtretur, & euaporetur in alembico vitreo, tenuissimo calore, ne comburatur donec spissitudinem mellis habeat, hoc balsamum serua & custodi in vasis vitreis, ad vulnera curanda, quàm cutissime, cui balsamo in æquali quantitate si coniungas balsamum sulphuris, balsamum efficies mirandum pro cura, tuta cita, & iucunda vlcerum omnium.

Balsamum sanguinis humani.

De vulnere quod & contusio dicitur.

CAPVT IV.

Contusionis descriptio.

CONTVSIO secundum Chymicos; potest dici, quando ictu aliquo violento, non inscisiuo, sed comprimente, carnis, sub cute, balsamum naturale, & sanguis partium contusarum, vasa sua linquit, & fugit cum violentia, iterumque redit cum motu violento, vt ferat opem, parti solutionem patienti, ità vt accursu balsami & sanguinis tumescat pars, *& ibi corrumpatur balsamum* & sanguis cum sint extra vasa sua, per illam contusionem, & corruptio, illa sanguinis, & balsami quæ *fit*, in contusione dicitur à græcis ἐγχυμωσις, quæ est *sanguis coagulatus in parte* contusa. balsamum ergo istud, & sanguis aut *alius liquor* vitæ inseruiens, qui accurrit parti contusæ, cum sint, extra vasa sua naturalia, non possunt longo tempore incorrupta perdurari, hinc videmus carnes contusas, nigrescere liuescere, alijsque caloribus variegari secundum diuersos sulphuris colores, qui in corruptione per digestionem enascuntur; sulphur enim quod reperitur in balsamo naturali, est pater, & origo omnium harum secundarum qualitatum, dum fit quædam alteratio in eo balsamo, corrumpitur autem extrauasatum balsamum naturale, quod sal eius fixum & naturale, copia adundetitij serosi humoris seu Mercurialis dissoluatur, & sic sua siccitate priuetur, humidum ac-

Corruptio balsami vicæ vnde dependeat.

quirendo, cui calor naturalis ipsius balsami, & partium connectitur, & agendo in illud humidum copiosum, fit inde putredo, & corruptio in ipso balsamo, ni succurratur à Medicis, medicamentis putredinem inhibentibus, quæ ex sequenti metho- do poterunt desumi.

Contusio vel est particularis alicuius partis, vel vniuersalis totius corporis, casu aliquo altissimi loci, vel contusione arenæ sacculis per vniuersum corpus facta. Tunc temporis si sit vniuersalis, mittendus est sanguis, è basilicca bracchij dextri ad quantitatem sufficientem & correspondentem viribus, & ætati ægrotantis, & regioni, ne sanguis ex venis internis occurrat magna copia ad *partes contusas*, & magnas producat *enchymoses*. Deinde dandum est contuso balsamum mumię simplex ad quantitatem dragmę vnius cum vncia vna succi limonum, ad refrigerandas partes internas, & ad euchymosim euitandam, & Iulapia præscribenda, ex succo limonum, aqua rosacea, & decoctione acetosę, & syrupo granatorum acidorum. Vltimo ad topica medicamenta deueniendum, perungendus est ægrotus, vniuersaliter toto corpore, balsomo mumiæ composito, superius descripto, & pelle arietina recenti inuoluendus est ęgrotus, nam in tali pelle recenti, adhuc spiritus naturales ipsius animalis sunt qui summopere succurrunt partibus contusis, & roborant omnino partes. Victu interim humido & refrigeranti est vtendum propter periculum febris, propter internas enchymoses, donec decimus quartus dies transierit, vnde iuscula sua erunt alterata acetosa, portulaca, succo limonum, &

arantiorum aqua rosacea, & potus eius erit ptisana. Ab omni medicamento purgante abstinendum est violento, & forti, quia eo multiplicatur febris & enchymosis, sed si aluus non fluat enematibus emolientibus & refrigerantibus vtendum.

Quantum attinet ad contusionem particularem alicuius partis, cum ferro aliquo, in aqua & aceto madefacto, comprimenda est contusio, pedetentim, vt balsamum, & sanguis qui est in parte contusa cumulatus, redeat ad suas partes, tum vltimo forti ligamento liganda est, superposito emplastro astringenti, ex fermento, aceto, & croco martis parato. Quod si intra viginti quatuor horas, contusio sanata & curata non est, at enchymosis magna sit, aperienda est *scalpello* contusio, & lauanda, extracto Aristologiæ rotundę, ter aut quater in die, donec perfecte cicatrisetur vlcus & curetur.

De vulneribus cum solutione venæ & arteriæ.

Capvt V.

Vulnera ex solutione venæ.

VVLNERA in quibus venæ aut arteriæ rumpuntur, differunt omnino, ab alijs, propter hanc hæmorrhagiam, seu sanguinis fluxum copiosum, qui in his contingit, præsertim in ruptione magnarum venarum aut arterarium, is enim sanguinis fluxus, illico compescendus est, cum sanguis sit thesaurus vitæ, & spiri-

ritum, qui vna cum sanguine per totum corpus sparguntur, & deportantur, ad balsami naturalis nutritionem & conseruationem. Itaque si fluat sanguis, & pereat, & vna cum sanguine spiritus vitæ, & balsami fomes perire necesse est. Itaque compescendus est hic sanguinis fluxus, antequam curam vulneris aggrediaris; Vt autem hunc scopum pertingere valeamus, perpendendum est primo. An vulnerati permotus sit animus, ira aut aliqua alia animi passione, quæ quidem compescenda est & quiescenda, antequam media, sanguinem compescentia adhibeas, quia tunc temporis natura non recipit virtutes & efficacias remediorum cum sit in motu violento, & moueat sanguinem ad fluxum, *Perpendendum etiam est, si sanguinis fluxus ex vena rupta* dependeat ex coïtu venereo, vel ex ebrietate, & ciborum repletione, vel ex motu violento aliquo corporis, vt saltu, tripudio, aut similibus, qui omnes motus, tum animi, tum corporis, temperandi sunt, & quiete aliqua extinguendi, antequam remedia nostra adhibeamus, alioquin enim periculum est, ne pars tumefiat in phlegmonem, & aliquando, in gangrenam & superaccidat febris vniuersalis, *varijs* symptomatis & periculis concomitata, quibus sæpissimè & citissimè succurrendum, relicta cura præcipua & principali vulneris nostri, vnde in longius tempus quam par sit, & postulet prudentia Chyrurgiæ, differtur, vulnerati solatium.

Postquam ergo sagaci mentis examine considerata fuerunt hæ omnes rationes supradictæ, deueniendum erit, ad sanguinis fluxum sistendum astringendo & ligando si fieri possit orificia vena- *Cura vulnerum ex solutione venæ.*

rum aut arteriarum quæ ſanguinem fundunt ſuperimponendo medicamenta Chymica aſtringentia & ſanguinem innata virtute ſiſtentia. Qualia ſunt, terra exanimata, ſeu mortua vitrioli calcinati. Poſtquam enim vitriolum violentiſſimo igne calcinatum eſt ad rubedinem vſque, & ſolutum in aqua communi, feces quæ relinquuntur ex ſolutione illa, modo edulcorentur omnino, & priuentur omni ſale ſuo, qui ſua eſt anima, terra illa deinde dicitur mortua & exanimata vitrioli, quæ citiſſimè compeſcit & ſiſtit, omnes hæmorrhagias tam externas, quam internas. Exterius applicatur cum albumine oui malaxando ſimul & agitando, & parti vulneratæ frigide applicando, interius verò ſumitur cum ſucco granatorum acidorum, aut limonum, aut cydoniorum, ad quantitatem dragmæ vnius, & ſiſtit omnes fluxus ventris & diarrhœais. Crocus etiam martis pollet virtute efficaci, ad ſanguinem compeſcendum, & præſertim ille, qui paratur à Chymicis, ex chalybe candenti in aceto extincto, donec chalybs in rubiginem conuertatur, aut puluerem ſubrubicundum, qui puluis in aceto ſtillatio digeſtus, donec coloretur acetum, & acetum euaporatum, linquit melleum liquamen in fundo alembici, qui liquor malaxatus & incorporatus farinæ fabarum, vel bolo armenæ, efficaciſſimum prebet emplaſtrum, ad ſanguinem compeſcendum. Oleum etiam mercurij ſuperius deſcriptum idem præſtat, cauſticando partes & orificia venarum & arteriarum modo palea aliqua, hoc oleo delibuta pertangantur, quod caute peragendum eſt, propter inflammationem, quæ ſolet, ex cauſtico iſto exoriri, ſi in magna

copia, oleum istud superimponatur, superiora iam dicta huic præstant, & anteponenda sunt. Præstat huic, lapis magnetis calcinatus & aceto extinctus, donec in puluerem conuertatur & albumini oui malaxatus & vulneratis superimpositus, gypsum etiã calcinatum & lotum, & sale suo per lotiones varias & iteratas priuatum, valet, & confert ad eumdem effectum vulneribus superimpositum. Postquam sanguinem fluentem compescuimus; Vulnera deinde communi methodo antea descripta, ad cicatricem laudatam conducenda sunt, balsamis adhibitis.

De vulnere cum solutione nerui.

CAPUT VI.

Neruus quibus substantijs componatur.

NERVVS cum habeat originem à sale, quod est in humido radicali, seu balsamo vitæ, in quo spiritus vitæ turgent, qui sunt ignes inuisibiles humido aquoso, & humido fixo, seu terrestri puro, & limpido circundati, vnde soliditas & transparentia in neruo est, neruus hic inquam compositus & conflatus ex tribus his substantijs mercurio, sale & sulphure, tubus & canalis, quo spiritus vitę defertur vndiquaque per vniuersa corporis membra, ad eorum nutritionem & conseruationem: Si lædatur in ipsa sua substantia, necesse est, corpori ipsi superuenire, & accidere, symptomata præter naturam complurima, vt con-

uulsione, spasmos, motus, sensusque priuationes, & alia multa grauissima propter neruis miram armoniam & ad vitam, eiusdem necessitatem. Quibus vitæ malis vt medeamur necesse est, primo scire, quo genere læsionis, lædatur ipse neruus, vel enim læditur punctione, vel ruptione, vel contusione, his enim tribus tantum vulneribus lædi solet: quod vt procul dubio sciamus, vulnus dilatandum est, in parte cornosa, vt optime nerui læsionem videamus, id autem faciendum est, subtili scalpello & subtili manu, & cauendum ne neruus, iterum lædatur. Si punctus sit tantum superficialiter, & punctura non sit, profunda, & magna, at perceptibilis, vnctione olei therebentinæ rubei, calide *superimpositi citissime* curatur. *Si* verò magna sit, & apparens, & aliqua neruea substantia seu pars scissa sit, scindendus est omnino neruus, & deinde oleum iterum therebentinæ rubeum rectificatum, calide superimponendum, vel tinctura mumiæ, ex spiritu therebentinæ extracta, superimponenda est calide, hæc enim citissime curat, omnia neruorum vulnera, præscripto idoneo victus regimine, & misso semper sanguine, è parte aduersa & opposita parti vulneratæ, ad reuulsionem faciendam, & imflammationem impediendam, id enim semper prius faciendum est, antequam remedia adhibeas parti læsæ. Essentię euphorbij, rutæ, rorismarini, saluiæ, vermium terrestrium, vitellorum oui, sabinæ, resinæ, ceræ, picis, & mellis præstantissimę sunt, & curant citissime & tutissimę vulnera neruorum. At datur compositum balsamum cæteris prædictis præstantius, & nobilius, illud autem componitur sequenti

Balsamum ad vulnera neruorum.

methodo. ℞. Olei mellis rectificati. ℥vj. Olei seminis ebuli & mirrhę an. ℥v. Balsami mumię superius descripti. ℔j. Misce seruetur ad vsus in vasis vitreis optime clausis, balsamum etiam quod per descensum elicitur ex catulis, si ter aut quater rectificetur, præstantissimum etiam est remedium, ad hæc vulnera curanda.

De vulnere cum solutione ossis.

CAPVT VII.

IN vulnere cum solutione ossis, multa consideranda sunt: primo, an os fractum ruptumque sit, intra carnes ipsas, absque læsione carnis aperta: secundo an ipsius ossis fractura intra carnes ipsas, sit cum fragmentis & frustulis, vel tantum raphanidon (vt inquiunt Galenici) sit fractum os, vel in longum scissum: tertio an fragmenta ipsius ossis fracti adhæreant & iungantur omnino periostio, quod est membrana, qua immediate, ossa circumteguntur & beneficio cuius ipsa ossa sugunt alimentum ex carne & venis, si enim non adhæreant, tollenda sunt ipsa ossa & fragmenta omnia, antequam remedia adhibeamus vlla, si vero os tantum transuersim rumpatur raphani instar colloquanda est pars, seu membrum; quod patitur vulnus, in suo esse naturali & liganda secũdum artem & quies omnino toti membro, & corpori imperanda, donec natura callum obducat& porrum vt dicũt, vice ossis, quod solet fieri

De vulnere cum solutione ossis & eius cura.

intra quadraginta dies. Interim victus refrigerans & humectans ægroto est imperandus, sanguis mittendus, ex parte opposita parti vulneratæ. Ad febrem & inflammationes quascumque impediendas & arcendas, si in longum sit scissum, & adhæreat periostio, non auferendum est os, sed pars liganda, & in suo naturali situ, & esse collocanda, & eadem methodus obseruanda in hac fractione, vt in ea quæ fit raphani instar. Postquam ligata sunt membra, possunt exterius applicari balsama aglutinantia superiori capite enarrata, conferunt enim maxime omnia & præsertim balsamum mumię compositum & simplex, & balsamum ex catulis quibus balsamis, ad maiorem efficaciam: poterit permisceri *oleum ex ossibus humanis extractum, & rectificatum*, & oleum simphyti maioris seu consolidę maioris, quæ omnia balsama multiplicant, & adaugent virtutes & emergias prædictorum balsamorum, *ità vt mirandos præstent effectus*, in aglutinatione ossium *fractorum*.

De Vulnere animalium venenatorum.

CAPVT. VIII.

De vulnere venenato & eius cura.

VVLNERA quæ infliguntur ab animalibus venenatis, non differunt inter se, ab alijs, nisi ratione veneni, quod animalia ipsa, suis morsibus infundunt, in ipsa vulnera, ratione cuius veneni, particularem & peculiarem exigunt curam, ratione solutionis continui & aglutinationis ipsius solutionis con-

ueniunt & quadrant omnino, at in hiſce vulneribus venenatis, ſolutionis ipſius continui aglutinatio, non eſt magni momenti: imò ratione ipſius curæ, eſt vltima in executione, præcipuum quod vrget, eſt venenum, quod in primis, eſt extinguendum, & è vulnere tollendum, & erradicandum. Vt autem methodicè id fieri poſſit, ſciendum primo eſt, quid venenum ſit, & qua ratione, ſuam exercet vim, & facultatem lethiferam, vt autem id ſciatur, ſciendum etiam eſt, quid ſit alimentum & qua ratione ſint inter ſe contraria, alimentum & venenum, contrariorum enim eadem eſt ſcientia, alimentum ergo, ex Chymicorum Philoſophorum ſententia (quæ quidem hac in re aliorum Philoſophorum ſententijs, & opinionibus præponderatur) eſt ſubſtantia ſimilis & homogenea ſubſtantiæ, qua nos nutrimur & conſeruamur, & partes corporis noſtri conflatæ ſunt, vel eſt ſubſtantia ſimilis & homogenea humido radicali noſtro quo viuimus, quæ ſubſtantia ſeparatur à calore & attrahitur, per ſimilitudinem ſuæ ſubſtantiæ, ab his omnibus quæ in alimentum ſumuntur. Vnde veriſſimum eſt, alimentum eſſe ſubſtantiam puram quatuor elementorum virtute cœleſti, ſeu ſpiritu æthereo, & vitali, impregnatam, quæ à calore naturali, animalium ſeparatur ab eſculentis, & poculentis omnibus, vt fomentum & conſeruationem ſui ipſius recipiat, hinc veneni definitionem colligere facillimum eſt, tamquam aliquid alimento contrarium, & ſic verè definietur, venenum eſt ſubſtantia, quædam impura, diſſimilis, & etherogenea, ſubſtantiæ, qua viuimus, & partes noſtri corporis conflatæ ſunt, vel

est substantia dissimilis, & contraria humido radicali nostro, quo viuimus, quæ substantia crescit, & ortum habet, ex excrementis vitalis substantiæ, in quibus vis & efficacia mortis consistit. Vel in genere, venenum dicemus impuram & excrementitiam elementorum nostrorum substantiam, nullo cœlesti spiritu æthereo & vitali, impregnatam, at realgarinis virtutibus scatentem, & turgentem quibus vitæ spiritus suffocatur, & extinguitur. Itaque cum iam sciatur quid sit venenum, potest facili negotio medicamentum & remedium, & apponi, vt virtus eius euanescat, nec in vulneribus quibus infunditur, suam exeret facultatem, & retundatur & disperdatur.

Cura vulneris venita.

Cum ergo *vulnus aliquod venenatum*, tibi occurrit, quod in imprimis agendum est, balsamo vitæ, tum ipsius vulneris, tum totius corporis succurrendum est, alexiterijs, quibus turget Chymicorum myrothecium. *Si quis* morsus fuit & vulneratus ab apibus, à vespis, à serpentibus & ab alijs animalibus venenatis, quibus terra nostra & regio scatet, illi ipsi succurres, solæ aquæ theriacalis lotione, cum sale communi calcinato, cucurbitulam prius applicando vulneri, vt fortius, & citius attrahatur virus veneni, quod adhuc in superficie vulneris residet, quod si profundius quàm in superficie eiaculatum sit, oleum myrrhæ, est applicandum, & vulnus lauandum aliquo sale serpentis, in aqua theriacali, cuius etiam serpentis salis, in aqua theriacali soluti, dragma vna potanda est, vt vicus veneni penitus extinguatur: obseruato victus regimine refrigeranti & astringenti, vt in febribus pestilentibus, si vulneris ita postulat & exi-

& exigit periculi ratio. Si verò vulnus infligatur ab aliquo alio animali, quod potentiſſimum, & lethale habeat omnino venenum, quale eſt venenum rabidi canis, viperæ, ſcorpionis & ſimilium animalium, quæ venenum ſubtiliſſimum & acutiſſimum habent, quod citiſſime penetret totum vitæ balſamum, & ſuis inficiat qualitatibus, huic vulneri poſſumus mederi vnico remedio chymico, quod potentiam habet & efficaciam, omnia venena euincendi: eſt autem *iſtud* remedium, ſpiritus ſalis *purus, & rectificatione* multoties iterata, ab omnibus excrementis vindicatus, & corpori ſuo itidem puro, & calcinationibus multis, & ſæpe iteratis, cum lotione multiplici, ab omni excremento *terreſtri vindicato, coniunctus*: hic ſpiritus & corpus ſuum, ſimul iuncta, ſunt remedium potentiſſimum & efficaciſſimum, imò & certiſſimum vulnerum omnium venenatorum, quæ ab animalibus venenatis infliguntur. Qui huic certiſſimę veritati fidem recuſant, perpendant quæſo, & rationis lance præponderent virtutem aquæ marinę in curandis vulneribus rabidi canis; hæc enim ſolo *aquę marinę balneo* curantur, ratio autem eſt, quod mare abundet tali ſpiritu qui incoagulatus & infixus, ſuas permeat, aquas & inflat, vnde cùm quis vulnere venenato infectus his proluitur aquis, ſpiritus ſalis ſtatim penetrat vulnus, & venenum ibi latitans, ſua innata facultate extinguit, imò & alijs ſuis manifeſtis qualitatibus, balſamum naturale ipſius partis, à putredine conſeruat. Ità vt ſic præſeruatum, ad naturale ſuũ eſſe, ſeipſum ipſummet redigat, & ſolutionem continui curare aggrediatur, hoc autem

remedium paratur difficillimè, & postulat, doctum & patientem artificem, propter difficultates & longinquitatem suæ præparationis, quòd pharmacopolis nostris durum penitus est, & nimis arduum; nihil enim amant, nisi quod paratu facillimum est, & quòd citò crumenas implet, ità vt faciant & parent remedia, non sanitatis ergo, sed auaritiæ, & ditandi causa. Si quis medicorum noctes, & dies, annos & menses, & totum vitæ suæ cursum impendat præparationibus Chymicis, & inquisitioni noui alicuius medicamenti, vt locupletius antidotarium reddat, & maiorem constituat medicamentorum supellectilem, statim omnes eum ipsum inuidiæ stimulis lancinant & mordicant, & audacem prædicant, & temerarium medicum, qui omni spreta ratione & methodo, ægrotos præcipitat, leui quacumque occasione, vt medicamenta sua tentet, & probet, quod mihi contigit in natali mea ipsa ciuitate Castronouodarensi, in qua semper omnes pharmacopolas, imò & medicos alios omnes, non commilitones, sed Zoïlos inuidiæ plenos habui. At non me terruit vnquam hoc humanæ miseriæ telum, imò potiùs, aduersus ipsum fortior, contractis superciliis steti, & audentior iui, vt medelam ferre possem omnibus malis, assumptis vndiquaque medicamentis, & quòd ex Galenico fonte haurire non poteram, id ipsum ex mari Chymico, expiscari non erubescebam. Itaque si in cura vulnerum canis rabidi, non satis valeant medicamenta Galenica, eritne dedecus medico, si recurrat, ad fontes Chymicorum, vt inde hauriat aquas tanti veneni victrices? si verò non habeat salis spiritum, vt

huic veneno subuenire possit, poterit medicus Spagyricus sequenti vti methodo.

Scarificetur vndiquaque vulnus & dilatetur: vt ex paruo fiat magnum & sanguis effluat: quamdiu effluere poterit, deinde comprimendo vulnus & aqua salita lauando, iterum compelletur ad sanguinis fluxum, vt venenum vnà cum sanguine, & sanie foras effluat. Deinde adhuc cucurbitulæ, cum multa flamma applicentur vulneri, vt attractio maior fiat, *applicatis cucurbitulis*, & sæpè iteratis, vngatur vulnus oleo Mercurij, vel aqua forti, aut causticis, in aqua ardenti dissolutis, vt si quid veneni adhuc latitet in partibus ipsius vulneris, aduratur *& in aliam conuertatur naturam*, adurentibus hisce medicamentis, quæ potentiali suo igne profundissimè penetrant, & vulnus ipsum summopere inflammant, ità vt per inflammationem attrahant superficialiter humores adhuc profundos: & sic natura ipsa ex toto corpore, vt extinguat illum ignem, humorem illuc admittit, vnde in illa admissione, venenum etiam admittatur vnà cum humoribus, ibique ambo *putrescunt* & formæ veneni exeunt, *illæso corporis* totius balsamo, interim dum hæc fiunt, partibus internis & cordi præcipuè est succurrendum aqua theriacali, assumpta, cum oleo Spagyricè præparato ferri, seu martis, ad quantitatem guttularum decem, aut duodecim in vncia & semisse aquæ theriacalis si non adsit febris, si verò febris adsit, in vncia vna succi limonum dari etiam poterit: caro serpentis alicuius sale communi decrepitato condita, vel sal serpentis alicuius, quod potentissimum est remedium, aduersus omnia venena, si sumatur in aqua

cardui benedicti aut vlmariæ, ad quantitatem dragmæ vnius, superſudando quantum fieri poteſt, per decem aut octo dies, iteratis iiſdem potionibus, vt venenum ad ſuperficiem è centro pellatur, poteſt etiam dari ad maiorem efficaciam, Deique gloriam & laudem qui benignè vbi malum, ibi remedium poſuerit, ſal ipſius canis rabidi, qui ex combuſtione ipſius corporis elici poteſt vt artis eſt, quique purificatus & lotus filtrationibus & lotionibus, ad quantitatem dragmæ vnius in vncia vnica aquæ theriacalis, vel vlmariæ poterit propinari ſingulis matutinis horis ieiuno ſtomacho, donec conualuerit omnino æger, & quadraginta dies tranſierint, per quod omne tempus vulnus ſemper apertum tenendum eſt, & ne coaleſcat & cicatrizetur impediendum omni arte adhibita, vt venenum inde exire poſſit faciliùs, quàm per reliquas corporis partes, ſic Deo dante habebis abſolutam canis rabidi vulneris curam, medicamentis hiſce Chymicis, quæ cùm putredinem neſciant, putredini maximè reſiſtunt, & hinc omnibus rebus quæ inducunt putredinem, etiam obſiſtunt, quod in curandis vulneribus, præcipuus debet eſſe ſcopus: Si enim medicamenta quæ foras applicantur corruptioni obnoxia ſunt, imò & corrupta ipſamet, qua ratione & qua mente poteſt concipi, vt vulnus ipſis medicamentis curari poſſit, nihil enim dat quod non habet, ſanitas & incorruptibilitas (vt ità loquar) in vnum concurrunt, ſi ergo medicamenta communia incorruptibilitatem non habeant, imò ipſa corrupta ſint (nam pulueres radicum, & herbarum, & ipſamet olea, quæ compoſitionem eorum ingrediun-

tur, cariem & rancorem effugere non poſſunt, vnde tetrus odor & fœtor in emplaſtris, & vnguentis communi methodo paratis (ſi ergo hæc medicamenta communia corrupta ſint, qua ratione poterunt dare vulneri ſanitatem, ſi incorruptibilitatem, ipſi vulneri præſtare nequeant, neque eius balſamum impedire, quin corrumpatur, & putreſcat? hoc eſt velle curare putredinem putredine, & Hippocratis oraculo, fidem non adhibere, quod iubeat, contraria contrarijs eſſe curanda. Reſipiant quæſo *Medici Galenici*, qui omni ſpreta rationis lance, medicamenta Chymica, imò, & totam artem Chymicam floccipendunt, in eamque vlulant, veluti canes in lunam, at eorum vlulatus, *nec ſplendorem* eius diminuet nec extinguet, quin radijs ſuis colluſtret infinitos Hermetis filios & alumnos, qui pretium ſuum, condignis verbis extollent, eique templa & altaria honoris & laudis, mente pura, & non fucata conſtruent, in eiuſque tholis ſpolia ampla inimicorum omnium ſuorum ſuſpendent.

De Vulneribus Sclopetorum, armorúmque aliorum igneorum.

CAPVT IX.

VLNERA omnia quæ ab armis igneis ſunt, non differunt ab alijs quæ in ſuperioribus capitulis tractauimus; habent enim ſolutionem continui omnia communem, & multa alia quam plurima ſympto-

mata, nempe solutionem nerui, venæ, arteriæ & ossis, & præterea dolorem, inflammationes & totius corporis febrem: at hæc tamen vulnera differunt ab aliis, quod in his fit adustio partis vulneratæ, veluti facta fuerit ab aliquo ferro candenti & ignito, propter illam adustionem & aggregata omnia dicta symptomata, quæ in his vulneribus reperiuntur, hæc vulnera peculiarem expostulant curam. Ità vt cum hoc vulnus sit quasi compendium reliquorum omnium vulnerum, cum in solo ipso vulnere, alia cætera comperiantur, necesse etiam est excogitare remedia quæ propria sint & conueniant omnibus vulneribus, & simul curent eorum omnium symptomata. Adustio quæ in hisce vulneribus *comperitur*, aduenit ex motu illo *violentissimo*, quo voluitur & fertur pila illa *plumbea* aut ferrea, quæ ex illis instrumentis ferreis, igneo puluere & tormentario plenis, igne concepto foras cum *violentia* pelluntur & emittuntur; in illo enim motu *violentissimo*, incalescit pila illa, ità vt candeat & ignescat: quocirca dum aliquas corporis partes vulnerat, suam ignitam & candentem facultatem parti imprimit, eamque adurit, ac si esset aliquod ferrum, igne ipso concalefactum & ignitum. Addam & ego quod ex puluere tormentario ipso, quod componatur & fiat ex sulphure salepetra & carbonibus, simul malaxatis & alchoolizatis permixtis, crusta quædam salita igne potentiali plena, cooperiatur pila illa plumbea, qua vti solent milites, ad instrumenta sua bellica implenda & farcienda, beneficio cuius crustæ salitæ & ignitæ, carnes vulnerum aduruntur, & causticantur, vnde necesse

Vulnera sclopetorum qua ratione differant ab aliis.

est medicamentis proprijs & conuenientibus illam adustionem tollere, quod sequenti methodo fiet. Imprimis applicandũ est vulneri recenti vnguentum refrigerans saturni, descriptum capite de erysipelate, sectionis primæ huius operis, quod ex aceto stillatitio & minio, litargyrio, aut calce plumbi paratur, cum oleo rosaceo: postquam viginti quatuor horæ transierint, ab applicato vnguento illo sæpius iterato intrà illud tempus, vt virtus caustica omnino tollatur & extinguatur, mittendus est sanguis ex *parte opposita* parti vulneratæ, ad reuulsionem faciendam, ne balsamum vitæ, nimia copia ruat, in partem vulneratam, & copia sua producat obstructiones, & hinc caloris naturalis euentilationis prohibitiones, vnde inflammationes & multa alia grauissima symptomata: Misso sanguine ad quantitatem viribus ægrotantis correspondentem, immittendum est in ipsum vulnus ipsum oleum myrrhæ, permixtum in æquali quantitate cum extracto Aristolochiæ rotundæ, vel cum extracto symphyti maioris, cum aliquibus guttulis spiritus salis, & olei rectificati garyophillorum: hoc balsamum mirum est, in curandis hisce vulneribus, modo syphone aliquo in omnes eius sinus penetret & immittatur, & si vulnus habeat exitum, oportet vt balsamum istud exeat, ab illa parte, & sic perfecte colluat totum vulnus. Quod si vulnus non habeat exitum, at vnum tantum profundum foramen, in quo adhuc pila plumbea superstes est, quod in hoc vulnere faciendum est, ante applicationem balsami, est pilæ illius plumbeæ extractio, aliarumque rerum heterogenearum, vt sunt fragmenta ossis, & vestimen-

Cura vulneris sclopetorum.

ri, & alia multa quæ in instrumentis bellicis reposita inueniuntur, quæ omnino extrahenda sunt, vt vulnera agglutinari & curari possint: postquam ergo extracta sunt volcellis, & alijs instrumentis Chirurgicis illa omnia, applicandum est balsamum superius *dictum*, & continuandum donec curatum absolutè sit vulnus: imperandum est etiã vulnerato vt partem vulneratam immotam teneat, nam si ligamentis id facere cogatur, periculum est ne propter ligamenti violentiam, dolorem patiatur multum & grauem, quod omnino euitandum est, vnde ligamenta omnia stricta fortia, & pixides cupreæ vel ligneæ, quas Chirurgi excogitarunt ad partes vulneratas inuitis vulneratis, immotas tenendas, *improbandæ omnino sunt*, quòd *dolorem excitent*, quod omnino euitandum: nam natura dum molitur curam, nullum excitat dolorem: vnde Chirurgus prudens & doctus, cum sit naturę seruus, sequi omnino debet naturam & imitari, vt autem ad hunc scopum queat collimare Chirurgus, multa sunt apud Chymicos Medicos balsama, vulnera omnia curantia absque vllo dolore. At inter ea ipsa, quæ ego in scriptis Chymicis reperi, tria tantùm notatu dignissima comperi, quibus Chirurgus vti poterit. Primam sic componitur: Accipienda est caro humana recens & sani hominis, ad quantitatem trium aut quatuor librarum, deinde ℞. Pulueris radicis Aristolochię libram semis, radicis symphyti maioris libram vnam, rhapontici vncias duas: Rheubarbari optimi vnciam vnam, baccarum succi vnciam vnam, croci martis vncias tres, minij vnciam vnam, florum hypericonis manipulos duos, pilocellæ & mille-

folij an.m.j.linguæ ſerpentis m.vj.folij ſerpentariæ maioris m.j.iarri m.ß.foliorum lauri m.j.betonicæ & florum eius an. m.ij. corticis mali granati, & quercini an.℔.j. fructuum rubi. ℔. ij.omnia contundantur, & caro rumpatur in fruſtula, & bulliant ſimul per duos dies, in vaſe duplici optimè obturato, cum optimo vino rubeo, imponendo ſemper vinum, dum inter bulliendum conſumitur, peracta hac coctione, materia *prçlo* eſt torquenda, vt exprimatur vinum, & ſuccus rerum quæ motionem *paſſæ ſunt*, magma quod ex expreſſione relinquitur magno igni committendum vt calcinetur, & reducatur in cineres albiſſimos, qui coniungendi ſunt decoctioni præcedenti, & huic addendæ *ſunt olei therebentinæ vnciæ tres*, olei myr*rhæ* ℥.*ij*.olei garyophillorũ, ℥ ß.olei ceræ ℥. iiij. olei maſtichis ℥.iij.olei Sacchari ℥ iiij.Extracti ſanguinis humani, ſeu tincturæ ipſius ℔.ß. miſceantur, & in phiala vitrea forti & capaci, imponantur & obturentur, & digerantur in cineribus tepidis per decem, aut quindecim dies, deinde bulliant ſimul aperto vaſe, donec conſumatur, & euaporetur liquor humidus & aquoſus, relicto tantum oleoginoſo: deinde dum adhuc calet filtrandum oleum vt ſeparetur à cineribus, & partibus craſſis & terreſtribus, & reponendum in vaſis vitreis obturatis, ad vſus noſtros mirandos & ſtupendos.

Secundum balſamum quod ego miratus ſum ſæpiſſime, eſt ex Antimonio, ſequenti methodo. *Balſamum Antimonij.* ℞.Antimonij crudi & Mercurij ſublimati an.℔.ii. reducantur, in alchool tenuiſſimum, & deinde miſceantur ſimul & indantur vitreæ retortæ, &

distillentur lento igne, gummi quod egreditur rectificetur semel in noua retorta, deinde postquam rectificatum fuerit gummi istud, ponatur in phiala vitrea capaci & super illud proiiciatur magna, quantitas aquæ laudati fontis, limpidæ & claræ, & permisceantur simul, & conuertantur in lac, super sedeant deinde, vasque quiescat, vt hypostasi facta, aqua clara quæ supernatat pulueri albo, per inclinationem auferatur, addendo nouam aquam laudati fontis, & iterum agitentur simul & moueantur & quiescant: vt iterum hypostasi facta, per inclinationem, auferatur eadem aqua clara, & coniungatur priori in vase aliquo vitreo reseruatæ, opus hoc iteretur tamdiu, quamdiu aqua quæ superfunditur *pulueri albo*, *acris est* & acetosa, *puluis hic albus* sic lotus & dulcoratus: potest reseruari ad purgationem vniuersalem cuiuscumque morbi, aqua verò acetosa distillanda est, calore leui cinerum, donec guttæ quæ exeunt, acescant, tunc temporis finienda est distillatio, & quod remanet in fundo alembici acre, & valde acetosum accipiendũ & superfundendũ est, Antimonio crudo in puluerem tenuissimum reducto, in vase vitreo oblongi colli, & per mensem integrum digerendũ in cineribus tepidis, donec coloretur Antimonii acetum, seu spiritus acetosus, in rubicundissimum colorem, instar sanguinis: hæc deinde tinctura auferenda est per inclinationem, & nouus spiritus acetosus eiusdem antimonii superfundendus & iterum digerendus, donec coloretur vt ante, & sic tota tinctura antimonii extrahenda est, quæ distillanda est leuissimo calore balnei, donec guttæ flauescant, tunc temporis cessanda est distilla-

tio, & magmati melleo, quod in fundo alembici remanet, superfundendus est vini spiritus rectificatus, & digerendus donec coloretur, & auferendus per inclinationẽ post colorationẽ, & iterum superfundendus nouus est spiritus, & digerẽdus, donec iterum tota extrahatur tinctura beneficio viui spiritus, hic spiritus tinctus, distillandus est leui calore, donec eius guttæ flauescent: tunc temporis mutandum est recipiens, & vera tinctura Antimonii recipienda, quæ est balsamum mirum, quo vti possumus ad vulnera *omnia* absque dolore curanda, imò omnia vulnera tam interna, quàm externa, & optimum est arcanum ad lepræ moderanda symptomata, & leniendam eius ferocitatem. Multi sunt Chymicorum, *qui in descriptione istius balsami, acetum* commune *stillatitium* assumunt, at decipiuntur omnino, nulla enim tinctura elicitur aceto communi stillatitio, nam ipsemet expertus sum tincturam antimonii extrahi solo suo spiritu acetoso, vt experientia ipsa testari poterit cuilibet Chymico.

Tertium balsamum quo vti possumus ad vulnera nostra curanda, potest desumi ex *carne hominis* vel carne cerui, *sequenti methodo.* ℞. Carnis humanæ, vel ceruinę. ℔.vj. Scindantur in minuta frustula, & indantur in phiala vitrea obturata, & bulliant in balneo mariæ per quatuor horas continuas: deinde dum adhuc calet vas, aperiatur, & per inclinationem auferatur liquor carnis humanæ, aut ceruinę, magma vero quod in fundo vasis remanet comburendum est, & calcinandum fortissimo igne, ad cineres vsque; ex cineribus per aquam communem sal extrahendum est, vt ap-

ais est; & purum putum factum calcinationibus multis & lotionibus iteratis conuertendum est, & coniungendum liquori suo, cui denuò est adiungendum sal ex ossibus humanis extractum, aut ceruinis, & sal etiam hypericonis ad quantitatem vnciarum trium, aut quatuor si fieri potest, vt conseruari possit illæsus & incorruptus liquor balsamicus carnis humanæ, aut ceruinæ: huic adhuc mixtioni & compositioni addendum est oleum therebentinæ & ceræ, ad quantitatem medij ponderis totius commixtionis, & sic conflatum hoc balsamum reponendum est, in vasis vitreis perquàm optime clausis ad vsus nostros.

Multa alia sunt balsama, apud Chymicos quibus vulnera *omnia curari possunt*, at *hæc* supradicta *mihi magis* arrident & placent, non contemno tamen alia, quibus omnibus balsamum Antimonij enarratum antepono, & consulo omnibus Chirurgis vt præ manibus habeant; nam si illud debitè præparatum possideant, non egent medicamentis aliis, vt curent cutaneos omnes morbos, modò victus præscribatur opportunus & conueniens, vt in vulneratis ab armis igneis, & tormentariis præscribendus est victus humidus & frigidus, ad arcendas phlogoses, tum generales, tum particulares ipsius vulneratæ partis, vinúmque prohibendum est, donec septimus saltem dies transierit, aut decimus quartus, in quibus solent exoriri omnia periculosa vulnerum symptomata, & loco illius possunt vti ptisana, cum syrupo limonum & guttulis nonnullis olei vitrioli, vel sulphuris, iuscula vulneratorum alterari debent cucurbitis, cucumere, melone, portulaca, lactuca, &

cichorio, & possunt edere omnes iuuenes carnes, & pisces omnes, & cum hoc victus regimine Deo dante, ad laudatam & breuem vulnerum omnium cicatricem & agglutinationē perueniet Chirurgus prudens doctus & diligens, cui regimini addet vulnerum nitorem, hoc est, vt quotidie vulnera abstergat ab omnibus excrementis, imò membra vulnerata ipsa, & totum corpus, à fuliginibus crassis, & alijs excrementis emunget, vt corpus transpiret, & membrum vulneratum, ne hinc exsurgant multa symptomata, quę non ex vulnere, at ex transpiratione impedita exoriri solent.

De Vulneribus Capitis.

CAPVT X.

CAPVT cùm in se coërceat omnes animæ facultates, sit domicilium ipsius animæ, & organum sensuum omnium, si vulneretur profundo aliquo vulnere, ità vt cranium ipsius offendatur, symptomata multa patitur peculiaria, quibus aliæ partes vulneratę non afficiuntur, veluti sunt conuulsiones vniuersales, spasmi, stupores, diminutiones sensuum cum priuatione vocis, quæ omnia symptomata originem habent ex partibus læsis, & offensis, quæ cranio coërcentur, læsę enim hæ partes vel per se, vel per sympathiam & communicationem, patiuntur alterationem in suo balsamo naturali, fixo vel infixo, quod est causa proxima & immediata animæ facultatum & virtutum & *De vulneribus capite.*

potentiarum organicarum. Chirurgo itaque cui erunt eiusmodi vulnerati, competet vulnera ipsa speculari, & videre an profunda valde sint, & qua in parte capitis sint, quæque ossa cranij offendantur & suturæ, vt iudicium firmum & certum de his vulneribus ferre possit. *Si pericrainũ solum* quod est membrana carnosa cranij lædatur, illud vulnus facillimæ est curæ, breuissimoque tempore agglutinationem adipiscitur, methodo communi curandi vulnera simplicia: si verò cranium offendatur, quod læsum est in ipso cranio tollendum est prius ante curationem ipsius vulneris, dilatando imprimis vulnus vt partes omnes ipsius læsi cranij conspicere valeamus: deinde *partes omnes ipsius cranij læsi, auferendæ sunt instrumentis Chirurgicis, quibus* turget Chirurgiæ supellex: cerebri verò substantia cooperienda est linteo aliquo delicato, balsamo humanæ carnis peruncto, quod antea descripsimus, regimen *victus optimum* & medicum obseruando, & sanguinem mittendo è basilica partis affectæ, eiusdem lateris, viribus ægrotantis correspondentem, ad reuulsionem faciendam, ne sanguis concurrat ad partem vulneratam, ibíq; putrescat & causentur varia symptomata vulneribus eiusmodi frequentia, quibus vt occurramus tutissimum est remedium sanguinis missio, quam postquam celebrauerimus methodicè, vulnus ipsum tantum linteis delicatulis, balsamo carnis humanæ supradicto perunctis, & modicè delibutis cooperiendum, cauendo ne magnã copiam balsami in ipsum vulnus immittamus, eò quòd balsami ipsius substantia ingrederetur substantiam cerebri, & ipsam læderet, quod non so-

lũm in balsamo obseruandum est, sed etiam in omnibus aliis medicamentis, vulneribus capitis applicandis; nam substantia ipsa cerebri non patitur vllam aliam substantiam, quin lædatur ab illa, vnde non lauanda sunt vulnera capitis, in quibus cranium sublatum est, & ipsa cerebri substantia denudata est, sic sola applicatione balsami carnis humanæ, eiusque perunctione curabuntur Deo dante omnia capitis vulnera, & symptoma omnia grauissima euitabuntur, perungendo eodem balsamo spinam dorsi, & partes capitis vulneri collaterales.

De Vulneribus Pectoris.

CAPVT XI.

VULNERA pectoris aut profunda sunt, aut superficialia, quę superficialia sunt, nullo modo ambigendum est quin simplicia sint vulnera, & quin curentur eadem ac simili methodo vulnerum simplicium. Quando verò profunda sunt, vulnerantque partes ipsius thoracis internas, tunc temporis peculiarem expostulant curam, & distinguuntur ab alijs simplicibus vulneribus. Perpendendumq; Chirurgo prudenti & docto, qualésnam sint vulneratæ partes. An pulmones, vel mediastinum, an Diaphragma, vel vena porta, vel cor. Omnes enim hæ partes considerandæ sunt, tamquam vitæ necessariò inseruientes, quarum partium vulnera lethalia fere

De vulneribus pectoris.

ſunt omnia, & adhuc lethaliora ſunt propter diſpoſitiones prauas harum partium, ad morbos fixos & hecticos, in nonnullis ſubiectis. Qua ratione conſulo, omni prudenti Chrurgo vt illico in vulneribus profundis pectoris, in quibus aliqua pars vitalis, aut vitæ inſeruiens læditur, recurrat ad prognoſticũ mortis, ne infamẽtur præſidia quæ multis fuere ſaluti, néue videatur Chirurgus eum occidiſſe quem ſors ipſa peremit, facto tali prognoſtico, recurrendum eſt deinde ad remedia ſalutaria, nec propterea debet Chirurgus auxiliares vulnerato ſuo recuſarę manus, quod ſequenti methodo facere poterit.

In primis debet vulnus ipſum ſpatula ſua argentea, vel candela aliqua tenui percontari, vt ſciat à quibus partibus tendat & quas vulneret. Deinde vulneri applicandum eſt emplaſtrum refrigerans & aſtringens, deſcriptum in capite de vulneribus ſimplicibus, & ſtatim mittendus eſt ſanguis ex baſilica oppoſita parti vulneratæ, vt reuulſio fiat, & vulnerato imperandum eſt, ſeu conſulendum, vt cubet ſuper vulnus ſuum, vt ſanguis effuſus in capacitatem thoracis effluat foras per orificum externum vulneris. Poſt duodecim horas ab applicatione emplaſtri aſtringentis & refrigerantis, renouandum eſt illud ipſum emplaſtrum ter aut quater, & ſingulis vicibus pus & ſanies ipſius vulneris extrahenda ſunt, & abſterſum perquàm optimè vulnus perungendum eſt balſamo ſulphuris ſuperius deſcripto, capite de gangrena Sectionis primæ, & vulneratus debet ſemper accumbere vulneri ſuo, vt pus & ſanies exeant & reliqua omnia quæ ſunt vulneri extranea,

nea, ſemper ſolo balſamo ſulphuris perungendum eſt vulnus miſſis omnibus alijs remedijs, ſolo enim illo, & vnico poſſunt optimè curari omnia thoracis vulnera. Tinctura etiam Ariſtolochiæ rotundæ oleo violaceo diſſoluta confert maximè ad eamdem curam: at ſulphuris balſamum præſtat.

In hiſce vulneribus ſolent ſuperuenire multa grauiſſima ſymptomata qualia ſunt febres, difficultates reſpirationis & vrinæ, quibus omnibus poſſumus ſubuenire optimo *victus regimine*, refrigerante putà & *humectante*, & mediocriter abſtergente. Vinum omnino prohibendum eſt & loco illius vtendum ptiſana alterata ſyrupo de liquiritia, & de tuſſilagine cum guttulis nonnullis olei ſeu *aceti ſulphuris per campanam facti. Lac aſininum & humanum* imperandum vt bibant toto curationis tempore, & iuſcula ſua alteranda ſunt herbis pectoralibus.

Datur & aliud balſamum ſulphuris ſuperiori præſtantius ad curanda prædicta vulnera, quod præparatur ex floribus ſulphuris in ſpiritu therebentinæ decoctis in vitreo vaſe obturato, donec rubeſcat vt ſanguis *ſpiritus: hic ſpiritus tinctus* ſupermiſcendus cum optima aqua ardente alcholizata, & digerendus eſt, donec tinctura ſua ſpolietur, & tranſeat in aquam ardentem, quæ diſtillanda eſt *leuiſſimo* calore, vt in fundo relinquat ſulphuris tincturam, quæ fortiſſimo igne compellenda eſt in nouum recipiens vitreum, & ſeruanda ad vſus, poteſt applicari externè, & aſſumi internè ad quantitatem guttularum, decem aut duodecim cum lacte humano.

Balſamum etiam quod præparatur ex margaritis

preciosis, præstantissimum est remedium in curandis pectoris vulneribus: præparatur autem aceto stillatitio, in quo dissoluuntur margaritæ, digestionibus varijs & iteratis, in eodem aceto renouato & iterato, super sal quod relinquitur ex euaporatione primi aceti dissoluentis illud sal purũ putum factum solutionibus in aqua communi factis, & euaporationibus multoties iteratis, soluitur in spiritu optimo vini, & simul in vase vitreo oblongi colli digeruntur: deinde per distillationem separatim spiritus vini, & vltimò in recipienti nouo colligitur spiritus, seu balsamum margaritarum, quod phthisicis curandis, & vulneribus pectoris omnibus alijs remedijs & medicamentis præstat, & antecellit: potest etiam idem spiritus margaritarum decorandę faciei mirum esse pigmentum.

De Vulneribus superioris & infimi ventris.

CAPVT XII.

De Vulneribus superioris & infimi ventris.

VLNERA superioris & inferioris ventris si profunda non sint, nec vulnerent partes internas in hisce locis contentas, non differunt à vulneribus simplicibus, & debent curari vt simplicia vulnera: quod si profunda sint, & vulnerent partes internas, tunc temporis differunt valdè, & periculosa sunt secundum partes quas vulnerant; ventriculus enim si vulneretur in sua substantia, & ità profundum sit vulnus, vt vndi-

quaque perforetur conclamatum est de salute ipsius vulnerati; ventriculus enim pars est spermatica, numquam agglutinationem & coagulationem recipit: si verò superficiatim vulneretur, potest curari in optimè temperato, & euchymo viro, à prudenti Chirurgo, & experto, & docto, medicamentis & balsamis adhibitis ex arte, & *præscripto* optimo viuendi regimine. In eo vulnere subueniunt dolores ingentes & crudeles, quibus succurritur oleo therebentinæ, & balsamo mellis & sacchari; plurimum enim conferunt hæc balsama, in ventriculi vulneribus curādis & agglutinandis: sumuntur ad quantitatem dragmæ semis in lacte humano, & applicantur exteriùs tepidè immittendo *in vulnus ipsum ipsa balsama. Si verò hepar* ipsum vulneretur profundè valde, conclamatum omnino est de salute ipsius vulnerati; si vero superficiatim tantum, potest in euchymo corpore curari hoc vulnus, appositis balsamis sanguinis humani & carnis humanæ, & interius assumptis, ad quantitatem dragmæ vnius cum dragma semisse essentiæ ferri, in iusculo optimo, aut lacte humano vstulato chalybe candenti: balsamum etiam antimonii superius descriptum multum & plurimum confert ad curationem horum vulnerum; sed omnibus pręstat tinctura sanguinis humani, & balsamum carnis humanæ, quod est omnibus anteferendum. Interim dum hæc fiunt & vulnus sic tractatur, non est silentio transeundum, quod mittendus est sanguis ex basilica brachii dextri ad quantitatem viribus vulnerati correspondentem, & vulnerato consulendum vt semper & assiduo, vulneri suo accumbat, vt pus & sanies foras ex-

eant, ne pariant copia sua inflammationes internas & phlogoses.

Essentia ferri & essentia coralli multum etiam confert, ad curationem huiusce vulneris & splenis, qui, vt & hepar vulneratum curari debet, obseruando eamdem methodum; non tamen adeò periculosiora sunt splenis vulnera, ac hepatis. Quod si omentum & intestina vulnerentur, sequenti methodo procedendum est ad eius curam: omẽtum imprimis illico intus suo loco collocandum est, & reponendum; quod si aliqua parte sui refrigeretur, illa pars secanda est, & reliquum omenti strictè ligandum est, & intus reponendum, & pars quæ resecta est, perungenda est, antequàm *intus reponatur*, *balsamo carnis humanæ*, *vt citius* coalescat, imò ligamentum ipsum, quo ligatur omentum delibutum debet esse, & madidum balsamo eodem: deinde comprimendum est vulnus, ne iterum exeat omentum, & balsamis antimonii, carnis humanæ, & tinctura sanguinis humanæ vulnus ipsum perungendum est ter in die, & vulnerato præscribendum est regimen victus humidum & refrigerãs: oportet vt cibetur iusculis tantùm alteratis lactuca, cichorio, portulaca, & acetosa, & adhuc parcè admodum cibandus est, ne copia ciborum ingestorum tumeant itnestina, & sic impediatur eorum (si vulnerata sint) curatio; nam intestina eadem methodo curari debent ac omentum, non tamen vllo pacto rescindenda sunt, sed consuenda filo aliquo tenui serico rubeo, balsamis prædictis delibuto, & vulnus externum hisdem balsamis semper perungendum donec coalescat: tinctura sanguinis humani potest

assumi interiùs, & potari in vulneribus intestinorum & ventriculi, vt citiùs coalescant & agglutinentur: nec silentio & obliuione inuoluenda est sanguinis missio, ad quantitatem viribus vulnerati correspondentem: in omnibus vulneribus sanguinis missio est potentissimum arcanum, vt symptomata mitigentur, & ne noua oriantur, quod curationem valdè accelerat.

De Vulneribus Articulorum & iuncturarum.

CAPUT XIII.

ARTICULORUM & iuncturarum vulnera differunt omnino ab alijs omnibus prædictis vulneribus, propter copiam neruorum, ligamentorum, tendonum, musculorum, & ossium quę in his reperiuntur, simul compacta & vnita, ad articulationem complendam & perficiendam; quæ omnia in vulneribus eiusmodi, alterationem & morbum patiuntur, ex sympathia, & vicinitate loci vulnerati: et si aliquando omnes illæ simul vulnerentur partes, propter magnitudinem vulneris, quod cum ità fit, partes vulneratæ reijciendæ, & tollendæ sunt, vt si ossa fracta sint, reijcienda sunt, si nerui contusi valdè, & scissi, scindendi omnino sunt, & à vulnere alia omnia extranea reijcienda veniunt. Antequàm curationē illius aggrediamur reiectis hisomnibus, ad sanguinis missionem deueniendum est, & ad topica statim remedia recurrendum, & vt vulnus compositum est, sic & composita

De Vulneribus articulorum.

requirit balſama vt curationem debitam habeat. Sed antequàm imponas balſama agglutinantia, applicandum eſt vulneri recenti emplaſtrum aſtringens & refrigerans, compoſitum ex croco martis, farina furua, aut farina hordei, aqua plantaginis, albumine oui, omnia permiſcenda ſunt in forma cataplaſmatis, & frigidè vulneri recenti applicanda, vt inflammationem arceant, & ſanguinem ſiſtant: deinde duodecim tranſactis horis auferenda ſunt, & vulnus aqua frigida lauãdum, & abſtergendum ab omnibus ſordibus, & balſamis prædictis ſuperioribus in capitulis perungendum: vel ſi Chirurgus non habent hæc balſama poteſt vti ſimili balſamo donec alia habeat, quod cito ſic præparatur. Sumendæ ſunt *quatuor*, aut quinque *libræ carnis arietinæ*, aut vituli, aut *bouis*, & in fruſtula conſcindendæ ſunt & vitro indendæ optimè clauſo ne reſpiret, cum ſequentibus herbis. ℞. Ariſtolochiæ rotundæ radicis ℔. ß. radicis ſymphyti maioris puluerati ℔. ß. Florum *hypericonis* m. j. vini optimi ℔. j. hæc omnia cum pulueribus Ariſtolochiæ & ſymphyti indenda ſunt in phiala vitrea optimè clauſa, & imponenda balneo mariæ bullienti, per quatuor horas: his tranſactis auferendum eſt vas illud vitreum quod continet materias & dum adhuc calet, per inclinationem auferendus eſt liquor qui in eo continetur, cui addenda eſt therebentina Veneta, ad quantitatem vnciarum quatuor, & parum ſimul in ſcutella terrea calefacere, vt ſimul vniantur, & vinum pedentim euaporetur, ſaltem pars aquoſior: dum ſimul ſunt vnita, & incorporata, aſſeruanda veniunt in balſamum ſatis præſtans in curandis prædictis vul-

neribus, optimo præscripto victus regimine.

CONCLVSIO SECTIONIS SECVNDÆ.

De Vulneribus.

CAPVT XIV. & VLT.

SI quid in hoc tractatu silentio inuolutum sit, nec Asiatica facundia, & longißimo eloquio traductum, id de industria fecimus; non enim omnia quæ pertinent ad Chirurgicam artem tradere voluimus: quòd multi sint & ferè infiniti Medici, qui hoc egerunt: nos tantùm in lucem edere tentauimus ea quæ alij numquam tractarunt, nec meminerunt, nisi ænigmaticis circumlocutionibus, nulla methodo, nec ordine vllo. Quod fecimus in gratiam Alchymiæ, vt eam notam omnibus si fieri potest faciamus, & honorem

ſuum, & laudem in tenebris detentam, & incarceratam tamdem in lucem educamus, vt videant omnes Alchymiam veram eſſe ſcientiam, fundamentis certis, & firmis ſtabilitam, axiomatibus ſtipatam infallibilibus, quibus Philoſophia & Medicina ſi decorentur, præſtantiores & nobiliores multo ſunt ſcientiæ, quàm dum communibus, & vulgaribus nituntur ſcholæ triuialis præceptis. Prætermiſi etiam ex induſtria in hoc tractatu, compoſitionem & ſtructuram partium vulneratarum, vt hinc perciperentur differētiæ carnis, membranæ, & muſculi, tendonis & nerui, oſsis & cartilaginis, quænam ex primis noſtris ſubſtantijs, ſale, ſulphure, & Mercurio, prædominium habeat, in compoſitione earum partium, hæc omnia omiſimus, quòd Deo dante (modò ille ſufficiens mihi largiatur æuum) in Phyſiologia Chymica (quam in lucem breui editurus ſum) fuſe admodum tractaturus ſim. Quæ cognitio eſt valdè neceſſaria Chirurgo, vt adminiſtrare queat

balſæma homogenea, & ſimilia partibus vulneratis, ad agglutinationem & cicatricem laudatam accelerandam: nam partes carnoſæ vulneratæ, exigunt balſama & poſtulant medicamenta quibus prædominetur, Mercurij ſubſtantia & vitæ ſulphur, cùm caro his componatur prædominantibus ſubſtantijs; membranæ verò, venæ & arteriæ vulneratæ, expoſtulant balſama, in quibus prædominentur, ſulphur & ſal: Cartilagines verò, nerui & oſſa requirunt balſama, quibus prædominetur ſal, & præcipuè in oßibus ruptis agglutinandis, quia in eorum compoſitionibus natura ipſa, ſal copioſum naturale poſuerit: in cartilaginibus verò, & neruis poſuit ſal copioſum, & Mercurium, & propter Mercurium flexibiles ſunt, & tranſparentes nerui & cartilagines. In omnibus balſamis in ſuperioribus capitulis deſcriptis, & præſcriptis, ad curanda vulnera, vniuſcuiuſque partis, hunc ordinem & prædominium ſubſtantiarum, ſalis, ſulphuris, & Mercurij obſer-

Oſſa ſal copioſum habent.

uaui , quod notum erit cuilibet Chymico, ſagaciùs intuenti. Præſcripſi etiam balſama vniuerſalia, ad curationem omnium vulnerum, in quibus æquali lance libratæ ſunt ſubſtantiæ ſalis, ſulphuris, & Mercurij; ità vt etſi ſimplicia ſint, vt ſunt tinctura ſanguinis humani, balſamum carnis humanæ, balſamum antimonij, hæc tamen generales habent virtutes propter temperatum, & æquale harum ſubſtantiarum dominium in eorum compoſitione.

SECTIO III.

DE VLCERIBVS.

QVID SIT VLCVS secundùm Spagyricos Medicos.

CAPVT I.

MEDICI Galenistæ, vlcus *Vlcus quid.* definiunt solutionem continui in parte carnosa cum pure & sanie: Spagyrici Medici verò vlcus definiunt, alterationem balsami naturalis, in parte carnosa, per solutionem continui, quæ salè naturæ alterato, & corrupto, fit, & producitur: dum enim sal naturalis balsami, per quamdam alterationem à suo naturali temperamento dissidet, acquirit statim vim corrodendi, & caustici potentialis facultatem, qua carnes, & reliqua cuncta

adurit, & separat ab vnitate continui: imò & caries ipsius ossis, ab acrimonia & vrendi facultate, ipsius prædicti salis dependet, ità vt caries ipsius ossis nihil aliud sit quàm solutio continui, in ipsa ossis substantia, ab ipso sale acri, & mordaci facta. Galenici Medici in definitione ipsius vlceris, nullam mentionem faciunt de hoc sale, nec de vlla alia substantia huic homogenea simili, aut aliqua ex parte correspondēte: nā pus & sanies, quæ in vlceribus admittuntur ab illis, sunt balsamum vitæ corruptum & in pus degeneratum, à sale acri & mordaci, quod corrodit & corrumpit partes, quibus continetur balsamum, ità vt impossibile sit, has partes posse corrumpere, quin & corrumpat balsamum vitæ, *his partibus* contentum, *quo balsamo, & partes ipsæ nutriuntur*, conseruantur, fouentur, & fiunt.

Pus & sanies in vlceribus quid.

De Vlcerum causis.

Capvt II.

Vlcerum causæ.

MEdici Galenici constituunt causas vlcerum omnium, omnes humores in corpore contentos, qui calore naturali possunt acquirere aliquam corrodendi facultatem, quíque ad cutem amandati, tamquam ad sentinam & commune totius corporis emunctorium, ibi suam exercent facultatem, partes corrodendo, & causticando, vnde genus omne vlcerum & differentiæ prodeunt, secundùm humorum diuersitatem,

ex quibus fiunt. Chymici Medici, humores non curantes, at tamquam vehicula quædam esse existimantes, quibus deportatur causa immediata & proxima omnium vlcerum, ideò nullam mentionem de humoribus faciunt in recensendis vlcerum causis; asserunt tantùm vnicam esse causam vlcerum omnium, salem putà balsami naturalis, qui separatus à balsamo naturali, calore sui ipsius, aut alterius alicuius externi agentis, desiccatur & calcinatur, & *in illa calcinatione* acquirit vim *solutionem* faciendi, in partibus, in quibus ità *dispositus* & separatus reperitur; ità vt causa antecedens vlcerum omnium sit sal, quod reperitur in balsamo nostro naturali: causa verò coniuncta sit *ipsum sal, qui reperitur in vlceribus ipsis* & qui solutionem facit: hæ sunt causæ antecedentes internæ: dantur adhuc externæ antecedentes, quæ salem ipsum, tum vlceris ipsius, tum balsami nostri naturalis disponant ad quamdam desiccationem & calcinationem: has causas Spagyrici Medici ad astra & influentias retulerunt quæ possunt virtute sua ignea & astrali, salem disponere ad calcinationem, seu desiccationem, & coagulationem. Nam astra quæ prædominantur balsamo nostro, aliquando multiplicant salem, aliquando Mercurium, aliquando sulphur, ità vt quæ multiplicant salem, sint ipsa quæ possunt multiplicatione sui ipsius, ipsummet salem coagulare, & desiccare, & ità solutionem continui facere in aliqua parte, in qua reperitur talis multiplicatio, salísque desiccatio: hæc ipsamet astra, quæ in balsamo nostro multiplicant salem, possunt & in parte ipsa aliqua particulari, salem multiplicare,

ibique ipſum calcinare & deſiccare, & ità diſponere ipſum, ad ſolutionem continuitatis ipſius partis, & vlcus producere, & eſſe cauſa ipſius vlceris externa, coniuncta & proxima, vt videre eſt ſæpiſſimè in multis anni temporibus, in quibus vlcera prodeunt particularia in multis hominibus, & in vna tantum regione, & non in altera, quod dependere ab aſtris certiſſimum eſt; epidemicum enim omne, à cœlo eſt, hócque vlceris genus difficile admodum curatu eſt, quòd vt curetur, coniunctam cauſam tollere neceſſe eſt; aſtrum autem iſtud cùm ſit cauſa coniuncta, ſublatu quàm arduum eſt, & difficile, opus ſubtiliſſimi aſtronomi, & acutiſſimi & peritiſſimi phyſici eſt: *nam vt tollatur hæc cauſa coniuncta, ſeu iſtud aſtrum*, neceſſe eſt inuenire aliud aſtrũ terreſtre efficaciſſimum, quod & alterius aſtri, ſuperiores virtutes & efficacias extinguere queat, aut impedire eius influentes virtutes, partem roborando, & vlcus cicatrizando reducto ad temperamentum debitum & naturale, balſamo ipſius vlceratæ partis: alimenta etiam omnia, quæ ſale mordaci, & acri abundant & ſcatent, vt ſunt porri, *allia*, cœpæ, raphani, & ſalita omnia, vt carnes, & piſces omnes ſale conditi, poſſunt eſſe cauſæ externæ antecedentes vlcerum: hinc *fit* vt omnes ferè Chriſtiani poſt quadrageſimale tempus, aduentante verno tempore, in quo humores bulliunt, & multiplicantur, ſcabioſi fiant, quòd toto illo tempore quadrageſimali, piſces ſale conditos ederint & multa alia ſalita, quæ ſalem ipſius balſami naturalis multiplicant, ipſe verò multiplicatus & auctus, calore ſui ipſius naturali & in-

nato coagulatur & deſiccatur, & defertur ad cutem, ibíque pruritum excitat corrodendo cutem, & ſic producitur ſcabies & aliæ cutaneæ defœdationes.

Motus etiam violenti corporis noſtri, dum ipſum ſaltu, curſu violento, & continuo agitamus, poſſunt recenſeri inter eaſdem cauſas antecedentes externas vlcerum: nam ipſi motus poſſunt balſamum naturale ſuprà modum excalfacere, & dum hoc ità fit, ſi balſamum abundet ſale acri & mordaci, amandatur per facultatem expultricem, in aliquam partem corporis, ibíque deſiccatur, & in ſua deſiccatione cutem corrodit, & partem, & producit vlcus, ſecundùm mordacitatem & acrimoniam *ipſius ſalis in partem amandati.*

Cauſæ vero coniunctæ externæ, apud Spagyricos Medicos, ſunt omnes res, quæ exteriùs applicatæ partibus noſtri corporis habent virtutem & efficaciam eas corrodendi, & earum continuitatem ſoluendi, vt ſunt omnes aquæ fortes, & cauſtica potentialia, & herbæ quàmplurimæ, vt Ranunculus, flammula, *ſcrophularia maior*, & multæ aliæ, quibus *mendici quàmplurimi*, nebulones & perditi, tibias & crura ſua vlcerant & dilaniant, imo & caput ſuum tinea defœdant, vt eleemoſynã & aliquid argenti & auri, & victus ab auaris hominibus extorquere poſſint, quæ tamen vlcera ſola vini lotione, quàm citiſſimè curantur, quia ſuccus plantæ vlcerantis eluitur, & tollitur qui eſt cauſa externa coniuncta, vnde pars cito ſuo innato balſamo curatur: Quod ità poſſet fieri in alijs naturalibus vlceribus, ſi cauſæ antecedentes omnes, & externæ coniunctæ poſſent ità cito

tolli: hoc opus autem difficile admodum est medicamentis vulgaribus, & balsamis Spagyricis: hoc solum relinquitur possibile tincturæ Philosophorum, & balsamo Arabico vniuersali, quod cito temperet omnes humores.

De differentijs Vlcerum.

CAPVT III.

Vlcerum differentiæ.

DIFFERENTIÆ vlcerum, apud Spagyricos Medicos desumuntur, aut ex causa *eorum materiali* & efficienti, *quæ sal* est, vel ex locis & partibus, quas vlcera occupant et infestant. Galenici vero desumunt differentias ex causis & symptomatibus omnibus quæ in vlceribus superueniunt, quas quidem differentias probant vt et Spagyrici: primas quidem tamquam suas, secundas vero tamquam externas et accidentales: quantum autem ad causas Chymicas attinet, audacter assero, esse adeo cognitu necessarias omni Chirurgo, vt si eas ignoret, non possit mereri nomen et titulum perfecti, et peritissimi Chirurgi; non enim vlcera omnia curare poterit, si causas eorum ignoret, quod remedia conuenientia et apta non possint excogitari ad curationem vlcerum, ignoratis eorum causis. Si sal verbi gratia alicuius particularis vlceris ignoretur, qua ratione poterit Chirurgus inuenire aliud sal, quod sit contrarium alteri sali vlcus causanti, vt ignem illius extinguat, &

virtutem

virtutem corrosiuam temperet, in quibus totus curandi cardo versatur: nam sicut in magno, mundo sal tartari, salem aquæ fortis extinguit, & ità temperat, vt sinè noxa vlla potari queat aqua fortis, modo sal tartari in eam proijciatur; ità in paruo mundo, in homine putà, sal tartari extinguet omnia vlcera, quæ fient à sale vitrioli, aut nitri, & sic de reliquis fiet, modo eorum antipathiam sciamus. Id non solùm in vlceribus cognoscere prodest; at etiam in calculo & arthritide, & alijs eiusmodi, quæ à sale balsami nostri fiunt: si cognoscas, stupendos prodes effectus: nam calculum & arthritidem certissimè curabis, si coagulationes & solutiones salis habeas notas; nam sal coagulatum à soluto disperditur, & solutum, à coagulato curatur: hoc sal reperiri in corpore nostro nullo pacto ambigendum, cum vrinæ & lachrymæ per se satis ipsum testentur. Itaque nullo pacto etiam ambigendum est differentias omnes vlcerum ab eodem sale dependere: cum autem salis species in macrocosmo sit multiplex, multiplex etiá erit in microcosmo salis species, & proinde etiam erunt multiplices vlcerum differentiæ. Quod autem attinet ad differentias quas Chymici desumunt ex locis affectis, non curant valdè, quia essentiales non sunt differentiæ, noménque tantum vlceribus dant, & eatenus Chirurgo consilio sunt, vt ea vlcera curet & tractet, secundum temperamenntum partis, quam occupat vlcus; nam vlcera capitis debent mitius tractari, vlceribus cruris & tibiæ, & sic de reliquis quibus semper consideranda est pars affecta, in éaque adhibere medicamenta competentia, & correspondentia

temperamento partis, vt eius robur, facultas, & balsamum ipsius partis in suo vigore quantum fieri possit, conseruetur.

De Diagnosticis & prognosticis signis vlcerum omnium.

CAPVT IV.

QVEMADMODVM in macrocosmo, metalla quæ in subterraneis locis generantur, suæ generationis signa diagnostica in superficie terræ ostendunt, & vt arbores, lapides, & plantæ, imò & animalia ipsa signa apparentia præmonstrant suæ generationis, in quocumque loco fiant. Sic & vlcera in microcosmo dum fiunt, & producuntur, etsi præter naturam sint, præmonstrant signa certissima suæ productionis, siue interna, aut externa fiat eorum generatio: nam vlcera Renum notantur vrinis turbulentis crassis, cum hypostasi multa, aliquando alba vt lac, & obscuro seu obtuso dolore in ipsa Renum regione; vesicæ verò vlcera indicātur vrinis acribus, mordacibus, cruentis, purulentis, furfuraceis atomis scatentibus, & fœtentibus, & dolore & partis pondere. Vlcera vero intestinorum præmonstrant dolor acutus, & magnus, pus & sanies in excrementis tertiæ coctionis. Pulmonum verò vlcera ostendunt tussis, excreatio sanguinolenta vel purulenta, & fœtida, dolor obtusus in pectore, febricula. Capitis autem vlcera manifestant dolor continuus,

& magnus, capitis pondus, vigiliæ, puris & saniei egressio per aures, aut nares continua & frequens, cum frequenti sternutatione. Vlcera vero externa quæ in partium superficie adnascuntur satis manifesta sunt, adeò vt signa diagnostica non expostulent vt indicentur; sufficit enim oculus, vt percipiantur. At vt in principio eorum ortus notentur qualia sint, difficile admodum est: non secus, ac in ortu alicuius arboris, aut plantæ arduum est, & *difficile* cognoscere quales arbores, & *plantæ sint*. Itaque vt cognoscantur vlcera quæcumque in ipsorum ortu imitandi sunt Medici Botannici, qui frequentissima arborum & plantarum ortus inspectione, tandem dum tantum pullulant *plantæ*, earum *notitiam habent*: sic & *Chirurgi*, pauperum hospitia frequentare debent, eorumque morbifica corpora tractare, vt vlcerum ortum indiuiduum, & particularem notum & apertum habeant.

Prognostica verò signa vlcerum internorum, difficilia admodum sunt, nihilominus si Chirurgus spectet eorum symptomata, an magna sint: si pus copiosum & sanies per emunctoria egrediantur: si vlceratus debilis sit, & in dies debilitetur, & macrescat, si discoloratus, & facie Hippocratica, si cacochymus sit, si febre laboret acuta, & magna, conclamatum erit certissimè, de salute ipsius ægrotantis: si verò contrà, vlcere affectus febre non laboret, & in dies eius vires valeant, & calore viuifico, seu rosaceo eius facies tingatur, & leuissima sint reliqua symptomata, sperandum erit de salute ipsius vlcerati.

Externorum autem vlcerum prognostica signa

desumuntur ex profunditate vlceris, ex colore liuido, ex figura rotunda, ex colore plumbeo ipsius ægrotantis, ex febre, ex macie corporis vniuersali, ex causticante, & corrodente humore, qui ex vlcere effluit: hæc omnia signa simul sumpta, testantur vlcera maligna cacoëthea, & curatu difficilia; imò & aliquando impossibilia in nonnullis, nisi magnâ illâ & numquam satis laudatâ Chymicorum vnica & sola Medicinâ, quam tincturam fixam dicunt, & Elixir. Vlcera vero quæ sunt cum pure albo digesto & cocto, sinè fœtore magno, & sine magnis symptomatis, quæque vlceratum nullo liuido colore defœdant, ea omnia vlcera curatu facilia sunt, & speratæ salutis: de quibus adhuc in *Capitulis subsequentibus* in particulari *dicemus*.

De Vlceribus internis Capitis.

CAPVT V.

CEREBRVM & caput hominis, cùm sit pars suprema partium omnium humani corporis, & sit figuræ rotundæ, suscipit in se omnes vapores, qui sursum feruntur, ex partibus infernis: hi autem vapores sunt tenuissimæ Mercurij vitę partes aquosæ, & humidæ, quæ dum spiritu salis denudantur omni, numquam cerebrum caputque offendunt: at sinè noxa per emunctoria communia foras pelluntur à facultate expultrice: si verò

detineatur, poríque maiores & minores impleantur illo aquoso humore, apoplexia tentatur caput, & similibus morbis frigidis & aquosis, si vero humores illi, qui sursum feruntur ad caput, salis spiritu copioso turgeant, adhærent aliquando membranis seu meningibus ipsius cerebri, & partibus alijs interioribus ipsius capitis, in hisque coagulatur ipse salis spiritus, & desiccatur, & sua innata facultate corrodit partes, & inflammat, & sic vlcera interna producit. Itaque cum aliquem inuenimus, qui conqueritur de dolore fixo, & permanenti alicuius partis capitis, cum pondere & cum purulento muco, aut cum excremento auris purulento & fœtido, & copioso, & sanioso, tunc temporis suspicandum est, de vlcere interno capitis, quod hac methodo curare poteris. Imprimis obseruata ægrotantis ætate, viribus, & temperamento, regione, & tempore, mittes sanguinem ex cephalica lateris dolentis ad sufficientem quantitatem, & deinde purgandus est ægrotus, puluere Catholico antimonii superius descripto, & ter aut quater repetenda est purgatio, interpositis duobus aut tribus diebus, ab vna purgatione ad alteram: purgato corpore, per quindecim dies sumenda est hæc potio vulnerea, summo mane ieiuno ventriculo, superdormiendo si fieri possit. ℞. succi limonum aut malorum aurantiorum recentis ℥. j. Aquæ cinnamomi ℥. ß. balsami sanguinis humani, aut carnis humanæ, aut Antimonii ℥. j. olei sacchari ℥. ß. misce fiat potio, detur mane seruato regimine præscripto. Interim donec curetur affectus cibandus ægrotus alimentis euchymis, & facilis digestionis, & vinum aqua tem-

peratum & dilutum potandum est, & parcè admodum cibandum est, ne vapores copiosi ad caput sursum ascendant, somnusque omni arte conciliandus, & quies summa. Aqua stillatitia radicis recentis Aristolochiæ rotundæ plurimum confert, ea ipsa aqua potest vinum dilui: tinctura etiam Aristolochiæ rotundæ naribus & auribus inspirata, & instillata, aut per vapores assumpta confert ad eamdem curam: pars etiam quæ dolet maximè, pilis denudanda est, & balsamis prædictis perungenda, vt per poros cranij vaporatim aliquid eius medicamenti subtilissimi ad vlcus penetrare queat.

Quod si post quindecim dies non cesset affectus, permanentibus in vigore *suo symptomatis* omnibus, *deueniendum* est ad aperturam *ipsius* cranij, beneficio trapani: aperiendum autem est cranium in parte ipsius doloris, suturas euitando: aperto cranio, balsamo antimonii, aut balsamo carnis humanæ, aut sanguinis, aut alijs similibus compositis balsamis superioribus in capitulis descriptis, perungenda sunt linteamina delicata & tenuia, & vulneri seu cranij aperturæ superponenda, & bis quotidie mutanda, obseruato eodem regimine & custodia, anteà præscripta, donec curatum si vlcus omni ex parte.

De Vlceribus internis pectoris.

CAPVT VI.

PEctvs & eius partes internæ, cùm nutriantur balsamo naturali quod sale conditur, quod quidem cum aliquando, & in nonnullis hominibus sæpissime turgeat, & calcinetur, suomet calore naturali tunc temporis vlcera, vt in reliquis corporis humani partibus excitat, & producit, quorum differentiæ dependent ex specie salis vlcus efficientis, aut ex eiusdem diuersa calcinatione seu desiccatione: dignoscuntur autem vlcera pectoris, tussi continua & frequenti quæ ægrotos discruciat, cum pure & sanie simul permixtis, ab vlcere promanantibus, cum dolore paruo & pondere totius pectoris, & febre lenta, & continua, quæ dependet ex communicatione inflammationis partium vlceratarum cum proximo corde, quod dum inflammatur, cæteris corporis vniuersi partibus, febrem suam illico communicat. Rubedo maxima in genis apparet, quòd ramus venæ azigos, qui toto pectore extenditur, inflammetur per communicationem partis vlceratæ.

Methodus curandi hæc vlcera, est victus regimen humectans & refrigerans radicaliter, vt vitæ Mercurius multiplicetur, qui salis acrimoniam temperabit, & eum dissoluet, & à sua siccitate & calcinatione priuabit, vnde lac humanum, asini-

num & similia lacticinia conferunt valde hisce vlceribus curandis, quòd humido polleant & turgeant radicali, quo reficitur & restauratur Mercurius vitæ, seu humidum radicale deperditum, tum à calore præter naturam febris ab vlcere promanantis, tum à sale ipso desiccato, & calcinato, vlceris causa & materia. Balnea etiam aquæ dulcis tepidæ, valde prosunt, quia sua abundanti humiditate per poros corporis penetrant, & sal ipsum dissoluunt, & eius acrimoniam temperant. Arcanum autem & secretum tutissimum, & certum curandi hoc vlcus, consistit in potione frequenti, & continua alicuius humidi radicalis, alicuius mineralis, aut metalli, modo purum putum illud humidum radicale habeas, omni acrimonia denudatum. Oleum commune vitrioli modo dulcoretur *rectificando ipsum super limaturam* chalybis, arcanum est mirum *in* curatione huius vlceris, & totius morbi, permiscendo ipsum oleum, ad quantitatem ℥.ß. cum ℥. vj. lactis humani, per mensem continuando potionem: balsamum etiam sulphuris, seu tincturam eius extractam beneficio spiritus vini, ex spiritu therebentinæ, qui secum habet flores sulphuris dissolutos, eius inquam tincturam, in oleum distillatione conuersam, valde etiam conferre asserimus: oleum etiam margaritarum: at omnibus præstant medicamentis olea seu balsama metallorum dulcia, quæ non solùm vlcera hæc ad laudatam cicatricem conducunt, sed etiam humidum radicale totius corporis deperditum restaurant, & reponunt, & salem balsami naturalis calcinatum & desiccatum dissoluunt, & temperant, & ad suum naturalem statum, & tem-

peramentum deducunt, in quibus vera consistit cura horum vlcerum, & hecticæ febris, quam ariduram humani corporis dicunt Medici Spagyrici. Hæc medicamenta omnia, in myrothecio descripta sunt, suis peculiaribus Capitulis.

De Vlceribus internis ventris.

CAPVT VII.

VENTRIS vlcera producuntur, ab vnica & eadem causa, à qua reliqua causantur vlcera; nam sal balsami naturalis, est causa vlcerum omnium, quæ in corpore humano oriri possunt; & si diuersa sint & contraria, illa diuersitas dependet, non ex causa: at ex diuersitate subiecti, & partiũ in quibus fiunt vlcera, quæ partes, cùm diuersæ sint, & contrariæ, operationem causæ variant & mutant, causamque materialem diuersificant & variant, causæque etiam vniuocæ, secundum subiectorum diuersitatem, diuersos producunt effectus. Nihilominus cura horum vlcerum, quamuis methodum habeat diuersam habita ratione partium affectarum, vnica & eadem est, scopum enim habet vnicum & eumdem, putà temperiem salis, & dulcedinem. *De vlceribus internis ventris.*

Intestina ergò, & omnes aliæ partes, quæ in capacitate ventris coërcentur, possunt calcinationem & desiccationem salis balsami naturalis pati, & eatenus vlcerum omnium multiplices differentias, curatu admodum difficiles, quòd venter

ſit centrum totius corporis , in quod, veluti in ſentinam quamdam, & cloacam, excrementa omnium humorum demandantur, & deferuntur, & præcipuè ſalis excrementa, quæ veſicca continentur, & ni partes omnes illæ ventris, humidæ admodum eſſent, vlceratæ ſemper fierent à copioſo ſalis excremento, quod in his partibus continetur, at humiditas harum copioſa partium, ſalem diſſolutum continet, & eius acrimoniam coërcet & temperat, ne partes quas tangit vlceret. Ad curanda ergo hæc vlcera, imitanda eſt natura, quæ cum has partes humidas naturaliter habeat, humidas etiam conſeruandas oportet, tum regimine victus humido, & refrigeranti, tum balneis tepidis aquæ dulcis: deinde præſcripto regimine, poſſunt adhiberi *medicamenta cicatrizantia*, & *deſiccantia ipſum vlcus, vt ſunt crocus martis, eius tinctura*, & oleum: ſal dulce & *volatile*, quod varjis diſtillationibus & putrefactionibus ex aqua communi elicitur, eſt abſolutum & completum remedium horum vlcerum: oleum ceræ etiam mirum eſt, in curandis omnibus hiſce vlceribus, quod ad quantitatem dragmæ vnius, cum iuſculis poteſt permiſceri.

Si vero vlcera ſint in inteſtinis, hæc medicamenta omnia poſſunt per clyſteres, & enemata carminatiua, & anodyna in inteſtina deferri, & deportari veluti hoc enemate quod plurimæ eſt efficaciæ, in curandis deploratis dyſenterijs. ℞. Muſcilaginis ſeminis cydoniorum, aquę roſaceę aut plantaginis extractæ ℔. j. butyri recentis ℥. vj. olei ceræ ℥. j. croci martis ℥. ß. mumiæ vitæ ℥. j. miſce fiat clyſter inijciatur tepidè bis in die, ſerò & manè. In my-

rothecio habes hęc omnia medicamenta clarissimis descripta verbis.

De Vlceribus ex influxu astrorum.

CAPVT VIII.

CVM vlcera reponantur in morborum numero, secundum omnes Medicos, nullo pacto ambigendum quin & ab astris causari & produci possint: bubones, carbunculi & dysenteriæ sæpissimè ab astris excitantur, *in hac miseriarum valle*. Quomodo verò & qua occulta rerum efficacia, id efficiatur, demonstrandum venit. Certo certius est, omnes & quascumque mundi partes, esse ipsi mundo vtiles, & nihil in rerum natura inutile posse reperiri, ità vt partes omnes huiusce mundi, inter se inuisibili catena vinciantur, & vna egeat alterius ope, ad sui conseruationem. Vita quæ omnibus rebus *inferioribus* communicatur eget vita superiori, hoc est cœlesti vita, calore putà cœlesti, vt conseruetur: hinc cœli habere eamdem materiam radicalem, & substantialem cum substantia sublunarium rerum certum est: differentem tamen & diuersam, ab ipsa nostra substantia, ratione accidentium, quæ in cœlo permanentia sunt, & incorruptibilia, nobis verò caduca, & mutationi obnoxia. Hæc substantia cœlestis permanens, & incorruptibilis, est luminis plena: hoc verò lumen nihil aliud est, quàm vita, & hæc vita, nil nisi

De Vlceribus ex influxu astrorum.

Vita quid.

calor. Sublunaria quæque in centro ſuo ſcintillulas aliquas huiuſce luminis obtinēt, quibus viuunt & ſubſiſtunt. Nihilominus tamen adeò excrementis, & tenebris multis obruitur, vt niſi indeſinenti fluxu & refluxu cœleſtis luminis, foueatur & conſeruetur; illico extinguatur & pereat: deſcendit autem in hæc inferiora hoc lumen, ſeu vita cœleſtis, per radios cœleſtes, qui per totum aëris ſpatium ſparguntur, & illi communicant vitam hanc è cœlo expirabilem, vnde nos & viuentia cuncta aëre indigemus, ſine quo ne momento quidem ſubſiſtere poſſumus. Calor ergo hic cœleſtis, lumen ſeu vita, quæ nobis aëris medio, è cœlo deſcendens communicatur, eſt ſimilis & homogenea radicaliter & ſubſtantialiter noſtræ ſubſtantiæ *qua viuimus*, alioquin eſſet *incommunicabilis*, & *nullo pacto vitæ noſtræ* competeret. Si ergo ſimilis ſit ſubſtantia, neceſſe eſt vt componatur tribus primis ſubſtantijs, ſale, ſulphure, & Mercurio, vti & noſtra ſubſtantia, ſeu balſamum noſtrum, quo viuimus componitur: at in cœleſti lumine ſeu calore vitali, hæ primæ ſubſtantiæ, ſal, ſulphur & Mercurius, adeò ſubtiles ſunt & ſpirituales, vt niſi inter deſcenſum elementis miſceantur, & aëris corpus induant, nobis permiſceri nequeant: ideò Deus & natura elementa conſtituit, vt hæc ſubſtantia puro elementorum aëreo corpori permiſceretur, & ità noſtro iungeretur balſamo, inſpirationis & tranſpirationis ope, qua vtuntur viuentia cuncta, & reliqua omnia quæ ſubſiſtunt: aërea enim illa vitalis ſubſtantia, ſpiritu cœleſti ſeu lumine plena, cùm admodum ſubtilis ſit, & penetrans, omniáque corpora ſublu-

Vita qua ratione è cœlo deſcendat.

natia porosa sint, quibus transpirant, adeò per poros *illos* se insinuat illa substantia, & iungitur substantiæ radicali mixtorum omnium, ad sui conseruationem. Addam & ego quod inter has substantias insit magnetica quædam virtus, & occultus amor, quo inuicem vinciuntur, & se trahunt vt suis ipsis potiantur amplexibus: hinc sympathia & antipathia rerum omnium dependet, vt *in Palladio* nostro docuimus. Hæc refocillatio seu fotus exterior & interior ope *aëris spiritu* cœlesti pleni factus, *gradus*, proportiones, & qualitates balsami nostri, & temperamentum obseruat, et quamdiu æquatur nostro balsamo, tamdiu sanè viuimus; cùm verò hæc substantia cœlestis inæqualis est nostro balsamo, *ità vt sulphur, Mercurius*, aut *sal*, *prædominium* habeant, aut aliqua inficiantur maligna qualitate, & sic harmoniam non obseruet, cum nostro balsamo, necesse vt nos malè habeamus, & ægrotet corpus, quod tali balsamo viuit. Itaque si sale redundet, planetarum & corporum cœlestium aspectu, quæ radijs suis huic substantiæ vitali, seu lumini (quod Chymici omnes, spiritum mundi dicunt) *infundunt suam peculiarem* naturam & vim, præpotentem quidem, & magnam pondere & mensura, adeò vt pondere isto præter naturam, in spiritu mundi constituto, actiones eius peruertantur, & vitalibus contrarient, et aduersentur facultatibus, cum tamen antea dulci harmonia et connexione trium primarum substantiarum vitæ admodum nostræ competerent, necesse est vt fiant morbi varij, secundùm varias balsami nostri alterationes, ab spiritu mundi factas et causatas. Si spiritus salis cœlestis prædominetur

Sympathia antipathia vnde.

Sanitas vnde.

spiritui mundi, seu humido radicali, quo viuimus & humidum nostrum fouetur et conseruatur: si prædominetur inquam influxu Saturni, et Martis, qui potissimum salem in omnibus rebus multiplicant, hic spiritus sale Saturni & Martis impraegnatus, et turgens, si nostro humido quo viuimus iungatur, et connectatur, salem nostri balsami multiplicabit, & qualitates suas omnes malignas, aut benignas, in ipsum balsamum immittet: turgens vero sal sua siccitate, humidum omne bibet, & sic calcinabitur et corrosionem et acres mordacesque qualitates adipiscetur, & sic vlcera varia, secundum malignas, aut benignas & varias omnes Saturni, et Martis qualitates, in corpore nostro constituet, et producet, sic fiunt vlcera ab astris *in nostrò corpore.* Quod difficilè admodum fuisset intellectu, *nisi prædicta omnia latissimè* explicassem: obscurius enim quàm par sit, dictum fuisset, si tantum dixissem: spiritum mundi, ex astris factum & conflatum, eorumque qualitatibus seu influxibus malignis, aut benignis impraegnatum, nostro balsamo iunctum, constituere vlcera omnia quæ in corpore humano solent oriri, ni latius explicassem conformitatem & homogeneitatem substantiæ cœlestis, et nostræ, ex descensu spirituosæ substantiæ cœlestis quæ ex astris omnibus, tamquam ex perenni fonte dimanat, vt iungatur nostræ substantiæ, eamque foueat & nutriat, & in ista connexione, fotu, et nutritione, si spiritus mundi, qui è cœlo descendit, maligna aliqua qualitate inficiatur, eadem ipsamet qualitate qua ipsa inficitur, inficit etiam & nostrum quo viuimus spiritum, ex qua infectione dependent

morbi omnes, qui fiunt ex astris, quorum curam fieri impossibile est, dum astra quæ inficiunt spiritum mundi vigent & pollent sua inficiendi potestate. Linquenda est aliquamdiu cura, donec influxus malignus transierit, & mutatus fuerit, & interim membro vlcerato succurrendum balsamis externis, vigorantibus et roborantibus internum membri balsamum, vt *resistere* queat spiritui mundi, astrorum maligno aspectu infecto, ne dum viget & *iungitur* nostro, valeat nostrum peruertere, et suis qualitatibus inficere, quod præstare valde arduum est, et Medico summo & peritissimo dignum; nam paucissimi sunt, imò nulli, qui hæc omnia cogitent. Cùm ergo in aliquod vlcus *incurabile incides*, quod *spernit* medicamenta balsamica interius sumpta, & exterius applicata curandi capacia, certum tibi sit, & notissimum, constellationem quamdam, quæ huic vlceri prædominatur, curationem illius retardare, & impedire, quòd causas eiusdem vlceris materiales & efficientes, foueat et multiplicet. Itaque omnis cura adhibenda est, vt planeta talis seu constellatio nobis nota *sit*, & *postquàm* cognouerimus ipsam, quærenda est constellatio quædam terrestris, hoc est mixtum quoddam, quod correspondeat cœlesti constellationi vlcus causanti, in cuius balsamo, seu interna eius essentia, consistet absoluta vlceris huius cura. Vt verbi gratia detur homo temperamenti melancholici, nigri capillitij, nigræque faciei, taciturni eloquij, & rari, incessusque grauis, qui cancro aliquo maligno afficiatur, in aliqua sui corporis parte. Saturnus absque dubio erit planeta dominans, & infun-

dens suam malignitatem tali vlceri, & eius curam retardabit & impediet, itaque Medicus prudens & doctus, recurret ad plumbum quod est Saturnus terrestris, & correspondet omnino Saturno cœlesti, eiusque malignitatem temperat & frenat; itaque elicito oleo seu balsamo dulci ex eius substantia, curam certissimè absoluet huius cancri, & maligni saturnini vlceris; vel confugiet tamquam ad sacratissimam anchoram & tutissimam, ad balsamum auri seu solis, qui correspondet omnino soli cœlesti & habet homogeneas virtutes & efficacias: nam sicut sol cœlestis suo aspectu & coniunctione refrenat, & temperat suo benigno lumine & vitali omnes planetarum malignos aspectus, et influxus; sic & aurum suo benignissimo & vitali nectare, omnes qualescumque sint humorum malignos affectus, astrorum spiritibus impregnatos, moderat & lenit: sic aurum potabile, verum & legitimum, non fucatum nec putabile, curabit omnes internos, et externos affectus.

Remedium omnium morborum quale.

Primum, verum, legitimum & potabile aurum, est Elixir Arabicum, seu lapis Philosophorum antiquorum, cuius qui habent notitiam Dij potiùs haberi merentur quàm homines; hæc enim cognitio Angelos potius decet, et Deum, quàm homines: Paratur autem ex antiquorum omnium Philosophorum qui hunc lapidem viderunt, et fecerunt sententia, ex humido interno radicali metallorum, quod & Mercurius dicitur, cuius essentia seu liquor perennis, terrestrem quamdam substantiam fixam continet, quæ eius aurum & sulphur dicitur, quæ quidem substantia terrestris in suo humido cocta, putrefacta, et ad puram substantiam

redacta,

redacta, verum est aurum potabile antiquorum cuius ope, vita in nostris corporibus inuitis morbis cunctis retineri potest, & multiplicari, & iuuentus conseruari in suo vigore, de cuius virtute, & operatione, eiusque compositione totum Palladium nostrum refertum est, & adhuc Deo fauente, Panchymicum in lucem dabimus, quod lucem adhuc maiorem & ampliorem de eius compositione Chymicis omnibus dabit.

Sunt tamen & *aliæ* auri *essentiæ*, seu tincturæ, quæ *eliciuntur* ex auro communi, quæ auri potabilis nomen, falsò apud vulgus Chymicorum sibi vendicant, quæ quidem magni sunt momenti ad curam omnium morborum, non tamen sunt aurum potabile *antiquorum*; *imò quid multò vilius*: non tamen ego eas reprobo auri essentias, at magni facio, & præcipuè essentias has, quæ parantur ex auro communi calcinato, & soluto in spiritu salis communis, à phlegmate suo vindicato, vel auro tonanti soluto, in eodem spiritu salis, vel ex auro communi foliato, cum oleo vitrioli rectificato, & à suo phlegmate depurato, cum illo enim oleo per digestionem satis leuem *tinctura* rubicundissima ex auro elicitur, quæ magni est valoris *in* vlceris cuiuscumque curatione modò dulcoretur ex infusione limaturæ chalybis in ipsum oleum vitrioli, quæ limatura eius tincturam multiplicat, & cicatrizandi virtutes.

De Vlceribus Simplicibus.

Capvt IX.

De Vlceribus simplicibus.

MEdici Spagyrici vlcus dicunt simplex, quod causatur à sale simpliciter corrosiuo, nulla alia maligna qualitate prædito: nec vlcus vllo alio symptomate circumuolutum. Vlcera hæc simplicia proueniunt ex sale balsami naturalis abundanti, qui copia sua desiccatur & coagulatur suomet naturali calore cumque coagulatus est, & desiccatus, ab harmonia & temperamento reliquarum duarum *substantiarum sulphuris* putà & Mercurij balsamum *naturale* constituentium, separatur & disiungitur, & à facultate naturali expultrice amandatur in aliquam corporis partem, ibique magis ac magis desiccatur & calcinatur, & sic corrosionem acquirit & vlcerat partem, in quam amandatur, simplici vlcere, si sal nulla alia maligna qualitate, quam simplici corrosione afficiatur. In omnibus corporis partibus, Hæc vlcera simplicia possunt oriri, quia in omnibus partibus, tam internis quam externis potest sal superabundare, & calcinari suomet calore: hinc oriuntur omnes herpetes, serpigines, scabiosa lues, & cæteræ simplices cutaneæ excoriationes, quando sal naturale balsami nostri abundans, eius subtilissima pars sublimatur ad cutem, ibique desiccatur, pruritum excitando, & pendetentim cutem excoriando, cum

aliqua carnis subiacentis parte. Quòd si sal sit fixior, & crassior, profundè magis vlcerat, non tamen facit differentiam vlceris simplicis, modo nullis alijs qualitatibus, quàm simplici corrosione partes afficiat, nec proinde methodum curandi mutant, sed ijsdem & similibus omnino balsamis, & medicaminibus curari possunt. In primis obseruandum est in eorum cura, vt aluus expurgetur crassioribus excrementis, vt sal & tartarus à natura in locis segregatus & depositus expurgetur: Expurgata aluo, deueniendum est ad phlebotomiam, vt misso sanguine calor naturalis temperetur, & balsamum naturale frigidius multo quàm anteà reddatur, & ita sal quòd inibi latet, abundans, non desiccetur & coaguletur, vtpote frigidiore facto balsamo, quòd frigiditate sua & humore, salis caliditatem & siccitatem temperabit eiusque acrimoniam vincet: præscripto deinde victus regimine humectante & refrigerante, balsamum adhuc frigidius reddetur, & sic salis acrimoniam fortius vinces, & dissolutum intrà limites sui temperamenti continebit; si enim tale permaneat impossibile est, vt vlcera vlla producat & constituat. Vsus lactis, & seri lactis maximè confert ad hanc rem obtinendam, balnea etiam aquæ dulcis tepidæ plurimum conferunt ad acrimoniam salis balsami naturalis contemperandam. Purgationes verò minimo sunt, & debent esse in vsu, quia calfaciunt naturale balsamum & calorem augent præter naturam in corpore humano, beneficio cuius sæpius qui scabiosi sunt, scabiosiores euadunt, quod calor preter naturam auctus, in corpore desiccet & calcinet sal corporis, & amâ-

det in superficiem cutis, ibíque scabiem producit: confert tamen hac in parte aluum habere fluidam, & laxam: at id procurandum est clysteribus emollientibus, & prunis dulcibus in cœna sumptis ante omnes alios cibos. Postquàm hæc omnia facta fuerint, balsamum sulphuris sufficit ad vlcuscula illa cutanea curanda, aut aqua sclopetaria, vel aqua in qua cuprum candens sæpissimè extinctum fuerit, vel viride æris ebullierit, de qua aqua lauandum est sæpè in die vlcus.

De Vlceribus complicatis.

CAPVT X.

De Vlceribus complexis.

COMPLICATA vlcera differunt toto cœlo à simplicibus, secundum Medicorum Spagyricorum sententiam, beneficio symptomatum quæ à sale causantur, dum præter simplicem calcinationem, & corrodendi facultatem malignis quibusdam qualitatibus astralibus, aut alijs afficiuntur, quæ inficiunt vlcera, & complicata cōstituunt multis varijsque symptomatis, vt inflammatione maxima, tumore magno, duritie maxima, sanguinis seu balsami naturalis fluxu, fœtor & dolor maximus, & partis vlceratæ torpor, & multa alia symptomata quæ immediatè non dependent, à corrosione ipsius salis vlcus causantis, sed ab intemperie quadam maligna ipsius salis quæ trahit in intemperiem aliam, Mercurium & sulphur, duas alias substantias balsamum naturale consti-

tuentes, quæ quidem dum intemperatæ sunt, aut corruptæ, varia symptomata vnà cum sale, in vlceribus constituunt, & sic complicata oriuntur vlcera: ex eodémque sale simplici possunt etiam oriri vlcera complicata, quia in ipso sale simplici, possunt ab astris, & ab alijs causis procatharticis introduci aliæ qualitates, præter simplicem corrosionem, vt sunt omnia enumerata symptomata.

Itaque vlcerum omnium complicatorum causæ coniunctæ, & materiales sunt sulphur, Mercurius & sal; sal autem est causa principalis & primaria, quia ab hac sola causa, sulphur & Mercurius fiunt aliæ duæ causæ: nam à sale corrumpuntur & alterantur, ità vt vnà cum *sale iungantur in perniciem vlceratæ* partis, omniaque symptomata supradicta, quæ complicata constituunt vlcera dependent ex his prædictis causis alteratis & corruptis.

Vt verbi gratia, inflammationes quæ sunt in vlceribus complicatis, ex alteratione sulphuris balsami naturalis dependent: *inflammatur* autem sulphur & excandescit ex nimia corrosione partis quam sulphur nutrit, & fouet in suo esse naturali; non potest enim pati solutionem continui vehementem, & acrem, quin excandescat partis sulphur: Tumor autem magnus & excessiuus in vlceribus complicatis dependet ex abundanti Mercurio, qui affluit parti, tum ad sedandam inflammationem & compescendum ignem, tum ad moderandam salis acrimoniam ne corrodea partem affectam, ibíque in molem accrescit, & aliquando concrescit ab spiritu salis copioso, in lapideos mo-

dulos, vnde duri & callosi fiunt tumores: fluxus verò sanguinis & balsami naturalis fit, ex partis venis (quæ sunt in parte affecta) à sale corrosis, vnde etiam & dolor dependet. Torpor verò & fœtor maximus qui aliquando & sæpius reperiuntur in vlceribus, fiunt à sulphure corrupto & alterato, quod dum priuatur spiritu vitali, atram redolet memphytim, & partem sensu priuat, sua narcotica substantia.

Curantur autem hæc omnia symptomata, & eorum causæ tolluntur sequenti methodo. In primis deueniendum est ad regimen victus refrigerans & humectans, vt salis acrimonia temperetur, & mutetur totus corporis habitus: deinde ad phlebotomiam, & balnea aquæ dulcis tepidæ, ad eumdem scopum attingendum: *Sic enim causæ antecedentes vlcerum complicatorum tollentur.* His sublatis causis, ad topica deueniendum remedia, vt pote, ad inflammationem tollendam vtendum est butyro saturni, superius descripto, vel sulphure vitrioli, quod in eius dissolutione colligitur in forma spumæ deauratæ, quæ spatula lignea colligitur, & cum albumine oui cogitur, & vlceribus inflammatis superimponitur, vel ex spiritu narcotico vitrioli, qui ex eodem vitriolo calcinato & spiritu vini simul mixtis, & in vitro clauso, per mensem putrefactis separatur: hic *spiritus* mirum est arcanum ad inflammationes omnes sedandas, & dolores omnes, non solùm vlcerum, sed etiam arthritidis ipsius: aquæ etiam quæ eliciuntur per distillationem ex alumine, & ex oleo vitrioli, quod putret & fœtet maximè, miram habent efficaciam in sedandis doloribus & inflam-

-mationibus vlcerum omnium.

Durities vero & callositas curantur spiritu salis communis, permixto cum oleo vitellorum ouorum, vel cum oleo ceræ rectificato, vel cum oleo Philosophorum seu laterino; fœtor verò tollitur cum balsamo Aristolochiæ rotundæ, ex lotione eiusdem Aristolochiæ tincturæ, aut ex spiritu salis. Torpor vero curatur, ex lotione vlceris cum oleo tartari, & spiritu vini, simul permixtis: *deinde* perungenda sunt vlcera oleo roris marini, aut saluiæ, aut *petroleo naturali*.

Curantur autem hæc omnia symptomata quamuis varia sint & à diuersis causis dependeant, vnico balsamo, auro scilicet potabili superius descripto, quod non est, quid putabile & fictitium, vt quidam *Medicorum nomine tenus*, falcissimè putant, & nimis stultè: nam quod ego ipse vidi & multoties feci, fideliter testari possum, præter rationes naturales, quæ possunt omnibus doctis viris, hanc naturæ potestatem & facultatem ostendere facilem: at multi sunt adeò stulti, vt putent impossibile omne, quod ipsi nesciunt: quasi vero omnis naturæ potestas, eorum coërceatur cerebro. Itaque ego iterum assero vlcera omnia posse curari auro potabili supradicto: arcanum etiam sanguinis humani, quod docuimus in myrothecio nostro, vires huius auri potabilis æmulaturum, maximi est momenti in curandis omnibus cutaneis affectibus: hæc sola medicamenta merentur, vt Chirurgi omnes, assiduè in pyxide aurea gestent, & non putrida illa quæ vulgariter solent afferri.

De Vlceribus ex defluxione.

Caput XI.

De Vlceribus ex defluxione.

VLCERA quæ dependent ex defluxu humorum, dicuntur à Chymicis fontanea vlcera, quod hæc vlcera imitentur fontium scaturigines in macrocosmo: nam cum homo microcosmus dicatur, & compendium totius naturæ, debet aliquid reperiri in homine, quod respondeat fontibus macrocosmi. Fontes autem in macrocosmo dependent ex humiditatibus superfluis quæ in terræ cauitatibus & poris eius magnis & paruis reperiuntur, quæ impetu quodam ad superficiem terræ pelluntur ab spiritu mundi, qui perpetuo ad generationem rerum omnium terræ poros permeat omnes: hæ autem humiditates superfluæ occludunt poros terræ, & claudunt, adeo vt spiritus huius mundi quotidianus & assiduus impediatur aditus, & commune commercium. Itaque illa occlusione crescit spiritus, & multiplicatur donec sufficiens sit, vt cum violentia pellat illas humiditates superfluas ad terræ superficiem, ex quibus fiunt fontes varij qui fluxus & refluxus, habent, vt in Palladio nostro clarius ostendimus: sic & in homine fieri solet; nam humiditates superfluæ seu serositates, vt aiunt Galenistæ, dum à balsamo naturali separantur, & à facultate expultrice foras amandantur, pellente spiritu vitali mi-

Fontes vnde fiant in macrocosmo.

crocosmi; tunc temporis si illæ humiditates inueniant in aliqua parte quantitatem salis separati & desiccati, eum dissoluunt & vlcerant partem per quam exitum habent: aut illæ humiditates possunt exeundo colligere vndiquaque sal corporis, si abundans sit, & secum deferre, & in exitu corrodere partem, per quam exeunt: sic fiunt vlcera in extremitate penis, & in collo vesicæ, & in alijs partibus corporis, in quibus sal aliquod separatum reperitur, ibique humiditas adueniens, sal illud dissoluit, & cutem aperit, & vlcus facit. In cuius cura duo consideranda sunt, humiditas primo desiccanda, & auferenda, & sal deinde auferendum, aut temperandum: in quibus obtinendis Medicus debet imitari actiones naturæ in macrocosmo, in desiccandis fontibus, fluuijs, & aquis stagnantibus; sol etenim suo multiplicato calore tempore æstatis, & fontes & fluuios, & aquas stagnantes desiccat, & disperdit; itaque similiter excitanda est æstas in corporibus vlceratis ab vlceribus ex defluxione, vt sol vitalis noster excitet, & multiplicet suum calorem & hæc faciat: hoc autem impetrabimus sequenti methodo: Mittemus sanguinem secundùm vires & ætatem ægrotantis; deinde præscribemus illi victum calidum, & moderatè siccum; Assis vtetur, non elixis: purgabitur frequenter purgatione sequenti ℞. Cremoris tartari ʒ. j. Syrupi rosati laxatiui spagyricè præparati ex succo rosarum depurato ℥. ß. Aquæ stillat. Mercurialis ℥. j. Misce, fiat potio: iteretur frequentissimè, & sumatur manè ieiuno ventriculo, seruato regimine & custodia. Deinde vtatur per quindecim dies manè ieiuno ventriculo supersudando

Methodus curandi vlcera fontanea.

quartum fieri poterit, potione sequenti ℞. Tincturæ ferri ℥. ß. Aquæ cardui benedicti ℥. j. Syrupi de fumaria, ex succo eius depurato præparati ℥. ß. Auri tonantis ℈. j. Spiritus vini, tinctura malorum aurantiorum impraegnati ʒ. iij. Misce, fiat potio sudorifica, quam sumet summo manè, coopertus in lecto, exspectans sudorem quantum fieri poterit. Hisce medicamentis procul dubio, exsiccabuntur vlcera ex defluxione, quia hæc medicamenta excitant & multiplicant calorem natiuum nostrum, & aptum reddunt, vt desiccet, & consumat superfluas humiditates in corpore nostro stagnantes; & his desiccatis & consumptis, vlcera se ipsa agglutinant & cicatrizant balsamo naturali partis vlceratæ operante, quod vt citiùs fiat ego consulo vt vlcus lauetur sæpissimè aqua communi, vel aqua *scloperaria*, aut *tinctura* Martis, seu ferri.

De Vlceribus leprosis.

CAPVT XII.

De Vlceribus leprosis. IN his vlceribus leprosis sal quod est eorum causa efficiens, & materialis, habet præter simplicem corrodendi facultatem, quam ex sui ipsius calcinatione & desiccatione obtinet, corruptionem & alterationem peculiarem suæmetipsius substantiæ; qua corruptione & alteratione priuatur spiritu vitæ, tartareamque acquirit substantiam omnino

terream,& fæculentam: beneficio cuius inficiuntur & reliquæ duæ substantiæ balsami naturalis, Mercurius scilicet & sulphur: nam cùm sal balsami naturalis sit causa conseruationis ipsius, & partium omnium: si corrumpatur, corrumpi & necesse est reliqua cuncta, quæ à solo sale conseruabantur. Itaque in leprosis corrumpitur omnino substantia tota humidi radicalis, & proinde mirum non est si adeò deformes sint, cum toto corpore tuberosi & vlcerati sint propter salis vniuersalis balsami naturalis absolutam corruptionem. Quod sal ità corruptum & alteratum terreni & fæculenti tartari naturam imitatur, reliquásque substantias, Mercurium putà & sulphur conuertit in tartaream & fæculentam substantiam, & sic balsamum omne, tum proximum, tum futurum, tartareum quid est & fæculentum, adeò vt non permittat liberale commercium spirituum animalium & non detur copiosus aditus spirituum animalium, in partes omnes corporis leprosi: vnde sensu sunt obtuso, & hebeti prorsus, & adhuc magis ac magis corruptione inficiuntur nectareo illo volatili balsamo priuatæ partes: quamobrem cura eorum valde est difficilis, imò impossibilis, dum lepra est omnino confirmata, hoc est, dum substantiæ omnes balsami naturalis, à sale naturæ corrupto, & alterato corrumpuntur, & alterantur, tunc temporis eorum cura æquè difficilis est ac resurrectio mortui in vitam, cum oporteat reficere, & reparare partes substantiales vitales deperditas omnino, & corruptas, vnde talis reparatio est potius recreatio, quàm curatio & soli Deo conuenit: & propterea solus in hac miseriarum valle curauit

hos morbos miraculo, vt ostenderet, quod creator esset rerum omnium, & verus Deus potens reparare, & reficere solo suo verbo ea omnia, quę corruptio mundi infecerat & vastauerat, in his omnibus quæ ipse creauerat.

At dum balsamum naturale non ità centraliter corrumpitur, at aliquo modo alteratur, in suo sale, tunc temporis potest reparari illa alteratio, & refici omni ex parte, medicamentis quamplurimis, ità vt ni curaretur in lepram absolutam, & confirmatam incideret, qui tali salis sui corruptione afficeretur. Itaque ad curationem ergo ipsius corruptionis sic procedendum. Præscripto victu humido & refrigeranti euchymo, seu boni succi, mittendus est sanguis è basilica brachij dextri, in parua quantitate viribus & ætati ægrotantis correspondente. *Et iteranda est phlebotomia* ista singulis mensibus in plenilunio: deinde statim singulis etiam mensibus in plenilunio post phlebotomiam, purgandum est corpus antimonio, aut ex Mercurio sublimato, super antimonium quod est sublimatum albissimum, & potentissimum arcanum ad lepram, & veneream luem quamcumque expurgandam: hic autem sublimatus Mercurius præparatur per cohobationes multoties facta, Mercurij crudi super antimonium crudum, donec vnà cum floribus antimonij ascendat Mercurius, in crystallos pellucidas: dosis huius sublimati est dragma vna, in conserua rosarum: purgat lentissimè per inferiora tantum, sed renouat maximè totum sanguinem. Idem etiam præstat tinctura antimonij extracta beneficio aceti ex oleo antimonij extracti, vt declaratū est superius. Præ-

ſtar autem omnibus hiſce remedijs aurum potabileq; noſtrum, ſupradictum: quintam etiam ſanguinis eſſentiam valdè probamus, & reliqua cuncta quæ ex ſanguine humano eliciuntur Spagyrica arte, & omnia extracta, tincturæ & eſſentiæ, quæ ex ſerpentibus, & præcipuè ex vipera eliciuntur, mirum enim faciunt in renouandis corporibus leproſis: aurum etiam tonans & fulminans maximè etiam confert, doſis eius eſt ℈. j. in aqua cardui benedicti, aut vlmariæ.

De Vlceribus venereis.

CAPVT XIII.

VLCERA venerea nullo pacto differunt ab alijs vlceribus ſecundum cauſam efficientem, & materialem eſſentialiter, hoc eſt, ex eſſentia, & ſubſtantia ipſius cauſæ; ſed ſecundum quædam accidentia, quæ huic peculiariter cauſæ adueniunt, vt corruptio inſignis balſami naturalis futuri, hoc eſt ſanguinis & cambij, & corruptio naturalium ſpirituum, beneficio quorum hic morbus fit contagioſus: nam ſpiritus ſeminales qui naturales ſunt conſtant ex tenuiſſima ſulphuris Mercurij & præcipuè ſalis ſubſtantia; turget enim ſpiritus ſalis in hoc ſpiritu ſeminali, vnde eſt illa ingens titillatio & voluptas toti corpori communicata. Spiritus inquam, hi cum egrediuntur è corpore per vias communes & generationi deſtinatas, dum homo

De Vlceribus venereis.

Vnde nam morbus venereus.

suo simili iungitur, non ad sui similis productio-nem & generationem, sed ad voluptatem & deli-cias in quibus ob fragilitatẽ carnis, volutatur: ideò repetit actus illos vt voluptate sua inebrietur; qui-bus tamdem tamdiu repetitis ob humiditatem par-tiũ generationi dicatarum & calorem sępè natura-lem corrumpitur semen in sua substantia, & spi-ritus inficiuntur, & infecti regrediuntur ad fontem, nempe ad hepar, ibique sanguinem & spi-ritus naturales reliquos inficiunt, & ab hoc fon-te, totum corpus inficitur: homo autem sic infe-ctus, aut mulier, si cum altero rem habeat vene-ream, inficit eum simili infectione, per contactum seminis & spirituum naturalium infectorum, qui suos similes illico aggrediuntur, & inficiunt: ca-lor deinde naturalis per facultatem *expultricem* excitatur ad *expurgationem illius infectionis* vnde desiccat & calcinat salem balsami naturalis, desic-catumque ad cutem pellit, ibique vlcuscula rotun-da rubea crustacea excitat. Tunc aliquando si ma-teria corrupta maximo abundet sale, & pellatur ad superficiem cutis, decidunt pili, quia sal corrodit & causticat radices pillorum, vnde fit eorum ca-sus. *Si* vero hæc eadem materia quæ ad cutem amandatur, non tota ad cutem, sed ad centrum corporis, hoc est ad imum musculorum, neruorum & tendinum & periostiorum amãdetur, tunc fiunt dolores ingentes & crudeliores arthritide, ex corrosione illarum partium ab ipso sale; hoc au-tem fit, dum tota materia luis venereæ non ad cu-tem & superficiem corporis cogitur, propter cras-sitiem suam & tartaream eius naturam, quæ non potest à calore naturali corporis sublimari ad par-

tes superiores. Itaque crassior redditur, & fixior, & proinde acrior & mordacior fit coquitur enim à calore semper sal, vnde dolores illi crudeles, & atroces. Hæc deinde materia pedetentim coalescit in tophos & nodulos, qui curationem difficiliorem multò reddunt, imò incurabilem medicamentis vulgaribus. Ab hisce causis internis dependent vlcera venerea. Causæ verò externæ à quibus etiam dependere possunt, sunt vel contactus externi *infectorum* hominum cum non infectis, solo enim contactu vt accubitu, potione in eodem vitro non loto, vel vase aliquo alio potest contrahi hic morbus, quia spiritus naturales per poros corporis dimanant semper ab illis corporibus infectis, & iunguntur *alijs spiritibus*, vnde non *infectus* (aut per inspirationem, aut per insensibilem transpirationem: nam spiritus hi totum permeant corpus) contrahet hunc morbum.

Sunt & aliæ causæ externæ huius morbi, præter contactum contagiosum alicuius *infecti*; hę autem sunt astrales, & *influxus cœlestes*, beneficio spiritus *mundi*, qui recipit in se primò, & immediatè malignos, & peruersos planetarum radios, & influxus, & sic spiritus ità infectus, aëre mediante corpus nostrum ingreditur, & nostro spiritui, quo viuimus iungitur, & ità inficit illum infectione, quam ab astris recepit: quod naturaliter contingit, apud Indos, vbi Gaiaci quantitas crescit, theoriam hanc testari potest, ibi enim hic morbus epidemicus est, & regionalis, inficit natales omnes, tamquam quædam pestis: ideò benigna natura, vbi malum natale, ibi posuit patrium

remedium. Quod & in nostris regionibus, & per totam Europam solet etiam euenire in morbillis, & variolis, quæ vlcuscula sunt ab astris descendentia, & pueros omnes, vnà vice saltem in vita inficientia; Spititus enim mundi, tali peculiari influxu astrali infectus, inficit balsamum naturale puerorum, & infectum balsamum tali lue ebullit, vt eam expellat ad cutem, in qua fiunt illa vlcuscula, vniuersam puerorum cutem defœdantia. Sic & in Indicis regionibus, spiritus mundi afficitur peculiari astrorum influxu producendæ lui venereæ idoneo & capaci. Itaque ab spiritu deinde mundi afficitur, & contaminatur balsamum naturale Indorum, & hinc oritur lues illa venerea, quæ tamdiu fuit à Medicis ferè omnibus *incognita*, & curatu impossibilis, quam *lepræ* & *elephantiasis speciem esse assero, propter* corruptionem vniuersalem, & *insignem*, quam inducit in totum corporis humani balsamum & suauissimum vitæ nectar: quid enim lepra est, quàm corruptio insignis, humidi radicalis vitæ nostræ? Quid vero lues illa venerea, quàm id ipsum? Vnde etiam medicamenta quæ lepram curant, luem etiam veneream mundant, vt videre est inferius in curatione istius morbi.

Medici Galenici non probabunt vllatenus huius morbi theoriam; in eo potissimum quod asseram spiritus humidi radicalis nostri corruptioni esse obnoxios, imo etiam spiritum mundi, quem omnes Philosophi incorruptibilem, & inalterabilem dixere, ex ætherea substantia & cœlesti, qua fiunt & componuntur, quæ quidem substantia inalterabilis est, ex copia sui ignis innati, quo turget.

get. Respondemus ſpiritum mundi, & ſpiritus noſtros quibus viuimus, ſpirituſque aliorum mixtorum eſſe quidem in ſimplici ſua ſubſtantia æthe-rea & cœleſti incorruptibiles; at quatenus permiſcentur elementis, vt vitæ noſtræ proſint, eatenus corruptibiles ſunt, quia corpora ſunt elementaria, vt corpori noſtro elementari iungantur, & cæteris proſint mixtis: itaque nullatenus mirandum eſt ſi cum Medicis Spagyricis admittã corruptionem, & alterationem ſpirituum noſtrorum, quibus viuimus, & cætera elementorum mixta conſeruantur & fiunt, quòd hi ſpiritus antequàm fiant idonei conſeruandæ vitæ noſtræ, oportet vt iungantur elementis, & fiant quid corporeum elementare; id autem corruptibile eſt, non ratione primæ ſuæ ſubſtantiæ cœleſtis & æthereæ, ſed ratione ſecundæ, & elementaris: illæ autem ſubſtantiæ ſimul ſumptæ & vnitæ, fiunt vnum quid corruptibile, & alterabile, vt poſſit mutari in noſtram ſubſtantiam. Obiectione prædicta ſoluta, poſſumus iam ad curam abſolutam huius morbi peruenire. Si fit ergo corruptio vniuerſalis trium ſubſtantiarum balſami naturalis, ſalis ſulphuris, & Mercurij, cum corruptione & alteratione ſpirituum vitalium, & calcinatione & deſiccatione ſalis balſami naturalis, itá vt lepram imitetur: ſi non abſoluta, & integra ſit corruptio, & alteratio trium ſubſtantiarum poſſumus ſequenti methodo tanto ſuccurrere malo.

In primis nutriendus & alendus eſt ægrotus alimentis boni ſucci, vt caponibus, palumbis, columbis, alaudis, coturnicibus, perdicibus, & alijs eiuſmodi, quibus omnibus parcè admodum vten-

dum est, ne stomachus cruditatibus impleatur, quibus potissimum vigente morbo abundat: itaque commodum erit singulis hebdomadis has serositates, & stomachi cruditates medicamento vomitiuo euacuare, vt sale vitrioli, vel antimonio optimè præparato, deinde aqua theriacali singulis matutinis horis sumpta roborandus est ventriculus. Præscripto hoc vitæ regimine, mittendus est sanguis è basilica brachij dextri, ad quantitatem viribus ægrotantis, regioni, & ætati illius correspondentem; copiosa debet autem esse hæc phlebotomia, ne tamen ægrotus debilitetur, per vices iteranda est, vt sanguis omnino corruptus extrahatur, & tandem renouetur, medicamentis alijs sequentibus: Præscribetur per mensem integrum, si pertinax sit morbus, sequens *potio* ℞. *Aquæ cinnamomi sudorificæ, distillatæ* (ex partibus æqualibus vini optimi, cinnamomi, & ligni Gaiaci) ℥. iiij. Antimonij sudorifici, seu pulueris bezoartici mineralis ʒ. Lapidis bezoartici naturalis grana quatuor, misce fiat potio, vtatur per mensem, manè sumendo, ieiuno ventriculo, supersudando, quantum fieri poterit, in lecto optimè coopertus. Post sudores purgandum est corpus, ab humoribus crassis & tartareis quibus abundant hi ægrotantes; erit autem eorum purgatio ex Mercurio præcipitato cùm oleo vitrioli, aut oleo sulphuris, quòd si amalgaueris Mercurium cum auro, & illud amalgama fixaueris, aut saltem coagulaueris cùm oleo sulphuris, per coobationes ter aut quater iteratas in alembico, aut in retorta, habebis Mercurium præcipitatum purgatiuum optimum, qui eluendus est ab acritudine olei sulphuris lotioni-

bus quamplurimis, aqua dulci factis donec dulcescat: dosis eius erit grana duodecim ad quindecim in conserua rosarum.

Datur & alia Mercurij præparatio quæ radicitus tollit malum hoc, seu lepram hanc veneream: fit autem sequenti methodo. Capiatur Mercurius sublimatus vulgi, & coniungatur cum æquali quantitate salis communis depurati & dealbati: deinde sublimetur Mercurius & septies iteretur hæc sublimatio, renouato & mutato singulis vicibus sale communi: deinde super illum Mercurium ita præparatum ponatur ad eminentiam quatuor digitorum, spiritus salis communis, & digerantur simul in matratio optimè clauso in cineribus tepidis per quindecim dies. His transactis auferatur spiritus salis per inclinationem, & reponatur nouus, donec tota Mercurij substantia soluatur: hæc soluta distilletur per retortam in cineribus; deinde in balneo mariæ separetur spiritus salis qui primo egreditur: deinde in cineribus pellatur Mercurij substantia, quæ potest rectificari ad maiorem penetrationem. Aliquando ascendit in puluerem albissimum, & tenuissimum, at statim soluitur in aquam: hæc aqua rectificata donec nullas emittat feces, potest, estque capax curandi hunc morbum. Cui adhuc si addas aliquid auri tonantis soluetur statim, & præstantius fiet remedium, aut si addas aurum foliatum, extrahet tincturam ad eumdem effectum præstantissimam, & huic soli medicamento debetur cura huius lepræ venereæ absoluta, & radicalis: Ideò prudens & doctus Medicus debet omni cura adhibita, habere hoc præstantissimum medicamentum, quo glo-

riam & laudem ſibi comparare poterit, modò obſeruet cætera prædicta, in hoc prædicto capitulo; regimen putà victus præſcriptum, & phlebotomiam, & diętas, & reliqua cuncta: deinde præſcribat hoc medicamentum ad curam abſoluẽdam.

De ſtrumis, ſeu ſcrofulis.

CAPVT XIV.

De ſtrumis. VLCERA quæ ſtrumæ ſeu ſcrofulæ dicuntur vulgariter, à Chymicis dicuntur vlcera vitrea, quod à nitro præter naturam corporis humani fiant; ſunt enim quamplurimæ ſpecies ſalis in corpore humano, nitrum verò copioſum eſt, & in communi ſuo emunctorio, quod eſt renes, & veſica, foras expellatur, hæc vlcera parit. Nam fertur vndiquaque per totum corpus per medias ſeroſitates Mercuriales, quibus omne corpus turget, & potiſſimum cerebrum, in cuius emunctorio, natura ipſa conſtituit glandulas quaſdam tamquam ſpongias ad attrahendas illas ſeroſitates, & digerendas, & foras per inſenſibilem tranſpirationem detrudendas. Quòd ſi calor illarum glandularum, & facultas innata imbellis ſit, ſeroſitas creſcit, magna in copia, & coagulatur, beneficio ſalis nitri quo turget in globulos & nodulos; non ſecus ac nitrum in magno mundo: deinde ſal iſtud coagulatum pedetentim calore ſuo, & partis in qua coagulatum eſt, acrimoniam

acquirit, & adurendi potentiam, qua cutem rodit, & causticat, vnde fiunt hæc vlcera.

Causæ externæ horum vlcerum sunt alimenta omnia, quæ turgent & abundant sale, quibus si nutriamur sal nitrum corporis multiplicatur & crescit; vnde videmus animalia omnia quæ vtuntur alimentis putridis, tartareis, & feculentis hęc sola esse obnoxia prædictis vlceribus, vt sunt porci & homines, quòd vtantur omni genere alimentorum, & quod copiosè edant; sic enim eorum tartarea excrementa multiplicantur, ac proinde sal præter naturam balsami naturalis, ex quo hæc vlcera fiunt: vnde possunt definiri hæc vlcera, sequentibus verbis. Strumæ seu scrofulæ sunt, nitrum præter naturam balsami naturalis, separatum & amandatum, in emunctoria communia partium nobilium, aut in alias aliquando partes, vbi coagulatur in tophos & nodulos lapideos quasi, qui successu temporis ab acrimonia salis fiunt vlcera cancrosa & phagędenica. *Causa strumorum.* *Scrofularum definitio.*

Curatio horum vlcerum dependet ab ablatione, aut diminutione salis illius nitrosi, præter naturam quod in balsamo naturali residet, & crescit, vt causa antecedens tollatur: Tollitur autem sal istud, aut diminuitur, victus regimine euchymo, & purgatione ex Mercurio superius præparato, singulis mensibus in plenilunio iterata: potest etiam ante purgationem, aut post celebrari phlebotomia, ætati, & viribus ægrotantis correspondens. Oleum etiam Mercurij seu eius essentia, superiori capite descripta & præparata, præstat omnibus remedijs, vt humorum omnium saburram è corpore horum ęgrotantium sine noxa expellamus suffi- *Curatio strumarum.*

cit etiam istud oleum vt ad cicatricem laudatam vlcera hæc omnia perducamus, modo admisceatur oleo vitellorum oui, & sic vlceribus superimponatur tepidè: debent tamen prius hæc vlcera lauari & ablui, bis aut ter in die, spiritu nitri aut spiritu salis communis, & his solis medicamentis Deo dante exterius applicatis, & interius assumptis possunt certissimè curari hæc vlcera.

De Tinea.

Capvt XV.

De Tinea.

TInea est vlcus peculiare *capitis* crustas *siccas & aridas, & squāmosas* producens, *coloris* albi, & aliquando subcrocei. Hæc vlcera dependent à sale vitriolato prçter naturam balsami nostri; vitriolum enim in magno mundo, dum fortissimè calcinatur igne, modò ab excrementis suis terreis & argillosis sit defœcatū coagulatur in squāmosam massam albam & subflauam Sic & in paruo mundo, vitriolum dum separatur à balsamo corporis nostri, tendit ad cutem, ibique coagulatur in squāmosam substantiam vnà cum cute, quam vlcerat & corrodit, & si id fiat vniuersaliter per totum corpus, fit vera lepra: nam Tinea, est vera lepra peculiaris capitis; à sale enim illo corrumpitur omnimodo balsamum naturale pericranij Itaque potest definiri Tinea, vlcus peculiare capitis phagędenicum & cancrosum à sale vi-

trioli corporis humani dependens, cuius ope pericranium corroditur in squammas albas & subflauas.

Hoc vlcus malignum admodum est & curatu valde difficile cui si segniter succurratur, & negligatur eius cura, conuertitur certissimè in veram lepram, & pedetentim serpit per totum corpus & inficit vniuersum totius corporis habitum, balsamo naturali corrupto; quamobrem citissimè mederi debemus huic malo, sequenti methodo. In primis præscribendum est victus regimen euchymum refrigerans & humectans, vt temperemus calorem naturalem, ne viuacitate sua & robore desiccet & coagulet sal illud, & amandet ad superficiem capitis, at coërceatur in centro balsami naturalis dissolutum. Post præscriptum victus regimen, deueniendum ad sanguinis missionem, ex cephalica ad quantitatem viribus ægrotantis, & ætati correspondentem. Quæ sanguinis missio iteranda est, ter aut quater in anno in plenilunio. Deinde balneanda sunt corpora prædicto vlcere affecta balneo aquæ dulcis tepidæ hecticorum more, prohibendo ne in balneo, nec extra balnea supersudent, id autem fit, vt acrimonia salis illius vitriolati moderetur, adauctis corporis humani humiditatibus quibus & salis istius acrimonia temperatur, & caloris natiui robur & viuacitas moderatur, ne coagulet & desiccet sal istud, & amandet ad cutem: interim inter balneandum laxanda est aluus clysteribus emollientibus & refrigerantibus, aut potionibus benignis catharticis, vt ex senna decocta cum prunis dulcibus, aut alijs eiusmodi, potionibus, vel ex cremore tartari cum syrupo rosa-

to laxatiuo. His celebratis medicamentis, deueniendum est ad topica remedia quibus sal istud corrumpitur, & mutatur in aliam substantiam, ità vt eius corrosiua facultas pereat & annihiletur: quod vt faciliùs obtineas sequentem obseruabis methodum.

Truncandi & radendi imprimis sunt capilli, aut euellendi vnà cum crustis si fieri possit, aut post capillorum tonsionem humectandæ sunt crustæ decocto serpentariæ maioris, & èas crustas sic humectatas perungere oportet oleo vitellorum ouorum, vt omnes decidant: deinde vlcus ipsum seu totum caput perungendum est balsamo Mercurij superius descripto, Capite de lue venerea: aut oleo antimonij rubeo descripto in secunda sectione huius libri, capite nono, vulnerum. Quæ duo balsama possunt applicari sola ipsis vlceribus, aut permixta cum oleo vitellorum ouorum, capite tamen cooperto emplastro de Diapalma, cui malaxandum est, seu permiscendum calcinatum magnum Paracelsi, qui est Mercurius præcipitatus cum aqua forti.

Balsamum tartari fit ex tartaro arcenico & salepetræ simul permixtis & calcinatis, vide lib 3. myrothecij capite de tartaro.

Vel si hæc balsama prædicta non sunt præ manibus, nec haberi queant, applicandum est oleum sulphuris, vel vitrioli, temperatum cum modica aqua plantaginis, vel rosacea: deinde postquā vlcus erit lotum & nitidum ab omnibus crustis, lauandum est balsamo tartari bis in die, cum balsamo sulphuris per quatuor, aut quinque dies: quibus transactis cicatrizandum est vlcus cum oleo vitellorum oui, & croco martis simul permixtis & malaxatis, vnguenti & linimenti instar. Ad capillorum autem subitam regenerationem lauandum

est caput iam ad cicatricem laudatam perductum, aqua mellis permixta cum oleo tartari, vel cum aqua vitæ, quibus obtinebis, Deo dante, omne quod in votis erit circa curationem huius maligni vlceris.

De Fistulis.

CAPVT XVI.

FISTVLÆ sunt vlcera apud Medicos vulgares & Galenistas concaua, & cauernosa sic appellata, quòd fistulas musicas imitentur sua concauitate. Medici verò Spagyrici, totius naturæ veri anatomi hęc vlcera dicunt, vlcera salispetræ, quòd fiant à salepetra præter naturam balsami nostri: sal enim istud dum separatur à balsamo naturali, & amandatur in aliquam partem ibi coagulatur in fistulas seu canales longos & fistulosos, qui pedetentim corrosione sua vlcerant cutem & carnes cuti suppositas, secundum suam formam quam à natura obtinent, quæ cum sit fistulosa, fistulosa fiunt vlcera: at causa eorum materialis secundum Chymicos est salpetra, vt iam dictum est. Hæc vlcera sunt sine dolore propter sal istud à quo fiunt quòd sit frigidum manifestè, & narcoticum secundum humiditatem quam secum habet innatam & naturalem, cuius ope, ignem & calorem maximum quo turget in suo centro, retineri & extingui certum est, ne aliquas habeat facultates & operationes dum viget illa humiditas, cuius ope vlce- *De Fistulis.*

ra hæc indolentia sunt. Itaque possumus definire hæc vlcera fistulosa, vlcera cauernosa, longa, pyramidum & fistularum instar à salepetra corporis humani, qui separatur à sale naturali balsami nostri, ad superficiem corporis ibique coagulatur in figuras pyramidales & fistulosas, quæ pedetentim cutem & carnes vlcerant secundum eam figuram.

Cura fistularum. Cura horum vlcerum dependet ex regimine optimo & euchymo, & tenui, ne copia ciborum multiplicetur sal istud petræ: nam in humano corpore in quo salpetra scatet & turget, sal omne qualecũque sit quod ex alimentis prouenit facili negotio conuertitur in salempetræ: non secus ac in macrocosmo in cauernis vbi salpetræ crescit, quicquid salis aduenit in eo loco, conuertitur in salempetræ, vnde & salpetrarij inueniunt omne genus salis in ipso salepetrę conficiendo, & separant illud suis filtrationibus & coagulationibus; vnde parcè admodum cibandum est, ne copia alimenti sal istud crescat, & multiplicetur. Post regimen victus præscriptum, phlebotomandum est ex parte opposita parti vlceratæ, & mittendus est sanguis secundum vires & ætatem ægrotantis, habita ratione temporis & regionis, & reliquarum omnium rerum quas expostulat phlebotomia, quæ iteranda est singulis mensibus, modò vires & ætas permittant: deinde purgandum est corpus pillulis sequentibus ℞. Micæ panis optimi ℥j. ß. Mercurij sublimati super alium Mercurium crudum & super salem communem decrepitatum ℥. j. Balsami Mercurij dulcis superius descripti capite de lue venerea, ʒ iij. Balsami antimonij superius etiam

descripti, ℥. ij. Mosci & ambari grisei an: grana vj. Olei cinnamomi gutt. viij. misce fiat massa pillularum, de qua capiet singulis mensibus in plenilunio dragmam semis manè ieiuno ventriculo, seruato & regimine & custodia: & interim laxanda est aluus cremore tartari & syrupo rosato solutiuo, singulis hebdomadis.

His præscriptis medicamentis deueniendum erit ad topica remedia, vt fistulosa hæc vlcera ad cicatricem laudatam perducere valeamus. Oleum autem Mercurij dulcis superius citati, & oleum rubeum antimonii sufficient ad curationem absolutè absoluendam, ad quam vt citiùs peruenias, imprimis spiritu salispetræ fistulas tuas siphone aliquo lauabis, magno impetu inijciendo spiritum hunc in centrum fistulæ vt vndiquaque penetret, & tangat omnes partes vlceratas & corrosas, & dissoluat omnes callositates & durities, quæ communiter solent concomitari hæc vlcera: spiritus autem hic omnia hæc emollit & discutit: deinde balsama prædicta Mercurij & Antimonij ad cicatricem laudatam conducunt vlcus: quam accelerant Iulapia ex spiritu salispetræ & succo limonum, & syrupo eorumdem composita & singulis matutinis horis ieiuno ventriculo sumpta, vt sanguinis massam expurgent ab omnibus tartareis excrementis quæ subitò mutantur in salem.

Balsama etiam seu olea, quæ possunt elici ex metallis omnibus beneficio olei Mercurii conferunt multum ad fistulas curandas, cuiuscumque sint generis, vt Argentum solutum & in oleum conuersum ab oleo Mercurii curat omnes capitis seu pericranii fistulas & talpas.

Cuprum in oleum redactum ab ipsomet oleo Mercurij curat omnia vlcera, quæ possunt naturaliter contingere in partibus generationi dicatis, & sic de alijs metallis asserendum est: Mercurius enim cùm sit humidum radicale cuiuscumque metalli, si iungatur alijs metallis habet & obseruat eosdem proprietates, & energias ac metallum cum quo connectitur; non secus ac Mercurius cœlestis, qui dum soli iungitur est sol, dum lunæ est luna: si iungatur veneri est venus, si saturno est saturnus. Itaque si habueris essentiam seu humidum radicale Mercurij vulgaris, cum eo habere poteris omnia alia humida radicalia metallorum cum quibus miraculosè operaberis.

De Cancro.

CAPVT XVII.

De Cancro. CANCRI apud Medicos vulgares & Galenistas originem habent ex sanguine crasso, fœculento, melancholico & terrestri, adusto calore præter naturam qui in hisce tumoribus inuenitur. Medici verò Spagyrici horum vlcerum originem, & scaturiginem ducunt ex sale tartareo excrementoso, qui separatur ex sale dulci balsami naturalis nostri tamquam quid contrarium vitæ, adeò mordax & causticum cum peculiari quadam maligna qualitate, vt habeat potentiam vrendi & causticandi; non secus ac caustica potentialia, cuius salis caustici ratione & opera, vlcera hæc dolo-

rosa omnino sunt difformia, & varijs coloribus variegata, putrida omnino & infecta, supra modum vlcerum omnium: quamobrem Medici Spagyrici vnà cum Paracelso, cancrosa vlcera in homine dependere putarunt ex ijsdem causis, quibus dependet caries & putredo terrarum & lapidum in subterraneis locis, in quibus generatur Arsenicum, auripigmentum & Realgar, quæ omnia sunt species salis mineralis tartarei, & excrementosi, in quibus latet mira vrendi & causticandi potestas; vnde terræ & mineræ in quibus generantur, steriles manent & mortuæ nihil aliud generant, præter illud ipsum mortiferum quo turgent, & circumcirca vitales omnes actiones, & producendi facultates extingunt. Pari ratione in homine, hoc sal vitæ per totum corpus sparsum separat facultate sua expultrice, & in cutem amandat aliud sal excrementitium tartarosum, arcenicale & Realgarinum: quod si in aliqua parte coaguletur vlcera cancrosa constituit, sic à Medicis appellata vulgaribus, quòd figura, aliqua ratione cancros marinos imitentur. Medici verò Spagyrici, hæc vlcera definiunt salia, Arcenicalia & Realgarina, quæ dum separantur à balsamo naturali, dum non possunt resolui per poros cutis condensantur, & coagulantur in tumores, vbi corrodunt partes, & maligna sua qualitate spiritus vitales offendunt, & tandem extingunt & perdunt, ità vt partes cancro, affectæ sphacelo capiantur. Itaque ex doctrina Chymicorum vlcera hæc videntur mineræ arcenici, Realgaris, auripigmenti, & aliorum similium mineralium quæ virtute caustica & adurente pollent: Hoc videtur autem stupendum apud Medicos

Galenistas tales in corpore dari mineras, & tamen non mirantur in eodem homine lapides multi generis generari, & animalcula, quidni ergo & mineralia?

Cura cancrorum.

Ad curam ergo horum vlcerum ex doctrina Chymicorum imprimis obseruandum est: Vitæ balsamum immutandum esse, & renouandum victus regimine, & purgationibus benignis sæpius iteratis. Victus autem erit euchymus, fugiendo & euitando omnia tartarea alimenta salita, & crassa, quæ sanguinem crassum & fæculentam generant: sanguis missus in plenilunio copiose si vires ferant est magnum arcanum ad sanguinem innouandum. Sudores etiam ab antimonio sudorifico eliciti maximè prosunt post purgationem ab eodem antimonio: antimonium autem sudorificum habes *in hoc* opere *multis in locis descriptum sequenti* autem methodo optimum *habebis* ℞. Reguli antimonij optimi & albissimi quantum volueris, reduc in puluerem, & misce cum pari quantitate salispetræ, & calcina ambo in tigillo forti, per tres horas in mediocri igne: Deinde iterum reduc in puluerem & iterum permisce nouæ quantitati salispetræ, & calcina iterum, & hoc itera donec regulus antimonij in puluerem albissimum conuertatur quem ablue aqua dulci tepida, donec tota salis substantia pereat, & habeas puluerem albissimum quem igne desiccabis, & ad vsus miros conseruabis. Dosis eius erit dragma vnica, aut semis cum aqua cardui benedicti, aut vlmariæ.

Ad topica deinde deueniendum est, vt causas coniunctas horum vlcerum auferamus. Sunt qui ferro candenti conantur auferre has causas: hoc

quidem probo, modò radicitus tota minera arcenici auferatur in illa amputatione; alioquin nihil prodest, quia quod reliquum est, citò crescit & multiplicatur attrahendo quidquid arcenici natura expellit per poros cutis. Medici autem Spagyrici, quamplurima excogitarunt ad mineras arcenicales sinè vllo ferè dolore auferendas, & eradicandas virtute Mercurij metallici alicuius in primum chaos reducti, & ad dulcedinem cocti: nam alioquin venenum summum est, & causticum potentiale efficacissimum: hic Mercurius sic Spagyricè præparatus, qui est substantia viscosa & tenax ex qua mineralia & metalla omnia fiunt, est verum, vnicum, & legitimum remedium horum vlcerum, quod quidem & potest ad quantitatem guttularum decem, aut viginti interius assumi ad renouationem sanguinis, modò coctum sit & dulce, & exterius applicari ad causas coniunctas tollendas sinè dolore. Docui satis apertè harum substantiarum Mercurialium extractiones ex metallis & mineralibus in libro tertio myrothecij Spagyrici, & virtutes earum declaraui passim in Palladio meo. Et adhuc particulari eloquio & faciliori docui in Capite de vlceribus venereis, & in capite de fistulis huius tertiæ sectionis.

De Vlceribus ex combustione.

CAPVT XVIII.

De combustis.

COMBVSTA sunt vlcera quæ dependent à causis externis comburentibus & causticantibus, quæ ex calore præter naturam quem habent adurunt & causticant partes quibus infliguntur: veluti ferrum candens, pruna, carbones igniti, cineres excalfacti, aqua, oleum, butyrum, vinúmque ebulliens & reliqua cuncta quæ possunt igniri. Ea ipsa ignita si possint partibus corporis nostri applicari, vlcerant partes & comburunt magno cum dolore quòd in ignitione suarum substantiarum, hę substantiæ acquirant acrimoniam & corrodendi potentiam ab excessiuo calore, & præcipuè sal quod est substantia præcipua quæ suscipit igneam illam facultatem & vim corrodendi; Aliæ enim substantiæ non tam citò suscipiunt illam. Hæc ergo substantia, substantiæ partium quibus applicatur iungitur & communicat suam corrodendi virtutem, & sic fiunt vlcera à combustione, caustica potentialia, artificialia, aut naturalia qualiacumque sint, vt cantharides, flammula, Ranunculus, calx, arcenicum, auripigmentum, viride æris, sublimatum, aqua fortis, sal tartari, & sal sarmentorum, & reliqua cuncta quę corrodendi facultatem habent, nobis satis clarè commonstrant huius rei veritatem; nam calor præter naturam qui inest ipsis substantijs, acres, & mordaces, & corrodentes efficit, ità vt

spirituosè

ſpirituoſe & ſubtiliter penetrent partes quibus applicantur, eaſque vlcerent & cauſticent ſummo cum dolore, ſic eſt de reliquis quæ ignitionem ab eiſdem cauſis externis pati poſſunt, vt ſunt aquæ bullientis liquores, & metalla ignita, quæ poſſunt ab ignitione ſua & inflammatione partes quibus applicantur inflammare & ignire. Quibus malis vt ſuccurrat Medicus Spagyricus, calorem illum præter naturam imprimis extinguere debet, remedio aliquo humido & frigido, vt puta aqua communi, vel aqua roſacea, plantaginis, nenupharis, vel earum plantarum ſuccis: poteſt etiam ad maiorem efficaciam & virtutem haberi præ manibus aqua glaciei & niuis; hæ enim aquæ refrigerandi & humectandi maiorem præ reliquis habent efficaciam, quòd ſint abſque vllis igneis ſpiritibus & æthereis; frigus enim eos ipſos ſpiritus fugauit, vnde & Mercurius rerum omnium aquoſus & excrementitius qui nullis vitæ ſpiritibus turget, eſt arcanum combuſtorum: extinguit enim citiſſimè omnes inflãmationes & partium ardores; habetur autem hic Mercurius poſt extractionem ſpirituoſę ſubſtantiæ ex ſuccis omnibus, poſt extractionem enim illius ſpirituoſæ ſubſtantię ſequitur phlegma quoddam aquoſum & inſipidum, quod eſt verus Mercurius excrementitius & aquoſus rerũ omniũ, quodque Medici communes Serum dicunt, aut phlegma. Poſt extinctionem caloris præter naturam poſſumus vti ad vlcus curãdum oleo plumbi, vel in eius penuria, butyro ſaturni, quod fit ex calce plũbi, in aceto ſtillatitio diſſoluta, & ex hac diſſolutione clara & filtrata modo permiſceatur cum oleo violaceo, aut nenupharino, agitando ſimul

conuertētur ambo in ſubſtantiam butyro ſimilem: vel poſſumus vti oleo vitellorum ouorum cum camphora in eo diſſoluta. Terra etiam ex calce vera priuata multis lotionibus ab omni ſale eſt etiam valde efficax remedium, ſi cum oleo violaceo permiſceatur. At hæc omnia remedia, oleo plumbi, & oleo Mercurij dulci inferiora ſunt, vt anteà diximus, capite de vlceribus venereis.

Sunt qui combuſta curant remedijs adurentibus & veluti cauſticis, vt ſunt oleo tartari, ſalibus omnibus in aceto diſſolutis, ſemine ſinapi cum muſto malaxato, aqua vitæ, quia hiſce remedijs adurentibus & calidis inflammatur de nouo pars affecta, & humor copioſus attrahitur, vndiquaque quo extinguitur & remedij & partis combuſtæ calor: ſed hęc cura, quāuis aliquādo in euchymis corporibus ſuccedat ſatis feliciter, nihilominus tamen in cacochymis adauget malum & vlcera cacoëthea efficit, attractis vndiquaque humoribus malignis & peruerſis qui vlcus malignum & prauum conſtituunt. Vnde & dolores fiunt ingentes & vehementes, qui ægrotum valde diſcruciant & affligunt, quare non conſulo vt his vtamur; at Galenicis relinquamus, quibus ſic placet corpus humanum dilaniare & diſtorquere. Nos verò naturæ benigniores ſerui ſumus, mala omnia ſua, quo poſſumus ingenio & induſtria demulcemus, prouerbij communis ſequaces (omne violentum naturæ inimicum) hinc curam iucundam & ſine dolore cæteris præſtantiorem eſſe aſſerimus. Curauimus nos combuſtam vndiquaque faciem à puluere bellico, quatuor diebus abſque vllo dolore & ſummo cum ſolatio ægrotantis, nulla remanente cicatrice, cum

tamen omnes putarent virum hunc honestum & satis clarum vtroque lumine orbatum, & pulchritudine sua omnino præcedenti qua vigebat denudatum: viuit tamen adhuc, ac si numquam combustus fuisset, & sola plumbi essentia curatus est.

CONCLVSIO HVIVS SECTIONIS TERTIÆ.

HABES *Amice Lector quidquid Spagyricè potest dici de vlceribus, in hac tertia sectione completum: Si nihil de herpete, de serpigine, alijsque vlcusculis quæ cutem humanam deturpant non visum fuit hæc vlcuscula peculiari capite tractare, quòd leuißima sint, & minimi momenti, & multa sint apud Spagyricos Chirurgos & alios vulgares descripta medicamenta quæ hæc curant, sola simplici lotione olei tartari, aut aquæ salis & aceti: quamobrem sectionem quartam de luxationibus Spagyricè tractandam aggredimur.*

SECTIO IV.

DE LVXATIONIBVS.

LVXATIO QVID SIT.

CAPVT I.

MEDICI communes luxationem definiunt, mutationem præter naturam ossium ex locis suis naturalib^{9}: Medici verò *Spagyrici* addunt huic definitioni aliquos terminos quibus explicantur & causæ omsæ omnes luxationum: Itaque clarior multo est definitio Spagyrica præcedenti definitione. Est autem definitio Spagyrica hisce terminis: *Luxatio* est mutatio præter naturam ossium ex causis præter naturam, quæ temperamentum balsami naturalis nostri peruertunt, vnde articulatio, & eius vsus, & functiones omnes læduntur. In hac mutatione præter naturam ossium ex suis locis naturalibus, accidit tumor, inflammatio, & dolor: Tumor acci-

dit ex accursu humorum, qui naturaliter partibus læsis accurrunt in auxilium, vt dolorem & inflammationem aliquatenus mitigent: dependet etiam aliquando ex osse ipso luxato: inflammatio dependet ex liquore balsamico qui in suis naturalibus substantijs, sale, sulphure & Mercurio, temperamentum naturale non obseruat, & tendit ad acquisitionem alterius temperamenti, ni subitò succurratur: dolor vero dependet ex solutione continui quæ in luxationibus omnibus reperitur, & ex acrimonia salis balsami naturalis, quæ ex intemperamento ipsius pedetentim acquiritur.

De causis Luxationum.

CAPVT II.

CAVSÆ Luxationum vel esse possunt externæ vel internæ: externæ sunt omnes motus violenti, casus, saltus, extensiones membrorum supra naturam, & alia multa similia quæ possunt ossa ex loco suo naturali dimouere: constellationes etiam & astrorum maligni influxus & aspectus qui catarrhos & defluxiones excitant sunt etiam sæpissimè causæ externæ luxationum. Causæ verò internæ sunt omnes catarrhi & defluxiones humorum, qui sursum & deorsum totum corpus permeant, per poros, canales, & tubos insensiles humani corporis, quos humores humanus archæus, hoc est calor naturalis gubernat, vel ad exclusionem tamquam excrementa, vel ad alimentum humani corporis, qui si in ar- *Luxationum causa.*

ticulationes & symphyses decidant copiosi, emolliunt præter modum articulationes, aut substantiam tartaream & duram in ipsa articulatione producunt, ità vt impediatur articulatio, aut ossa è suo loco dimoueantur, aut si nimis emolliantur ea quę articulationem naturalem custodiunt, ea postmodum simplici motu deprauatur ossibus demotis è suo loco naturali. Vt manifestum est in his omnibus qui diuturnam arthritidem passi sunt; liquor enim copiosus qui defluit in articulationes membrorum aliquando emollitione nimia sua luxat ossa, vel productione alicuius humoris tartarei ipsa etiam ossa è suo loco naturali pellit, quorum luxationum cura dependet in dissoluendis tartareis, siue nodosis illis substantijs, & in fluxione, vel congestione impedienda, antequàm cogitemus ossa luxata ad suum locum naturalem collocanda, vt in capitulo curationis copiosiori eloquio legetur.

De Signis Luxationum.

CAPVT III.

Signa Luxationum.

HVMANVM corpus ità artificiosè compactum ex diuersis & varijs partibus fuit à summo rerum opifice, vt si omnes hæ partes locum naturalem & situm, figuram, quantitatem, proportionem, & modum obseruent tanta est in humano corpore pulchritudo, & formosa effigies, vt facili negotio omnia à Deo creata, animalia, vegetantia & mineralia pulchritudine vincat, verusque sit totius mun-

di coryphæus; nullum enim metallum, nec aurum nec argentum, neç lapis vllus pretiosus, adamas, nec carbunculus, radios & lumen æquant oculi perfecti, & omnibus partibus absoluti: quod etiam fructuum & florum genus formosum colorem vincit: qui foliorum & quæ herbarum tenuitatem capillorum & pulchritudinem superat, imò æquat. Quid verò animalium est quod æquare queat, humanorum membrorum formosas figuras, & teneras cutis humanæ mollities. Hæc autem externa membrorum humanorum formosa structura & compago, signum est manifestum & euidens, harmoniam, vnionem & coniunctionem partium diuersarum quibus componitur, esse ex ordine & lege creatoris, quam dum inuiolatam obseruant, hæc etiam obseruatur externa species. Quòd si ex accidenti pereat, perit & id quod superius mirum supra omnia fecimus. Itaque si in articulationibus, tumor aliquis præter naturam videatur in vna parte, in alia verò depressum videatur membrum, & dolor maximus persentiatur, motus deprauetur & figura & forma naturalis, tunc temporis ossa luxata dicere possumus. Ecce quod in genere dicere possumus de luxationibus: nam in particulari de omnibus luxationibus dicere nimis fastidiosum esset & superfluũ, cum & multi Galenicorum Medicorum de his dixerint, quod si nostris codicibus iungatur, perfecta erit hac in parte de luxationibus doctrina.

De Cura Luxationum.

Capvt IV.

Cura luxationis.

AD curationem omnium luxationum, oportet imprimis ossa luxata, ad suum locum naturalem manu reponere: quòd si manus, & robur humanum imbelle sit, recurrendum est ad instrumenta, quæ huic rei faciendæ ab arte excogitata sunt; instrumenta autem sunt depicta quæ huic rei inseruiũt apud Oribasium libro suo de machinamentis. Postquam ossa remissa sunt, & in suis locis naturalibus collocata, membrum in quo accidit luxatio, ligandum est conuenienti ligatura, vt os in suo loco naturali contineatur, & membrum deinde ità ligatum quieti est dãdum, ne iterum luxetur, aut accurrant humores ibique putrescãt & phlegmone fiat, quod vt præcaueatur statim ac remissum est os, cataplasma refrigerans & astringens apponendum est membro, quod sequitur ℞. Croci martis ℥. j. Lapidis hæmatitis calcinati ʒ. ß. Colchotar vitrioli loti & à sale suo depurati ʒ. j. Succi iusquiami ℥. iij. albuminis oui in spumam agitatione conuersi quantum satis ad incorporandum, & fiat cum stupa aceto madida cataplasma frigidè applicandum membro luxato: deinde statim mittendus est sanguis ex basilica partis membro luxato oppositæ, ad quantitatem viribus & ætati ægrotantis correspondentem, vt fiat reuulsio sanguinis affluentis membro luxato, ne phlegmonem pariat, aliaque multa in-

commoda. Hoc autem cataplasma superius descriptum virtute innata sua fluxiones impedit, & humores affluxi ne corrumpantur agit: Itaque necesse est, vt per octo dies, aut decem, maneat membrum ligatum, donec omnino ægrotus persentiat se absolutè valere. Quod si interim calor & pruritus persentiatur, aceto frigido est huic rei succurrendum, cataplasma madefaciendo donec frigiditas aceti persentiatur: interim motu lento est agitandum membrum ter aut quater in die, vt humores pedetentim euanescant qui in remissione ossis luxati in articulatione affluxi sunt, ne faciant Anchilosim de qua peculiari sequenti capite agemus, est enim symptoma prægrande, quod est curatu valde difficile.

De Anchilosi Articulationis luxatæ.

CAPVT V.

Anchilosis quid & eius cura.

IN luxatione aliquando contingit Anchilosis quæ est ossium connexio humore aliquo agglutinante, qui impedit eorum motus: hæc autem Anchilosis fit in curatione luxationis, dum numquam mouetur membrum luxatum, vt motu illo leui rumpatur gluten Mercurij qui affluxit luxatæ parti: dum enim aliqua pars luxationem patitur, maximus in ea parte causatur dolor, & à dolore inflammatio, & calor

præter naturam, qui vt extinguatur, natura maximam Mercurij vitalis quantitatem ad eam partem compellit; hic autem Mercurius calore partis magis ac magis condensatur, & glutinescit, donec motus omnino impediatur, & synarthrosis, ex diarthrosi fiat, quam Medici Græci Anchilosim dixere, curatu omnino difficilem: si tamen naturalibus remedijs possumus eam curare, consulo vt fontes Chymicorum adeamus, vt hinc hauriamus aliquid Anchilosi vtile. Oleum ergo tartari & spiritus tartari rectificatus, & à suo phlegmate depuratus, possunt (si quid est in rerum natura) Anchilosim curare: nam hic spiritus dissoluit certissimè omnes tartareos humores, & dissipat glutinosas & viscosas, quæ generantur in articulatione substantias absque vlla noxa.

SECTIO V.

DE FRACTIONIBVS.

QVID SIT FRACTIO.

CAPVT I.

FRACTIO eſt ſolutio continui in oſſe facta; ſeu, præciſio oſſis ab aliqua cauſa externa violenter facta, cum intemperie balſami naturalis, partis in qua accidit oſſis fractio; non enim os vnquam vidimus ruptum ab aliqua cauſa externa violenta, quin pars in qua rumpitur os illico intemperiem quàm maximam ſuſcipiat: omnia enim ſymptomata quæ in luxationibus ſuperuenire ſolent, in fractionibus etiam communia ſunt, præcipuè dolor, inflammatio, & humorum accurſus; illa autem ſymptomata non poſſunt alicui parti ſuperuenire quin balſamum naturale illius partis intemperiem quàm maximam recipiat; quæ intemperies maxime eſt impedienda, lenitis, aut omnino ſublatis alijs ſymptomatibus; hoc autem demonſtrabimus peculiari capite, vbi de curatione agemus.

Fractio quid.

De Differentijs & speciebus fractionis.

CAPVT II.

De differentijs fractionis.

SEx sunt species seu differentiæ fractionis, à Medicis Galenistis excogitatæ & inuentæ; non tamen cognitu necessariæ ad curationem, vt ipsemet Hippocrates satis indicauit lib. de fracturis, & lib. de vulneribus capitis, in quibus nullam mentionem fecit harum specierum & differentiarum: transuersalis verò & secundum longitudinem sunt notatu dignæ, quod indicent aliquid quod curationi confert, nempe, vt os fractum reponatur in suo situ naturali, si reponi possit. Medici etiam Spagyrici has contemnunt ossis fracti differentias, habent tantum naturæ intentum, hoc est reponere ossa in suo loco naturali, & parti mederi, non curant qualicumque modo ruptum sit os, modò reponant suis balsamis & medicamentis.

Diuidunt autem moderni Medici has fractionis species, in Raphanidon, schidacidon, cauledon, Eisonycham, Alphytidon, & Apothorausin.

Raphanidon dicunt fractionem transuersalem ossis, sub qua comprehendunt cauledon, quòd scissuras habeat in sua fractione transuersali. Schidacidon dicunt fractionem ossis secundum longitudinem, sub qua comprehendunt Eisonycham quod in longitudine sua in semilunam terminetur. Alphytidon dicunt fracturam ossis in multas & varias partes in suo loco naturali aliquando manentes. Apothorausin verò appellant præcisionem alicuius partis ossis in superficie eius, manente illa par-

te à toto separata. Hę omnes fractionis species possunt cognosci Chirurgicis instrumentis quibus Chirurgi vulnera percontantur, quibus cognitis facilis est earum remissio, & curatio, vt sequenti capitulo Deo dante videbitur.

De curatione fractionum.

CAPVT III.

CVRA omnis fractionis consistit in revnione ossis fractio & in coagulatione illius: revnio partium ossis fracti fit industria Chirurgi peritissimi, dum manu sua ossium fractorũ partes ad suum locum naturalem & situm reponit; in quo loco naturali tamdiu sunt conseruanda ossa, quamdiu est opus ad ea vnienda & agglutinanda: communiter intrà quadraginta dies fit: in nonnullis autem bene valentibus & adolescentibus breuiori fit tempore; in senibus autem tardiori: quapropter ligamenta conuenientia eligenda sunt, qua de re legendus est Oribasius de fascijs & ligamentis. *Cura fractionum.*

Repositis ergo ossibus, quod cognoscitur figura naturali membrorum in quibus est fractio, deueniendum erit ad agglutinationem & coagulationem partium ossium fractarũ, quod fiet, tum naturali interiori balsamo vitæ, quo nutriuntur partes, & quo conseruantur; eo enim solo balsamo vtitur naturali, ad agglutinationem partium separatarum: balsama enim exteriora quæ adhibentur adiuuant tantum & fouent balsamum illud internum

& impediunt ne corrumpatur, aut in alienam transeat naturam, quo solo iuuamine natura habet opus ad opera sua perficienda; balsama autem iuuantia naturam quamplurima sunt, vt est oleum sanguinis humani, oleum carnis humanæ, & oleũ ossium humanorum, & alia multa quamplurima balsama passim in hoc opere enarrata, & præsertim in sectione de vulneribus quibus omnibus vti poterit Chirurgus cum prudentia debito tempore, ad agglutinationem ossium fractorum: vt autem melius ad scopum suum collimare possit, sequenti methodo curabit fractiones. In primis mittet sanguinem ex brachio opposito parti læsæ, ad quantitatem viribus ægrotantis correspondentem postquam ossa fracta ad suum locum naturale remiserit: vt si sint omnino fracta & à periostio separata, auferanda sunt omnino & à parte reijcienda. Postquam autem hæc omnia ex arte facta fuerint sanguinem mittet vt diximus: deinde cataplasma astringens & refrigerans superius in capite de cura luxationum præscriptum, membro læso applicabit: transactis decem aut octo diebus auferet, & partem perunget extracto Symphyti maioris & balsamis superius dictis, regimine vitæ obseruato euchymo, & pauco, quiete partis læsæ obseruata, præsertim donec coalescant omnia, & pars summo pruritu titilletur.

CONCLVSIO TOTIVS OPERIS.

COMPLETAM *habes amice Lector, & absolutã Chirurgiam artem, Spagyrica methodo pertractatam: si quid est quòd Græcis authoribus Medicinæ, vt aiunt, coryphæis repugnet, id non industria factum putes, vt me ipsis clariorem, & in arte nostra subtiliorem putẽ, aut videri cupiã; at tãtum quòd libratis vndiquaque ex omnibus harum sectarum authorum rationibus, veritatis & rationis plus in Spagyricorum libris inueniam, & curam citiorem & iucundiorem, imò & tutiorem reperiam, quàm in alijs Galenicorum sectis, quas tamen non reprobo, at in multis laudo. Quòd si aliquando in ipsam acrior, & mordacior, quàm postulet professio, qua fungor videar; id tantum est in particulares quosdam Medicos Galenicos, qui ignorata prorsus Chymia, ipsã veluti vulpes Æsopicæ maturos racemos vilipendunt. Itaque beneuole Lector si quid inter legendum, nimium durum & acre tibi occurrat, ne me picrocolum in Galenicos existimes; at tantum artis Spagyricæ acerrimum defensorem: nam vim vi repellere licet. Sunt equidem Galenicorum nonnulli, in propugnandis suis, in Spagyricos iniurijs & calumnijs nimis pertinaces: itaque in posterum si inducias quærant, linguam compescant, & amico loquantur eloquio, sic etiam tamdem noster illis ridebit Apollo, arcanáque nostra habebunt*

patefacta, & fideliter cõmunicata. Certissimum equidem est Paracelsũ numquã ita intricatè, & ænigmaticè scripturum fecisse, si Medici sui temporis, iniurijs & calumnijs primi ipsum non affecissent: iniquum enim erat sua manifestare secreta his ipsis, qui passim suam sectam, & curandi methodum calumnijs dilaniabant: non ità tamen ego feci; at clarè admodum scripsi, & lumen, facémque tenebris induxi, vt Chymiæ nitor percipiatur. Hilari fronte suscipe quæso, lucubrationis meæ laborẽ, & talentum à Deo mihi communicatum, quod ni me vinceret proximorum promerendi cupiditas, abditis verborum ænigmatibus adhuc occultarem: his interim vtere Lector, ad laudem & gloriam summi, optimique Dei, & ad solatium Christi asseclarum.

FINIS.

TABVLA ALPHABETICA
Chirurgiæ Spagyricæ.

AD HVIVS AVCTORIS ET CHIRVRGIÆ suæ verè chymicæ laudatissimam experientiam.

Amica duo Epigrammata

QVis metuat posthac, lethali occumbere morbo?
Curat eum, vera, Chymicus, arte FABER.
Hoc tamen, vt fons est, intellige, Zoile, Corpus
Si, sine sit morbis, non sine morte fore:

Phaleucia.

HInc Cancri, scrofulæ, lues, venena,
Leprosæ tineæ, tetri tumores,
Exeste, & celeres procul migrate:
Aut noster Philochymicus FABER *vos*
Flammis mercurij sui vorabit.

Hæc posuit in tanti sui Medici, perpetuam, & numquam intermorituram amicitiam: P. de PASCHERIE Consiliarius Regius.

Extraict du Priuilege du Roy.

PAr Grace & priuilege du Roy du vint-quatriesme Ianuier 1624 fellé du grand seau en Cire Iaune signé par le Conseil Defontaines. Il est permis à Pierre Bosc marchant Libraire Iuré en Tolose d'imprimer ou faire Imprimer vendre & distribuer par tout le Royaume vn liure intitulé *Chirurgia Spagyrica Authore Petro Ioanne Fabro Doctore Medico Monspeliensi.* Sans que autre que le dit Bosc ou ayans droict de luy le puissent Imprimer ou faire imprimer vendre ou distribuer iusques au terme de dix ans à copmter du iour & datte de l'impression dudit liure finiée & ce sur peine de confiscation des exemplaires qui seront treuuez auoir esté contrefaicts sur l'impression dudit Bosc, & d'amande arbitraire.

Par le Conseil DEFONTAINES.

ERRATA AMICE SIC *corrigé.*

PAgina *14 linea 21 lege* tantam. *15.* pa. *lin.* *31.lege* Dei. *16* pa. *lin.* *17.lege* vt *loco* & 20 pa. *lin.* *15.lege* desumere & *lin.* 17. erysipelata 21 pa. in margine *lege* vitalis 32 pa. *lege* flegmon in 1. *lin.* & margine 33 pa. *lin.* 15. *lege* sal. 35 pag. *lin.* 2 . *lege* Calcinati 36 pag. *lin.* 1. *lege* Antrax 37 pag. *lin.* 15 *lege* Antraces 38 pag. *lin.* 2. *lege* Antrax ead. pa. *lin.* 7 *lege* rubini & *lin.* 20 affectam 39 pa. *lin.* 4 *lege* Antrax & *lin.* 6. febris & *lin.* 23 acidum 41 pa. *lin.* 24 *lege* emunctoria 42 pa. *lin.* 18 *lege* incurabilis & *lin.* 25 contaminatur 43 pa. *lin.* 29 *lege* eis *loco* ibi & *lin.* 30 scarificatæ 44 pa. *lin.* 3 *lege* speciei 47 pa. *lin.* 4 *lege* ignem & *lin.* 13 *lege* campanam 48 pa. *lin.* 22 *lege* corrosione 53 pa. *lin.* 1. *lege* reperiuntur 56 pa. *lin.* 11 *lege* comprimant 65 pa. *lin.* 1. *lege* cum loco non 69 pa. *lin.* 16 *lege* vini & *lin.* 21 citissimé 70 pa. *lin.* 18. *lege coloribus & in margine lege* vitæ vnde *& penult. lin. lege* aduentitij 73 pa *lin.* 1. *lege* spiritus 74 pa. *lin.* 23 *lege* distillato 75 pa. *lin.* 22 *lege* vniuersa & vltima *linea* conuulsiones 76 pa. *lin.* 9 *lege* carnosa 78 pa. *lin.* 18 *lege* energias 80 pa. in margine *lege* venenati ead. pa. *lin.* 31 *lege* virus 88 pa. *lin.* 25 *lege* primum 95 pa. *lin.* 9 *lege* symptomata 115 pa, *lin.* 30 *lege* colore 116 pa. *lin.* 21 *lege* internis 132 pa. *lege* in margine complicatis 133 pa. *lin.* 31 *lege* corrodat 156 pa. *lin.* 7 *lege* easdem 158 pa. *lin.* 11 *lege* fœculentum 159 pa. *lin* 19 *lege* satis 164 pa. *lin.* 7 *lege* omissæ 167 pa. *lin.* 6 *lege* atque *loco* & quæ 172 pa. *lin.* 8 *lege* transuersales 173 pa. *lin.* 7 *lege* fracti & *lin.* 25 natura 176 .pa. *lin.* 3 *lege* fecisse.

Acheué d'Imprimer le vingt-cinquiesme Iuin, mil ſix cens vingt-ſix. En l'Imprimerie de IEAN BOVDE. Par NICOLAS D'ESTEY.